

№ 1 У СПИСКУ БЕСТСЕЛЕРІВ NEW YORK TIMES

С Т І В Е Н
КІНГ

ЧОРНИЙ ДІМ

П І Т Е Р
СТРАУБ

ІЗ КЛУБУ
ДОМІННОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Пітер Страуб Стівен Кінг Чорний дім

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=24150432

Чорний дім: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»; Харків; 2017
ISBN 978-1-4516-9773-5, 978-617-12-2302-8, 978-617-12-2893-1,
978-617-12-2894-8

Аннотація

Жахливі вбивства дітей змушують 35-річного Джека Соєра, детектива з Лос-Анджелеса, що раптово пішов у відставку на злеті блискучої кар'єри, знову взятися до справи. Він довго намагався триматися осторонь цього розслідування, бо відчував: темне та містичне з самого дитинства, що про нього намагався не згадувати багато років, повернулося і кличе його до країни Багряного Короля. Він має пригадати, ким він є у світі Двійників і знайти відповідь, хто і навіщо викрадає малюків. Бо лише Джек знає, як відкрити вхід до Чорного Дому, оселі болю і відчаю, що ховається у власній неіснуючій тіні, аби встигнути врятувати малого Тайлера Маршалла...

Обережно! Ненормативна лексика!

Содержание

Частина перша	5
1	5
2	33
3	82
4	113
Частина друга	173
5	173
6	224
7	241
Кінець ознакомительного фрагмента.	245

Стівен Кінг Пітер Страуб Чорний дім

© Stephen King and Peter Straub, 2001

© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2017

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2017

Обережно! Ненормативна лексика!

Девідові Гернерту і Ральфові Вічінанзі

Ти ведеш мене туди, у незвідані світи.

Поцілунки золоті посилаєш ти мені.

На твої густі кучері я корону одягну,

Хай вітають королеву на весь світ тебе одну.

Джейхокси

Тут і зараз...

Частина перша

Ласкаво просимо в Округ Кулі

1

Тут і зараз, як полюбляв казати мій давній друг, ми живемо в незрозумілому світі, в якому бути далекоглядним не означає далеко бачити. Тут, на висоті лету орла, у дві сотні футів над далекозахідним кряжем Вісконсину, де примхлива річка Міссісіпі визначає кордони. Зараз, рано-вранці, у п'ятницю, в середині липня, за кілька років від початку як нового століття, так і нового тисячоліття, коли все настільки заплутано, що, буває, сліпому легше щось передбачити, ніж нам із вами. Тут і зараз, о шостій годині ранку, у безхмарному небі щойно зійшло сонце. Величезна, самовпевнена жовто-біла куля підіймається, неначе вперше, і летить назустріч майбутньому, залишаючи позаду минуле, що постійно накопичується і минає, куля, яка, віддаляючись, засліплює всіх нас.

Вранішнє сонце торкається широких легких брижів, хвилики виграють яскравими відблисками. Сонячне проміння відбивається від залізничної колії Берлінгтон Нозерн і Санта-Фе, яка пролягає між узбережжям і дорогою, що нале-

жить округу Оо, відомої ще як Нейлгауз-роу. Вздовж стоять старенькі, зубожілі двоповерхові будинки, що неначе відвернулись від колії. Це найнижча точка затишного маленького містечка, що розкинулось на схід від нас на схилі.

Здається, округ Кулі затамував подих. Нерухоме повітря несе в собі таку вражаючу чистоту і свіжість, що, мабуть, за милю можна було б відчутися запах щойно висмикнутої з землі редиски.

Ми прямуємо на схід сонця повз задвірки і дахи Нейлгауз-роу, залишаючи позаду річку і блискотливу колію, а згодом і ряд припаркованих мотоциклів «Гарлей Девідсон». Ці непривабливі маленькі будиночки було збудовано ще на початку щойно минулого століття для сталеварів, пресувальників та пакувальників, які працювали в Педерсоні на заводі з виробництва цвяхів. Розуміючи, що звичайні робітники не скаржитимуться на умови проживання, на будівництво витрачали якомога менше коштів. (Завод у Педерсоні, що неодноразово потерпав від невдач протягом 50-х, зрештою зазнав краху 1963 року.)

Припарковані «гарлеї» свідчать, що робітників заводу замінила банда байкерів. Жахаюча зовнішність власників мотоциклів: скуйовджене волосся, густі бороди, сережки у вухах пузатих чоловіків, чорні шкіряні куртки, далеко не повний комплект зубів – здавалось, іще більше доводила це припущення, але, як здебільше буває, вона відображала дійсність лише наполовину.

Нинішніх мешканців, що оселились у будиночках біля річки, не так уже й легко класифікувати. Місцеві жителі прозвали їх Грізною П'ятіркою. Вони мають кваліфіковані робочі місця на пивоварні у Кінгсленді, що розташована десь недалеко, на південь за містом і один квартал на схід від Міссісіпі, де праворуч можна побачити «Найбільшу у світі упаковку пива», шість резервуарів, зовні пофарбованих і з написом на етикетці «Вистояне світле пиво Кінгсленд». Чоловіки, що живуть на Нейлгауз-роу, познайомились у студмістечку Урбана-Шемпейн університету Іллінойсу, де всі, крім одного, були студентами бакалаврату за спеціальністю англійська мова або філософія. (Винятком був ординатор хірургічного відділення в лікарні того ж університету.) «Грізна П'ятірка» звучить надто іронічно, проте їм подобається. Вони сприймають це як веселу карикатуру. Самі ж себе вони називають «Гегелівські мерзотники». Ці джентльмени – цікава компанія, проте ми продовжимо знайомство з ними трохи пізніше. Нашу увагу привертають плакати, намальовані від руки й наклеєні на фасадах кількох будинків, два стовпи ліхтарів та кілька занедбаних будівель. На плакатах написано: «РИБАЧЕ, МОЛИСЬ СВОЄМУ СМЕРДЮЧОМУ БОГУ, ПОКИ МИ НЕ ВПІЙМАЛИ ТЕБЕ ПЕРШИМИ! ПАМ'ЯТАЙ ЕМІ!»

Від Нейлгауз-роу стрімко підіймається вгору вулиця Чейз-стрит. Вона пролягає між кількома пошарпаними спорудами зі зношеними, нефарбованими, сірими фасадами.

Серед них готель «Нельсон», у якому ночують кілька постійних мешканців, спустошена таверна і магазин взуття із робочими черевиками «Ред Вінг» у великій вітрині, а також інші занедбані будівлі, що не мають жодних функціональних ознак і здаються примарними та похмурими. Ці споруди мають такий вигляд, наче вже втратили будь-яку надію на воскресіння, на те, що їх ще зможуть урятувати із суцільного мороку, вважаючи себе покинутими, непотрібними, практично мертвими. У певному сенсі, усе так і було. На фасаді готелю «Нельсон», десять футів над тротуаром, – коричнево-жовта горизонтальна лінія. Також її видно на двох останніх будівлях з блідими фасадами, що стоять навпроти, на рівні двох футів над фундаментом. Це не просто лінія, а мітка, яку залишила повінь 1965 року, коли Міссісіпі вийшла з берегів, затопивши залізничну колію, Нейлгауз-роу, піднялась майже до найвищої точки Чейз-стрит.

Піднімаючись далі, вище від мітки повені, вулиця стає ширшою, перетворюється на головну магістраль містечка Френч Лендінга – того, що під нами. І «Азенкурський театр», і «Півний гриль-бар», і Перший фермерський державний банк, і Фотостудія Самуела Штуцца (яка має стабільний прибуток, займаючись випускними альбомами, весільними фотографіями та дитячими портретами), і вздовж тротуарів крамниці, а не якісь примари: Аптека Бентона, магазин «Першокласна фурнітура», відеостудія «Суботній вечір», маркет «Королівський одяг», торговий центр «Асортимент

Шмітта», крамниці, де можна купити електротовари, журнали, вітальні листівки, іграшки, спортивні товари з логотипами відомих баскетбольних команд: «Брюерс», «Твінс», «Пекерс», «Вікінс», «Університет Вісконсину». За кілька кварталів назва вулиці змінюється на Ліол-роуд, будівлі дедалі більше відокремлюються і зменшуються до одноповерхових дерев'яних будиночків з рекламними вивісками страхувальних офісів і туристичних агенцій на фасадах. Далі вулиця переходить у шосе і проходить повз супермаркет «7-11», уздовж помешкання Рейнхолда Т. Грауерхамера, де розташувалась Спілка ветеранів західних війн, мимо агентства з продажу фермерського знаряддя, яке місцеві жителі називають «Гольц», і так аж доки не розпочинаються широкі, безкраї поля. Здійнявшись угору ще на сотню футів, вдихнувши ковток чистого, свіжого повітря, ми бачимо неймовірний краєвид біля підніжжя та на вершині гори – морена, висохле русло, пласкі схили, укриті сосновими лісами, надзвичайно глибокі глинисті гірські долини, звивисту річку, невеличкі поля і маленькі містечка. Одне з них – Централія. Воно являє собою будинки, розкидані навколо перехрестя двох вузьких шосе – 35 та 93.

Просто під нами Френч Лендінг має такий вигляд, наче серед ночі евакуювали всіх жителів. На тротуарах – ні душі, ще ніхто не відчиняє крамниць на Чейз-стрит. На стоянках біля магазинів жодного автомобіля чи пікапа. Вони почнуть з'являтися за годину, спочатку по одному чи два, а по-

тім ринуть невеликим потоком. Не світяться вікна в комерційних будівлях та простеньких будинках прилеглих вулиць. За один квартал на північ від Чейз, на Самне-стрит, видніються чотири цегляні двоповерхові будівлі – Державна бібліотека Френч Лендінга, кабінети місцевого лікаря, доктора медичних наук Патріка Джей Скарда, юридична фірма «Белл і Холланд», якою керують сини засновників Гарланд Белл і Юліус Холланд, похоронне бюро «Хартфілд і син», що теж є власністю величезного похоронного бюро в центрі Сент-Луїса, і поштове відділення Френч Лендінг.

Наступний будинок відокремлений широкою під'їзною алеєю до величезного паркувального майданчика позаду, де Самне перетинається із Сед-стрит. Там розташована така ж сама цегляна двоповерхова будівля, лише трохи довша. На вікні другого поверху – непофарбовані залізні ґрати, на стоянці поряд – чотири автомобілі, серед них два патрульних, з блимавками й написами ВПФЛ (Відділок поліції Френч Лендінга). Присутність поліцейських авто і ґрат на вікнах здаються недоречними в цьому надзвичайно тихому місці. Як тут можуть бути злочини? Достоту нічого серйозного, принаймні серйознішого, ніж невеличка крадіжка в магазині, водіння в нетверезому стані чи нечаста бійка в барі.

Ніби на підтвердження розміреного і спокійного життя міста вниз вулицею Сед-стрит повільно рухається червоний фургон із написом «Вісник Ла-Рів'єр». Він зупиняється біля кожної поштової скриньки, і водій фургона просовує що-

денну газету, загорнену в синій поліетиленовий мішечок, до сріблястих циліндрів із такими ж написами, як на фургоні. Коли той повертає на Самне-стрит, де на будинках лише щілини замість скриньок, водій-листоноша кидає запаковані газети перед входними дверима. Сині згортки падають перед входом до поліцейського відділку, похоронного бюро та адміністративних будівель. Не отримує газети лише поштове відділення.

Цікаво, у вікнах першого поверху поліцейського відділку увімкнено світло. Відчиняються двері. Виходить високий темноволосий молодик у формі: блідо-синя сорочка на короткий рукав, портупея, темно-сині штани. Широкий ремінь і значок на грудях Боббі Дюлака виграють золотавими відблисками на сонці. І все, що є на ньому, ураховуючи 9-міліметровий пістолет на стегні, видається таким же новісіньким, як і сам Боббі Дюлак. Він проводжає поглядом червоний фургон, що повертає ліворуч, на Секонд-стрит. Осудливо глянувши на пакунок із газетами, підштовхує його носом чорного, ідеально відполірованого черевики, а тоді злегка нагинається, неначе хоче прочитати заголовки через поліетилен. Очевидно, не вдалося. Усе ще насуплений, Боббі згинається, щоб підняти газету. Він робить це так делікатно й обережно, як мати-кішка підносить своє кошеня. Тримуючи її на відстані, він кидає швидкий погляд уздовж Самне-стрит і повертається до відділку.

Наша цікавість змушує нас попрямувати за ним. Повз білі

двері та дошку оголошень сірий коридор веде до металевих сходів. Одні з них ведуть униз, до роздягальні, душевої та стрільниці. Інші – вгору, до кімнати для допитів, двох рядів тюремних камер, наразі порожніх. Десь поруч занадто голосно для спокійного ранку лунає радіопередача.

Боббі Дюлак зайшов у непідписані двері кабінету, а ми, буквально наступаючи на п'яти, – за ним. Біля стіни, праворуч від нас, вишикувалися шафи, поряд – старий дерев'яний стіл, на якому стоять акуратно складені стоси папок із паперами і радіоприймач, який і є джерелом недоречного галасу. З радіоканалу «Голос Кулі Кантрі», схожого до KDCU-AM, просторікує шалений Джордж Ретбун – ведучий популярної ранкової програми «Борсучий вал». Як не зменшуй гучність, добрий старий Джордж усе одно звучатиме надто голосно. Надмірна галасливість – це частина його шарму.

Просто перед нами, посередині стіни, – зачинені двері з товстим затемненим склом і написом «НАЧАЛЬНИК ПОЛІЦІЇ ДЕЙЛ ГІЛБЕРТСОН». Його не буде ще щонайменше півгодини.

У кутку ліворуч від нас під прямим кутом один до одного стоять два залізних письмових столи. За одним із них сидить Том Лунд, світловолосий офіцер, приблизно того ж віку, що і його напарник, проте він аж ніяк не скидається на нову копійку. Він глянув на пакунок, який Боббі Дюлак тримає двома пальцями правої руки.

– О, свіжий випуск, – промовив Лунд. – Дуже добре.

– Думаєш, Грізна П'ятірка знову дасть про себе знати? Ось, візьми. Я не хочу читати ці кляті нісенітниці.

Навіть не проглянувши газету, Боббі кидає нове видання «Вісник Ла-Рів'єр» дугою в десять футів над дерев'яною підлогою, тоді швидко робить великий крок і сідає за стіл швидше, ніж Том Лунд отримує подачу. Боббі пильно вдивляється в написані крейдою імена на дошці, що висить над столом. Він страшенно незадоволений і, здається, зараз вибухне від гніву.

Ще й ці радісні вигуки товстуна Джорджа Ретбуна зі студії KDCU:

– Зачекайте хвилиночку, можливо, я щось не так зрозумів. Ми говоримо про одну і ту ж гру? Агов, шановний...

– Можливо, Венделл одумався й відступив, – каже Том Лунд.

– *Венделл*, – перекривляючи, повторює Боббі.

Лунду видно лише гладко зачесану потилицю його напарника, тому він не може бачити, як той кривляється губами.

– Агов, дозвольте поставити вам ще одне запитання, але, будь ласка, скажіть мені правду. Ви *дивилися* гру минулої ночі?

– А я й не знав, що ви з *Венделлом* такі близькі друзяки, – сказав Боббі. – Я й не думав, що ти міг бувати в таких далеких краях, як Ла-Рів'єр. Я думав, що найкращі плани на вечір для тебе – це келих пива та намагання вибити сотню в боулінг-клубі Ардена, а тепер я розумію, що ти зависаєш

в університетських містечках разом із газетними репортерами. Очевидно, відриваєшся на повну з Вісконсинським Щуром і тими покидьками з KWLA-FM. Багатьох панк-кравчиків таким чином підчепив?

Гість програми пояснив, що пропустив перший тайм, оскільки був змушений забрати дитину після спеціального сеансу психотерапії на горі Хеврон, але далі він точно нічого не пропустив.

– Хто сказав, що Венделл Грін – мій друг? – запитує Том Лунд. Через ліве плече Боббі він міг бачити лише одне ім'я, написане на дошці, на якому й затримує свій погляд. – Просто я зустрів його після закінчення розгляду судової справи над Кіндерлінгом, і хлопець видався мені не таким уже й поганим. Він мені *навіть* сподобався. Мені навіть стало його шкода. Він хотів узяти інтерв'ю в Голлівуда, але той дав відкоша.

Безталанний гість програми виправдовувався, що зазвичай бачив додаткові подачі, а як інакше він би дізнався, що Покі Різ був на висоті.

– А щодо Вісконсинського Щура, то я б навіть не впізнав його, якби побачив. Я вважаю, що так звана музика, яку він крутить, – це просто лайно собаче. Я взагалі дивуюсь, як цьому блідому, чахлому нікчемі могли дати місце ведучого першочергового шоу на радіо? Та ще й на *радіостанції університету*? То до яких, Боббі, можна дійти висновків про нашу вражаючу UW-Ла-Рів'єр? Та й про наше суспільство взагалі?

О, я й забув, тобі ж подобається це лайно.

– Ні, я люблю гурти «311» і «Корн», а ти настільки далекий від цього, що не можеш навіть відрізнити Джонатана Девіса від Ді Ді Рамона, проте облиш. – Боббі Дюлак повільно повертається і посміхається до свого напарника. – Не починай, гаразд? – Проте посмішка не надто приємна.

– То це я починаю? – Том Лунд широко розплющує очі, удаючи ображену невинність. – Неначе це я шпурнув газетою через усю кімнату. Нічого собі.

– Якщо ти ніколи не бачив Вісконсинського Щура, то звідки ти знаєш, який він має вигляд?

– Звідти ж, звідки знаю, що він фарбує волосся і носить сережку в носі. А також що він носить свою улюблену страшенно поношену шкіряну куртку вдень і вночі, у дощ і за ясної погоди. – Боббі робить паузу. – А хоча б з голосу. Людський голос несе в собі багато *інформації*. Досить комусь сказати лише: «Здається, сьогодні буде чудовий день», – і вже можна дійти висновків щодо його життя. Хочеш іще цікавих фактів із життя Щура? Він уже шість чи сім років не відвідував стоматолога, тому в нього жахливі зуби.

З радіостанції – жахливої будівлі з цементних блоків, що поруч із пивоварнею «Пенінсула-драйв» – через радіоприймач, що його подарував відділку Дейл Гілбертсон задовго до того, як Том Лунд і Боббі Дюлак уперше одягли форму, знову зазвучав старий добрий, запальний і, як завжди, галасливий Джордж Ретбун. Він у радіусі сотень миль викликає по-

смішку на вустах фермерів, що снідають разом зі своїми дружинами, і гучний сміх у далекобійників.

– Присягаюся, це стосується останнього, хто дзвонив, і усіх, і кожного з вас – я люблю вас усіх, *любі мої*, і це щира правда. Я люблю вас, як моя мама любила свою грядочку ріпи. **ХОЧА ІНОДІ ВИ ДОВОДИТЕ МЕНЕ ДО БОЖЕВІЛЛЯ! Під кінець одинадцятого іннінгу – два аути!** Рахунок шістьсім – «Реди» попереду. Гравці на другій і третій базі. Бетер¹ відбиває в центр поля. Різ біжить з третьої, добігає, ще тришечки... і встигає, *встигає на базу!* Навіть сліпий зарахував би очко!

– Думаю, це був чудовий кидок, чув про нього по радіо, – каже Том Лунд.

Обидва добре розуміють, що погарячкували.

– З вашого дозволу, – веде далі найпопулярніший «Голос Кулі Кантрі», – я дозволю собі дійти *висновку* і скажу лише одне: кожного суддю в Міллер-Парку – на мило, як і всіх суддів *Національної Ліги*, а замінити їх треба – СЛІПИМИ! І ви знаєте, друзі мої, я переконаний, що результат їхньої роботи був би на шістдесят, а то й сімдесят відсотків кращий. **ВІДДАЙТЕ РОБОТУ ТИМ, ХТО ЇЇ МОЖЕ ВИКОНУВАТИ КРАЩЕ, – СЛІПИМ!**

Том Лунд умить змінився на лиці й зашарівся. Кумедний він, цей Джордж Ретбун.

– Давай не будемо, – каже Боббі.

---

¹ Бетер – у бейсболі гравець, який відбиває м'яч битою.

Посміхнувшись, Лунд дістає газету з пакунка і розкладає її в себе на столі. Раптом посмішка застигає на його вустах, а вираз обличчя змінюється:

– О, ні. О, чорт.

– Що?

Лунд важко зітхає і киває головою.

– Господи, я вже навіть боюся питати, що там. – Боббі засовує руки в кишені, розправляє плечі, витягує праву руку і затуляє нею очі. – Можна, я буду сліпим суддею? Я більше не хочу бути копом.

Лунд мовчить.

– Щось у заголовку? Невже все так погано? – Боббі забирає руку від очей і затримує в повітрі.

– Схоже, – розпочинає Лунд, – одуматись і відступити зовсім не входить у плани Венделла. Гидко подумати: я щойно казав, що мені сподобався цей покидьок.

– Агов, прокинься, – сказав Боббі. – Тобі ніколи ніхто не казав, що офіцери поліції та журналісти стоять з різних боків барикад?

Том перехиляється через стіл усім своїм тілом. Горизонтальна, схожа на шрам, зморшка перерізає його чоло, засмагли щоки наливаються багряним рум'янцем. Він тицяє пальцем у Боббі Дюлака:

– Це те, що мене в тобі дістає. Скільки ти тут? П'ять-шість місяців? Дейл найняв мене ще чотири роки тому, коли він разом із Голлівудом надів наручники на містера Торн-

берга *Кіндерлінга*. Це була найгучніша судова справа цього округу за останні тридцять років. Я не вихваляюся, проте я теж зробив вагомий внесок у цю справу й допоміг з'ясувати деякі факти.

– Один факт, – зауважив Боббі.

– Я нагадав Дейлу про барменшу в барі, з нею поговорив Голлівуд, і це була досить велика зачіпка, яка йому дуже допомогла. Тож не розмовляй зі мною в такому тоні.

Боббі Дюлак удає, що розкаюється:

– Вибач, Томе. Здається, я й справді трохи погарячкував і перегнув палицю.

Проте подумав він зовсім інше: *Ти пропрацював на кілька років більше за мене та зробив Дейлу невеличку підказку, і що з того? Усе одно я кращий коп, ніж тобі судилось коли-небудь бути. Де ж твій героїзм був учора ввечері?*

О 23:15 минулої ночі Арманд Сент-Пір, на прізвисько Шнобель, разом зі своїми друзями-мотоциклістами з Грізної П'ятірки звернули з Нейлгауз-роу, щоб увірватися до відділку й учинити напад на трьох чергових, які відпрацьовували вісімнадцятигодинну зміну. Вони вимагали подробиці розслідування справи, яка їх найбільше цікавила: «Що тут, в біса, відбувається? Що з приводу третьої, я спитав, що з приводу Ірми Френо? Ви її вже знайшли? Агов, клоуни, ви тут хоча б щось робите, чи лише дим у стелю пускаєте? Чи, може, вам потрібна допомога? – репетував Шнобель. – То найміть нас, і ми покажемо, як потрібно працювати». Здоро-

вань, на прізвисько Мишеня, підійшов упритул до Боббі Дюлака, упершись своїм черевом у накачаний прес, і прямував далі, аж доки не припер офіцера до шафи з картотекою. Від нього сильно тхнуло пивом і марихуаною. Здоровань якось дивно запитав, чи Боббі знайомий із працівниками джентльмена на ім'я Жак Дерріда. Коли Боббі відповів, що ніколи не чув про такого, Мишеня крикнув: «Тоді все зрозуміло», – і відступив трохи вбік, щоб глянути на імена, написані на дошці. Через півгодини Шнобель, Мишеня та їхня компанія, нічого не довідавшись, незадоволені, але втихомирені, поїхали геть.

Після цього Дейл Гілбертсон сказав, що йому треба піти додому, щоб виспатись, а Том мав залишитись про всяк випадок. Зазвичай обоє чоловіків знаходили причину, щоб не залишатись на чергуванні. Боббі сказав шефу, що також залишиться, без проблем. Тож ось чому ми застали їх у відділку так рано-вранці.

– Дай мені, – просить Дюлак.

Лунд бере газету, крутить і повертає її так, щоб Боббі зміг побачити заголовок статті: «РИБАК І ДОСІ РОЗГУЛЮЄ НА ВОЛІ ПО ФРЕНЧ-ЛЕНДІНГУ», текст займає три колонки у верхній лівій частині першої сторінки. Щоб відділити інформацію від решти, колонки видрукувані на блідо-голубому фоні в чорній рамці. Під заголовком дрібнішими буквами йде напис: «*Поліція не може знайти вбивцю-психа*». Нижче, під підзаголовком, видруковано ще дрібнішим шрифтом стрічку, в якій зазначено: «*Стаття Венделла Гріна, за під-*

тримки редакції».

– Рибак, – каже Боббі. – Твій *дружок* уже почав задовбувати. Рибак, Рибак, Рибак. Навіть якби я раптом перетворився на п'ятдесятифунтову горилу і почав стрибати будинками, мене можна було б назвати Кінг-Конгом? – Лунд опускає газету й посміхається.

Боббі мовчить.

– Гаразд, це був поганий приклад. А якщо я, скажімо, обчистив кілька банків, мене можна назвати Джоном Діллінджером?

– Ну, – посмішка Лунда розтягується ще ширше. – Кажуть, у Діллінджера був такий величезний член, що його заспиртували в Смітсонівському інституті. Тож...

– Прочитай мені перше речення, – попросив Боббі.

Том Лунд опускає очі й починає читати:

– «Оскільки поліції Френч Лендінга не вдається знайти хоча б якісь зачіпки у викритті подвійного вбивці й маніяка, якого прозвали Рібаком, похмурі примари страху, відчаю і підозрілості розгулюють вулицями цього маленького містечка, а звідти поширюються далі, на фермерські господарства й села у всій окрузі Френч, переходять навіть на округ Кулі».

– Тільки цього нам бракувало, – перебив його Боббі. – О Бо-же! – миттю перетинає кімнату й нахиляється над плечем Лунда.

Читаючи першу сторінку «Вісника», він ставить руку на руків'я свого «Глока», неначе хоче продірявити цю статтю

тут і зараз.

– «Наші традиції довіри й добросусідства, наша звичка виражати теплоту і ніжність стосовно інших (Венделл Грін висловлювався, мов божевільний), щодня пожираються руйнівними атаками жажних емоцій. Страх, відчай і підозрілість пагубно впливають на душу великих і малих громад, налаштовують сусіда проти сусіда, перетворюють ввічливість на посміховисько.

Двоє дітей жорстоко вбито, а їхні рештки частково з'їдено. Тепер зникла третя дитина. Восьмирічна Емі Сент-Пір і семирічний Джонні Іркенхем стали жертвою нападу чудовиська в людській подобі. Вони вже ніколи не пізнають радості дорослого і навіть підліткового віку. Їхні нещасні батьки ніколи не пізнають радості, яку могли б дістати колись від своїх онуків. Батьки друзів Емі та Джонні, як і всі інші, тримають своїх дітей удома. У результаті літні екскурсії та заплановані програми для дітей було скасовано практично в кожному містечку та й у всіх населених пунктах округу Френч.

Зі зникненням десятирічної Ірми Френо, через сім днів після смерті Емі Сент-Пір і лише три – після смерті Джонні Іркенхема, терпіння громадськості вичерпалось. Як уже писав наш кореспондент, у вівторок, пізно ввечері, групою невідомих чоловіків на вулиці Грейнджер вчинено напад, унаслідок якого було важко побито п'ятдесятидворічного Мерліна Граасхаймера, тимчасово безробітного фермерсь-

кого різнороба без певного місця проживання. Інший схожий випадок трапився в четвер рано-вранці. Тридцятишестирічний шведський турист Елвар Преторіус, що подорожував наодинці, зазнав нападу трьома знову ж таки невідомими чоловіками, коли приліг перепочити в парку Лейфа Еріксона Ла-Рів'єр. Граасхаймер і Преторіус обійшлись лише незначною медичною допомогою, проте подальші такі випадки можуть мати набагато серйозніші наслідки».

Том Лунд переглядає наступний абзац, який описує раптове зникнення Френо з тротуару по Чейз-стрит, а тоді відкидається на спинку стільця.

Боббі Дюлак ще мить читає мовчки, а тоді:

– Томе, ти маєш почути це лайно. Ось як він закінчує: «Коли „Рибак“ вчинить напад знову? Напад достоту буде, навіть не сумнівайтесь, друзі мої. Коли ж нарешті начальник поліції Френч Лендінга виконає свої обов'язки та звільнить жителів округу від жорстокого паскуди Рибака і вимушених виявів насильства, спричинених бездіяльністю поліції?»

Боббі Дюлак йде до середини кімнати. Його обличчя багрянє ще більше. Глибоко вдихає і видихає:

– Як тобі «напад достоту буде»? – запитує Боббі. – Було б непогано, якби він стався на паршивий зад Венделла Гріна!

– Ти не повіриш, але я солідарний із тобою, – відповідає Том. – «Вимушених виявів насильства»? Він натякає людям, що треба чинити самосуд над усіма, хто здається підозрілим!

Боббі націлюється вказівним пальцем у бік Лунда:

– Я особисто викрию цього негідника. Обіцяю. Я дістану його, живого чи мертвого. – А тоді ще раз наголошує Лунду: – Особисто!

Щоб не сказати слова, що першими спали на думку, Том Лунд просто киває головою. Палець Боббі й досі націлений.

– Якщо буде потрібна допомога, звертайся до Голлівуда. Дейлу не пощастило, але, можливо, в тебе вийде краще.

Боббі відмахується від цієї думки:

– У тому немає потреби. Дейл і я... і ти, звичайно ж, ми з цим впоралися б. Але я хочу сам особисто дістатись до цього негідника. Це вже точно! – Він хвильку мовчить, а тоді веде далі: – Крім того, хіба ти забув, що Голлівуд пішов у відставку після того, як переїхав сюди.

– Голлівуд ще надто молодий, щоб іти у відставку. З огляду на роки роботи копом він іще дитина, а ти тоді лише зародок.

Під їхній регіт і щирий сміх ми впливаємо з кабінету, повертаємося в небо і переносимося на квартал північніше, на Квін-стрит.

Рухаючись кілька кварталів на схід, ми бачимо під нами низькі, хаотично розкидані будівлі, що розгалужено йдуть від центру. Широкі, а що далі від центру, то ширші й більші газони, де-не-де позначені високими дубами і кленами. Увесь квартал оточений ланцюгами живоплоту, який уже давно ніхто не стриг. Очевидно, якийсь навчальний заклад. На перший погляд ця будівля схожа на приватну початкову

школу, яка добудовується і в якій кожне крило – це класні кімнати без стін. У центрі – площа з їдальнею і кабінетами адміністрації. Ми опускаємось і чуємо, як із декількох вікон доносяться веселі вигуки Джорджа Ретбуна. Відчиняються великі скляні вхідні двері, на яскраве вранішнє світло виходить охайно зодягнена жінка в окулярах «котяче око» з плакатом в одній руці і рулоном скотчу – в другій. Вона одразу ж повертається, швидко й майстерно прикріплює плакат до дверей. Сонячні промені відбиваються від димчастого коштовного каменя завбільшки з горішок ліщини, що на третьому пальці правої руки.

Доки вона милується своєю роботою, ми зазираємо через її тендітне плече і бачимо, що це плакат із намальованими від руки повітряними кульками і написом «СЬОГОДНІ СВЯТО ПОЛУНИЦІ!!!».

Жінка заходить усередину, а ми спостерігаємо. Нижче від веселого плаката проглядаються два чи три складених інвалідні візки. Трохи далі – жінка з каштановим волоссям, що на потилиці охайно укладене завитками. Вона швидко прямує у туфлях на високих підборах через досить милий вестибюль зі світлими дерев'яними кріслами і вдало підібраними до них столиками, на яких доволі вправно викладено журнали, проходить повз так званий вахтовий пост чи то порожню стійку адміністратора, що знаходиться біля красивої кам'яної стіни, і зникає за відполірованими дверима з написом «Директор Вільям Макстон».

Що це за школа? Чому вона зараз працює? Чому влаштує свято, адже тепер середина липня?

Назвімо її випускною школою. Ті, хто тут перебувають, закінчили всі ступені свого існування, окрім останнього, який вони проходять, живучи день у день під керівництвом легковажного директора містера Вільяма Макстона, на прізвисько Живчик. Це «Притулок для старих Макстона». Колись, у кращі часи, ще до косметичного ремонту, зробленого в середині вісімдесятих, він мав назву «Лікувальний заклад Макстона», власником і керівником якого був його засновник Герберт Макстон, батько Живчика. Можна з упевненістю сказати, що якби Герберт, котрий був порядний, хоча й трохи слабохарактерний, побачив, як веде справи його єдиний спадкоємець, то в могилі перевернувся б. Живчик ніколи не сприймав сімейний бізнес серйозно, а на додачу називав його «дитячим манежем» зі «щелепами», «зомбі», «ліжкопісяльниками» і «слинявчиками».

Здобувши освіту бухгалтера в УВ-Ла-Рів'єр (досягнувши особливих успіхів у таких предметах, як розбещеність, азартні ігри та пиття пива), хлопець обійняв посаду в Медісоні штату Вісконсин в офісі Внутрішньої податкової служби, та й то лише щоб навчитися непомітно красти в держави. За п'ять років роботи в податковій службі він навчився багато чого корисного, але подальша кар'єра фрілансером не відповідала його амбіціям. Він підкорився вмовлянням хворого батька і поринув у купу пелюшок і слинявчиків. Не ви-

являючи особливого завзяття, Живчик таки визнав, що хоча це і не зовсім розкішний вид бізнесу, проте забезпечує його можливістю красти і від підопічних, і від держави.

Давайте проникнемо всередину крізь великі скляні двері, промайнемо гарним фойє (одразу відчувається змішаний запах освіжувача повітря й аміаку, притаманний усім таким закладам), крізь двері, на яких написано ім'я Живчика, щоб зрозуміти, що тут удосвіта робить ця приємна молода жінка.

За дверима Живчика – кімната, у якій немає вікна, обладнана столом і невеличкою книжковою полицею, переповненою комп'ютерними роздруками, брошурками та листівками. Поряд зі столом – відчинені двері, крізь які видно вже більший офіс, із панелями, полакованими тією ж фарбою, що й двері кабінету директора, шкіряними стільцями, скляним журнальним столиком і диваном молочного кольору. У найвіддаленішому кутку стоїть відполірований до блиску стіл, недбало завалений паперами.

Тож ця молода жінка на ім'я Ребекка Вілас сидить на краю цього столу, схрестивши ноги. Одне коліно переплетене з другим, гомілки утворюють дві широкі, майже паралельні лінії, що ведуть аж донизу, до трикутних носаків чорних туфель на високих підборах, один із яких показує четверту годину, а другий шосту. Здається, Ребекка Вілас приготувалась до того, щоб її побачили, прибрала таку позу, щоб справити враження, але, звичайно ж, не на нас. Через окуляри «котяче око» прокрадається скептичний і водночас радісний

погляд, проте нам не зрозуміло, що спричинило ці емоції. Можна дійти висновку, що це секретарка Живчика, проте таке припущення відтворює правду лише наполовину: судячи з того, наскільки легка й іронічна її поведінка, обов'язки міс Вілас уже давно вийшли за межі суто секретарських. (Ми можемо зробити нехай непристойне, проте безперечне припущення щодо того, звідки в неї каблучка на пальці.)

Ми летимо крізь відчинені двері, прямуємо туди, куди Ребекка спрямувала свій нетерплячий погляд, і бачимо кремезну спину її роботодавця у військовій формі кольору хакі. Він стоїть навколішки, зануривши голову та плечі в чималенький сейф, у якому ми мигцем бачимо стоси реєстраційних книг і манільських конвертів, очевидно, з валютою всередині. Кілька банкнот випадає із цих конвертів, коли Живчик витягує їх із сейфа.

– Ти підготувала плакат? – запитує він, не повертаючись.

– Так точно, – відповідає Ребекка. – Сьогодні чудовий день, і це піде нам лише на користь. – Якщо не присікати, то в неї досить непоганий ірландський акцент, хоча вона ніколи не була в екзотичних місцях, окрім Атлантик-Сіті, куди Живчик їздив із нею за бонусною програмою на п'ять незабутніх днів два роки тому. Акцент вона вивчила зі старих фільмів.

– Я ненавиджу Свято полуниці, – каже Живчик, дістаючи останні конверти із сейфа. – Увесь день вештатимуться тут дружини й діти цих зомбі. Вони їх настільки виведуть із рів-

новаги, що ми змушені будемо колоти їм заспокійливі. І якщо хочеш знати правду, то я ненавиджу повітряні кульки. – Він скидає гроші на килим і починає сортувати їх на купки, відповідно до вартості банкнот.

– Тільки я у своїй простецькій манері хотіла поцікавитись, – каже Ребекка. – Нащо мені було з'являтися на зорі у цей великий день?

– Знаєш, що я ще ненавиджу? Усе, що стосується музики. Співочих зомбі і цього тупого ді-джея. Симфонічного Сте-на з його оркестровими записами, вигуками, розмовами про щось сенсаційне.

– Я так розумію, – каже Ребекка вже без ірландського акценту, – ти хочеш, щоб я дала раду грошам ще до початку свята.

– Настав час знову з'їздити в Міллер.

За сорок миль звідси, в Міллері, під фіктивним іменем, відкрито рахунок у Державному Провідному Банку. Депозит регулярно поповнюється готівкою, прихованою від фонду, призначеного для оплати додаткових товарів і послуг пацієнтів. Живчик, тримаючи в руках гроші, повертається на колінах і підводить погляд на Ребекку. Він сідає на п'ятки, поклавши руки на коліна:

– Боже, які в тебе прекрасні ніжки. З такими ногами ти мала б стати знаменитістю.

– Я думала, ти вже ніколи не помітиш, – зауважила Ребекка.

Живчику Макстону сорок два роки. У нього гарні зуби, густе волосся, щире обличчя і постійний блиск у вузьких карих очах. Він має двох дітей – дев’ятирічного Трея і семирічного Ешлі, якому нещодавно поставили діагноз СДУГ, тому Живчик має витратити приблизно дві тисячі на рік лише на його лікування. До того ж у нього є дружина, партнер по життю, – тридцятидев’ятирічна Маріон. Зі зростом 165 сантиметрів вона важить понад 85 кілограмів. Ще й, до повного щастя, минулої ночі Живчик заборгував своєму букмекеру тринадцять тисяч у результаті необдуманого ставки в грі «Брюерсів», про яку ми вже чули від Джорджа Ретбуна. Він звернув увагу на чарівні ніжки міс Вілас. О так, ніжки в неї чудові!

– Перш ніж ти туди поїдеш, – каже він, – думаю, ми могли б розважитись на дивані.

– Розважитись? Як саме?

– Хулі, хулі, хуль, – каже Живчик і посміхається мов сатир.

– Ти диявольськи романтичний. – Справжня суть її зауваження лишається поза увагою роботодавця.

Живчик справді думає, що він романтичний.

Вона елегантно спускається, Живчик незграбно підводиться, щоб ногою зачинити двері сейфа. З вологим блиском в очах він ступає кілька самовдоволених брутальних кроків килимом, однією рукою обіймає струнку талію Ребекки Вілас, а другою кидає на стіл грубі манілові конверти. Він

смикає свій ремінь ще до того, як починає тягти Ребекку в бік дивана.

– Можна мені подивитися на нього? – каже мудра Ребекка, яка чудово знає, як довести свого коханця до божевілля...

...І перш ніж він їй покаже, ми виявимо здоровий глузд і виринемо з кімнати до досі порожнього фойє. Коридор, що знаходиться ліворуч від стійки адміністратора, веде до двох великих білих дверей зі склом, що є входними до відділень «МАРГАРИТКА» і «ДЗВІНОЧОК» з відповідними написами. Наприкінці сірого коридору відділення «Дзвіночок» чоловік у мішкуватому комбінезоні збиває попіл із сигарети на плитку, якою повільно волоче брудну швабру. Ми рухаємося до «Маргаритки».

Функціональна частина Макстона зовсім не така приваблива, як приймальня. З обох боків коридору – пронумеровані двері. Під цифрами прикріплено пластикові картки з написаними від руки іменами тих, хто там перебуває. Біля четвертих дверей – письмовий стіл, за яким, дрімаючи у вертикальному положенні, сидить огрядний працівник чоловічої статі в брудній білій формі. Він повернений обличчям до входу в жіночу і чоловічу санітарні кімнати – тільки найдорожчі кімнати в Макстона, ті, що з іншого боку фойє, в «Нарцисі», мають ще щось, крім раковини. Брудні смуги від швабри тверднуть і засихають по всій кахлевій підлозі, що простягається на неймовірну довжину перед нами. Тут стіни

і повітря мають однаковий сіруватий відтінок. Якщо уважно придивитись до кутків коридору, стиків стін зі стелею, видно павутиння, давні плями, нагромадження бруду. Миючий засіб із ароматом сосни, аміак, сеча утворюють специфічний запах. Літня пані з відділення «Дзвіночок» полюбляє казати, що коли живеш зі старими людьми, які страждають на нетримання, то вже нікуди не дінешся від запаху фекалій.

Кімнати змінюються залежно від стану здоров'я і можливостей їхніх мешканців. Оскільки ще майже всі сплять, ми можемо заглянути в кілька з них. В однісній кімнаті під номером P10, за двоє дверей від дрімливого чергового, лежить старенька Еліс Везер (ледь сопучи, бачить уві сні, як кружляє в танці з неперевершеним партнером Фредом Астером по підлозі з білого мармуру). Оточивши себе такою кількістю всього з колишнього життя, що тепер, аби пройти від дверей до ліжка, змушена маневрувати поміж стільців і столиків. Свій здоровий глузд Еліс зберегла не гірше, ніж давні меблі. Вона самотійно прибирає кімнату і робить це бездоганно. У наступній кімнаті, P12, двоє старих фермерів, на ім'я Торвальдсон і Джесперсен, які не розмовляють один із одним уже не перший рік, сплять, перегородившись тонкою фіранкою, на яку в хаотичному порядку начіпляли сімейні фотографії та малюнки онуків.

Далі по коридору – P18 – цілковита протилежність чистої, заставленої меблями P10, як і її мешканець Чарльз Бернсайд – повна протилежність Еліс Везер. У P18 немає столів, бу-

фетів, м'яких стільців, визолочених дзеркал, ламп, килимів чи оксамитових штор – лише металеве ліжко, пластмасовий стілець і комод. На комоді немає фотографій дітей чи внуків, стіни не прикрашають малюнки з цегляними будиночками і людськими фігурками біля мурів. Містер Бернсайд зовсім не переймається обладнанням затишку, і тонкий шар пилу вкриває підлогу, підвіконня і верх комоду. Р18 не має своєї історії, свого характеру; вона здається такою брутальною і бездушною, що схожа на тюремну камеру. Сильний запах екскрементів отруює повітря.

Ми тут не для того, щоб спостерігати за розвагами, запропонованими Живчиком Макстоном, чи шармом Еліс Везер, а щоб познайомитись із Чарльзом Бернсайдом, Берні.

2

Про походження Живчика ми знаємо. Еліс прибула до Макстона з великого будинку на Гейл-стрит, а саме з давньої її частини. Там вона пережила двох чоловіків, виховала п'ятьох синів, навчила грати на фортепіано чотири покоління дітей Френч Лендінга. Хоча ніхто з учнів не став професійним піаністом, проте всі згадують її з любов'ю і думають про неї з прихильністю. Зі змішаними почуттями відрази і покірності Еліс потрапила в це місце так, як і більшість людей, – на авто, за кермом якого сидів хтось із дітей. Вона стала надто старою, щоб жити самій у великому будинку на Гейл-стрит. Її дорослі одружені сини були досить люб'язними з нею, проте вона не хотіла завдавати їм клопотів. Еліс Везер прожила все своє життя у Френч Лендінгу, і в неї ніколи не виникало бажання жити деінде. Деякою мірою вона завжди знала, що закінчить свої дні в хоча й не розкішному, проте доволі прийнятному притулку Макстона. Коли син Мартін привіз її сюди вперше, вона зрозуміла, що знає принаймні половину цих людей.

Чарльз Бернсайд, високий, худорлявий літній чоловік, лежить, укритий простирадлом, на металевому ліжку. На відміну від Еліс, він не керує своїм здоровим глуздом і йому не сниться Фред Астер. Укритий венами обшир його голомозої голови випинається до брів, схожих на жмути дроту. Вузькі

очі з обох боків товстого гачкуватого носа сяють відблиском вікна, що дивиться на північ. Його погляд спрямований на просторі ліси вдалечині від Макстона. Берні єдиний на все відділення «Маргаритка», хто не спить. Його очі блищать, на губах викарбувалася дивна посмішка – але ці деталі нічого не означають, пам'ять Чарльза Бернсайда була такою ж порожньою, як його кімната. Уже багато років Берні страждає на хворобу Альцгеймера. Те, що здається щирою насолодою, може бути не більше ніж утіха дуже примітивного характеру. Навіть якби ми не одразу зрозуміли, що є джерелом смороду в кімнаті, пляма на простирадлі, яким він був накритий, нам би все прояснила. Він щойно добряче випорожнився, просто в ліжку. Найменше, що ми можемо сказати стосовно цієї ситуації, – це те, що він анітрохи тим не переймається; ні, сер, сором'язливий – це не про вас.

На відміну від чарівної Еліс, у нього немає влади над своїм здоровим глуздом, проте типовим хворим на Альцгеймера його важко назвати. Він може просидіти день чи два, бормочучи до своєї вівсянки, як і решта зомбі Живчика, а тоді знову ожити і долучитись до життя. Коли Берні не лежить замертво, то зазвичай ходить до санітарної кімнати за необхідності. Він може вислизнути і проводити години на самоті, або, що ще гірше, патрулювати територією, ображаючи всіх і кожного. Коли він виходить зі стану зомбізму, то стає хитрим, потайним, грубим, в'їдливим, упертим, лихослівним, підлим, образливим, на думку Живчика, нічим

не відрізняється від інших старих людей, що мешкають у Макстона. Дехто з медсестер, доглядальниць і обслуговуючого персоналу сумніваються, що Берні справді страждає на хворобу Альцгеймера. Вони вважають, що він прикидається, злігши, свідомо змушує їх працювати більше, тоді як сам відпочиває і набирається сил для ще одного неприємного епізоду. Ми навряд чи маємо право їх засуджувати за підозри. Якщо Берні було поставлено правильний діагноз, то він, напевно, єдиний хворий у світі, який за хвороби Альцгеймера, що прогресує, має тривалі прояви ремісії.

1996 року сімдесятивосьмирічний чоловік, відомий як Чарльз Бернсайд, прибув до Макстона на швидкій з госпіталю Ла-Рів'єр, а не на транспортному засобі, керованому одним із турботливих родичів. Він з'явився одного ранку в травмпункті, тримаючи дві важкі валізи, заповнені брудним одягом, голосно вимагаючи медичної допомоги. Його вимоги були незв'язними, проте зрозумілими. Він стверджував, що пройшов значну відстань, аби дістатися до лікарні, і хотів би, щоб про нього подбали. Відстань змінювалась із кожною розповіддю: десять миль, п'ятнадцять миль, двадцять п'ять. Чи то він спав кілька ночей у полі, чи то на узбіччі дороги. З його загального стану і запаху можна було припустити, що він блукав і ночував десь у сільській місцевості не менше ніж тиждень. Якщо в нього колись і був гаманець, то він загубив його в дорозі. У госпіталі Ла-Рів'єр його зодягнули, нагодували, дали ліжко і намагалися випитати бодай щось про йо-

го життя. Більшість висловлювань переходила в недоладний белькіт, але за відсутності будь-яких документів, достовірними здавались принаймні такі факти: Бернсайд був столяром, теслею і штукатуром, багато років працював на замовлення. Тітка, що жила в місті Блейр, виділила йому кімнату.

Отже, він пройшов вісімнадцять миль від Блейр до Ла-Рів'єр? Ні, він розпочав свою подорож зовсім в інше місце, проте не міг згадати, у яке саме. У якесь місто, що за десять, ба ні – за двадцять п'ять миль. Люди в тому місті просто йолопи й осли. Як звали його тітку? Алтея Бернсайд. Її адреса і номер телефону? Не пам'ятає. Чи працює його тітка або чим займається? Так, вона обіймає посаду цілковитого йолопа. Вона ж дозволила йому жити у своєму будинку? Хто? Йому не потрібен нічий дозвіл, чорт забирай, він робить те, що хоче. Тітка вигнала вас зі свого будинку? Про кого ви говорите, ви, йолопи й мудаки?

Лікарі поставили попередній діагноз – хворобу Альцгеймера – ще без результатів проведення різних тестів. Соціальні працівники зробили запит на визначення адреси і номера телефону Алтеї Бернсайд, що мала б проживати у Блейрі. Телефонна компанія повідомила про відсутність у списках людей із таким ім'ям у Блейрі, а також у містах Еттрік, Кокрей, Фонтейн, Спарта, Оналяска, Ла-Рів'єр та інших населених пунктах у радіусі п'ятдесяти миль, але це не дало жодного результату. Розширивши пошук, соціальний працівник звернувся у відділи соціального забезпечення, ліцензуван-

ня автотранспортних засобів і податкову службу за інформацією про Алтею і Чарльза Бернсайдів. Одна з тих двох Алтей, що їх відібрала система, – власниця дешевої перекусної в Баттернаті, далеко в північній частині штату, друга – чорношкіра жінка, що працювала вихователем у Мілуокі. Жодна з них ніяк не була пов'язана з чоловіком з госпіталю в Ла-Рів'єр. Чарльзи Бернсайди, знайдені відділами, не мали стосунку до Алтеї, здається його взагалі не існувало. Чарльз, здавалося, був одним із тих невловимих людей, що йдуть по життю, ніколи не сплачуючи податків, ніколи не реєструючись для голосування, не подаючи заяв на соціальну картку, не відкриваючи рахунки в банку, не призиваючись до армії, не здаючи на права, і в жоден сезон не працюючи на державній фермі.

Було здійснено ще не один телефонний дзвінок і в результаті вирішено, що невловимий Чарльз Бернсайд перебуватиме під опікою округу, тож відправили його до «Притулку для старих Макстона» до того часу, як звільниться місце в державній лікарні у Вайтхоллі. Швидка доправила Бернсайда до Макстона. Він житиме тут за рахунок державного забезпечення. Незадоволений Живчик розмістив його в одній із палат крила «Маргаритка». Через шість тижнів звільнилося ліжко в державній лікарні. Живчику зателефонували за кілька хвилин до того, як він отримав пошту разом із чеком, виписаним Алтеєю Бернсайд у банку в Де Пір для установи, що обслуговує Чарльза Бернсайда. Замість адреси Алтеї

Бернсайд було написано лише «поштова скринька Де Пір». Тож коли зателефонували з державної лікарні, Живчик повідомив, що, керуючись громадянським обов'язком, він був би щасливий і надалі опікуватися Бернсайдом, що має статус літньої людини. Старий практично став його улюбленим пацієнтом. Не виконуючи жодних звичних махінацій, Живчик подвоїв потік своїх прибутків.

Протягом наступних шести років старий дедалі глибше опускався в п'ятому Альцгеймера. Якщо він прикидався, то його виступи були блискучими. Нижче й нижче він спускався низхідними шляхами до нестриманості, нескладності мовлення, частих вибухів гніву, втрати пам'яті, втрати можливості їсти самотужки, втрати особистості. Він поринув у дитинство, а згодом у порожнечу і проводив свої дні прикутим до інвалідного візка. Живчик бідкався над неминучою втраченою унікального дорогоцінного пацієнта. Улітку, за рік до цих подій, з Берні сталося разуче повернення до життя. Його змарніле обличчя знову пожвавилось, і він почав вимовляти різкі безглузді склади. *Аббалах! Горр! Маншан! Гор!* У нього з'явилося бажання їсти самотужки, він намагався ходити, тинявся навкруги і заново знайомився з оточенням. За тиждень його слова стали розбірливішими, він вимагав, щоб його одягнули у власний одяг і почав ходити сам у туалет. Набрив вагу, здобув сили, знову став надокучливим. Тепер часто впродовж одного дня стан його здоров'я змінювався і коливався між останньою стадією хвороби Альцгеймера

та станом, притаманним для звичайного, хоча й похмурого вісімдесятип'ятирічного чоловіка. Берні схожий на людину, що відвідала Лурду, зцілилася там, але не повернулася ще до цілковитого одужання. Для Живчика диво – то й диво. Старий покидьок іще живе і яка різниця, чи він блукає по саду, чи прикутий до інвалідного візка?

Ми наближаємося ближче, намагаючись проігнорувати сморід. Що можна прочитати на обличчі цього дивного типа? Воно ніколи не було милим, а тепер шкіра сіра, глибоко запалі щоки. Добре помітні сині вени в'ються по сірій шкірі голови і роблять її рябою, схожою на яйце чайки. Товстий ніс має невеличкий горбочок, ледь викривлений вправо, що додає враження таємничості та лукавства. Зашкарублі губи вигнулись у тривожній посмішці – посмішці палія, що планує підпалити будинок, – її, швидше за все, можна назвати просто гримасою.

Це справжній американський відлюдник із внутрішніми протиріччями, створіння обшарпаних кімнат і дешевих обідів, безглузких неохочих подорожей, колекціонер душевних ран і травм, які накопичував і плекав. Це шпигун власних думок. Справжнє ім'я Берні – Карл Бірстоун, і під цим ім'ям він від двадцяти п'яти до сорока шести років вів постійні розбої в Чикаго, скоюючи мерзенні вчинки заради задоволення. Карл Бірстоун – це найбільша таємниця Берні. Він не може дозволити, щоб хтось дізнався про його минуле. Я, що досі живе в ньому. Берні, як і Карл Бірстоун, відчуває

насолоду від жахливих розваг і мерзенних утіх, але цю таємницю він змушений приховувати в темряві своєї душі.

Тож чи є це поясненням того диво-зцілення? Невже Карл Бірстоун знайшов спосіб виповзти через тріщину зомбізму Берні й узяв на себе контроль корабля, що тоне? Людська душа містить безмежну кількість кімнат: деякі з них величезні, деякі схожі на комірчини, деякі замкнені, деякі накопичують променисте світло. Ми нахиляємось до голови у венах, кривого носа, брів, схожих на дротяну шітку, дедалі глибше поринаємо в сморід, щоб роздивитися ці цікаві очі. Вони схожі на чорний неон, виблискують неначе місячне сяйво на мокрому березі річки. У цілому виражають нездійсненне щастя, проте зовсім не людське. Тут нічим не зарадиш.

Губи Берні рухаються, досі посміхаючись, якщо це можна назвати посмішкою; він щось шепоче. Що він каже?

...фони ховаються у своїх саксифрафлених ногах і пгимгужують оші, фони скихлять фіт шаху, мої пітні сахуплені тіти. Ні, ні, се не топоможе, ши не так? О, фони – твихуни, шудові, шудові твихуни. О, який кгаєвит: шутові твихуни на фоні фохню, як фони обертають, як фони обертають і горять, так-так, там є ого така яскгафа діга нафколо фи-паленохо сліду.

Можливо, Карл Бірстоун щось і розповідає, проте з його белькотіння мало що зрозуміло. Давайте вирушимо в напрямку мертвого погляду Берні – сподіваємось, це дасть нам натяк на те, що так пожвавило старого. Збудження видно по

тому, як його дрючок підняв простирадло. Здається, вони з Живчиком знаходяться в синхронному режимі, оскільки обоє в цілковитій готовності, проте в Живчика причиною того є вправність Ребекки Вілас – експерта дарувати задоволення, а збудження Берні – результат споглядання крізь вікно.

Краєвид із вікна навряд чи можна порівнювати з міс Вілас. Голова трохи підведена над подушкою, Чарльз Бернсайд захоплено дивиться і бачить невелику частину газону перед рядком кленів, що розпочинають широкі ліси. Трохи далі вежами бовваніють великі повні крони дубів, кілька беріз, схожих на запалені свічки. Висота дубів і різноманітність дерев свідчать про залишки великого лісу, який колись устеляв усю цю частину країни. Як і залишки усіх давніх лісів, ліси, що простягаються на північ і схід від Макстона, розповідають про глибоку таємничість настільки низьким голосом, що просто не можливо почути. Під їхньою зеленою завісою час та спокій поглинають кровопролиття і смерть; невидиме насильство шаленіє, постійно поглинається кожним аспектом мовчазних пейзажів, які ніколи не зупиняються, а повсякчас змінюються зі швидкістю неквапливого льодовика. Усипаний опуклий ґрунт покриває мільйони розкиданих кісток, шар за шаром; усе, що росте і цвіте, зрештою перетворюється на гниль. Світи крутяться у своїх межах, і великі систематичні всесвіти гуркочуть пліч-о-пліч, кожен з них, про те не відаючи, несе користь і катастрофу невіданим

сусідам.

То Берні розглядає ці ліси? Його пожвавило те, що він у них бачить? Чи, можливо, він і досі спить? Та й узагалі, чий це очі: Карла Бірстоуна чи Чарльза Бернсайда?

Берні шепоче:

*– Лиси у своїг ногах, пасюки у своїг сгофанкаг, хієни ви-
ти вд базаннам їзти, ого, ага, це най-най білже садфоління,
мої друзі, ще і ще мленькї тіти, йтуть, йтуть, йтуть ого,
сакгифафленими нішками.*

Давайте покинемо це місце, гаразд?

Віддаляємося від бридкого рота Берні – досить. Давай-те пошукаємо свіже повітря і перенесемося через ліси на північ. Лиси у своїх норах, пацюки у своїх схованках можуть скиглити від голоду – це закономірності природи, але на увесь західний Вісконсин не знайдеться жодної голодної гієни. А втім, їм завжди притаманне бажання їсти. Але ніхто їм не співчуває. Потрібно мати серце, сповнене жалю, щоб поспівчувати створінню, яке увесь час скалиться до всіх і кожного, а тоді, вкравши їхні недоїдки, починає шкіритися й хихотіти. Ми піднімаємось просто через дах.

На схід від Макстона лісовий килим застеляє землю і простягається на милю чи дві до того, де вузька ґрунтова дорога звертає з Шосе-35, схожа на недбалий проділ на голові з густим волоссям. Ліси тягнуться ще приблизно на сотню ярдів, тоді поступаються тридцятирічному житловому району, який складається з двох вулиць. Баскетбольні кільця, дитячі

майданчики на задвірках, три-і двоколісні велосипеди, інший транспорт біля скромних будинків вулицями Шуберт і Гейл. Гучно рухаються транспортні засоби Фішера-Прайса. Діти, на яких уже чекають розваги, ще в ліжках, бачать уві сні солодку вату, цуценят, хоум-рани, далекі екскурсії та багато іншого; також сплять турботливі батьки, що безперечно стануть іще турботливішими після того, як прочитають статтю Венделла Гріна на першій сторінці ранкового «Вісника».

Щось кидається нам в око – то вузька ґрунтова дорога, що звертає до лісу з 35-го шосе. Радше, стежина, ніж дорога, – здається, у її відокремленні переважає безкорисливість. Стежина петляє поміж дерев, а за три четверті милі уривається. Куди вона веде? З висоти пташиного польоту доріжка нагадує тьмяну лінію, проведену олівцем № 4 – треба мати гострий зір, як у орла, щоб її взагалі побачити, проте хтось доклав чималих зусиль, щоб прокласти її посеред лісу. Потрібно було зрізати й обрубати дерева, викорчувати пні. Для однієї людини це місяці важкої, напруженої роботи. Результат таких нелюдських зусиль – чудова можливість заховатися подалі від очей. Так, ми не встигли й оком змигнути, як уже загубили її з поля зору і змушені шукати знову. На думку спадають гноми та їхні таємничі копальні, шлях до дракона, що охороняє золото – скарб під пильною вартою, захищений магічним заклинанням. Копальні гномів, скарби драконів і магічні заклинання – це надто по-дитячому, але коли ми опускаємось, щоб поближче роздивитися, то бачимо на

початку стежки понівечений негодою знак із написом «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО», який доводить, що цей куточок, нехай він звичайний і відлюдний, охороняється.

Нам знову щось кидається в очі, ми дивимось на завершення вузької дороги. Там, унизу, у затінку дерев одна ділянка здається темнішою за інші. Навіть у сутінках вона має особливо щільний вигляд, що вирізняє її від решти дерев. «Ага, ого», – відлунням відбивається в нас у голові. Що це тут, якась стіна? Вона здається безбарвною. Коли ми наближаємося до середини дороги, на повороті проявляється трикутна затемнена зона, яка прихована за верхів'ями дерев і стрімко йде вгору. Та лише коли ми наближаємося, з'являється споруда, ми бачимо триповерховий дерев'яний недоладний будинок зі скособоченим ганком. Він, очевидно, уже давно стоїть порожнім. Перше, що ми помічаємо, – його своєрідність і негостинність. Другий скособочений знак на стовпчику – «В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО» – тільки підтверджує враження від будівлі.

Стрімкий дах покриває лише центральну частину будинку. Ліворуч два поверхи тягнуться в бік лісу. Праворуч ідуть додаткові добудови – різного розміру причілки, що більше нагадують пагони. Будівля незбалансована, її придумав хтось невмілий, хто неухильно втілював хаотичне існування. Зрештою в підсумку занедбаний дім не має жодного логічного архітектурного пояснення, але його матеріали міцні та стійкі, не підвладні негоді та часу. Очевидно, дім збудовано

для того, щоб віднайти самотність, якщо не сказати ізольованість, і сьогодні він це відображає.

З тієї висоти, на якій ми знаходимося, найдивнішим здається те, що дім цілком пофарбований у чорний колір – не лише стіни, а кожен його дюйм, ганок, ринви, навіть вікна і двері. Чорний згори донизу. Неймовірно, у цьому простодушному, добросердечному куточку світу навіть найнавіженіший мізантроп не пофарбував би свій будинок у колір своєї душі. Ми спускаємося дедалі нижче, просто до землі, переносимося вздовж вузької дороги...

Наблизившись настільки близько, що аж моторошно, розуміємо, що мізантропія може завести навіть далі, ніж ми могли припустити. Тепер будинок уже не чорний, хоча колись і був таким. Він настільки вицвів, що змушує замислитися над нашим надто критичним ставленням до його початкового кольору. Сірий будинок став схожим на темну грозову хмару, сумне море, рештки розтрошеного корабля. Чорний був би кращим, ніж це відтворення не-життя.

Ми можемо запевнити, що мало хто з дорослих мешканців найближчих забудов, чи Френч Лендінга та інших сусідніх міст знехтували написом на Шосе-35 і ризикнули пройтись вузькою дорогою. Мало хто навіть помічає той знак; ніхто вже й не знає про існування чорного дому. З тією ж упевненістю ми можемо сказати, що більшість їхніх дітей не лише дослідили її, а й дійшли до будинку. Вони вбачали в ньому те, що дорослим ніколи не побачити, а побачене змусило

б їх стрімголов ринуться назад до шосе.

Чорний дім виділяється в західному Вісконсині як хмарочос або обкопаний ровом замок. Він фактично був би аномалією для будь-якого куточка світу, окрім парку розваг у ролі «Будинку з привидами» та «Замку жахів», де він змусив би власника атракціону збанкрутувати менш як за тиждень. Також він чимось нагадує тьмяні будинки вздовж Чейз-стрит, що простягаються від берега річки до Нейлгауз-роу. Старий готель «Нельсон», похмура таверна, взуттева крамниця та інші будинки, позначені горизонтальною річковою міткою з нереальним відтінком, вселяють ту ж саму моторошність і примарність, що й чорний дім.

Настав слухний момент, щоби дійти висновків і запам'ятати, що цей дивний примарний і навіть трохи неприродний відтінок є специфічною ознакою граничності, що існує на межі двох характерних територій, які позначають незначне і важливе. Межові місця відрізняються від усіх інших; можна сказати, що вони знаходяться *на грані*.

Скажімо, ви вперше їдете напівпровінційним районом округу Устлер у своєму рідному штаті, щоб провідати друга протилежної статі. Він щойно розлучився і, на вашу думку, вчинив безглуздо, що втік до маленького містечка в сусідньому окрузі Орелост. Поруч на сидінні – кошик для пікніка, у якому дві пляшки неперевершеного білого бордо, обкладені невеличкими коробками вишуканих цукерок. Зверху лежить карта, акуратно складена так, щоб було видно від-

повідний район. Можливо, ви і не впевнені, де саме перебуваєте, проте ви на правильному шляху і рухаєтеся досить швидко.

Ландшафт поступово змінюється. Узбіччя уривається; дорога повертає і починаються звивисті, заплутані повороти; з обох боків нависають дерева; під їхніми переплетеними гілками час від часу з'являються будинки, дедалі менші та убогіші. Попереду триногий собака протискається крізь паркан, швидко біжить і гарчить на вашу праву передню шину. Стара, що сидить на гойдалці в маленькому солом'яному капелюсі, дивиться почервонілими очима. Два подвір'я, біля них дівчинка в брудній рожевій пачці, на голові в неї корона з фольги. Вона змахує блискучою паличкою із зірочкою на кінці над купою згорілих шин. У полі зору пропливає прямокутний плакат із написом «ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ОКРУГУ ОРЕЛОСТ». Далі дерева підіймаються у своїй поставі, а дорога випрямляється. Забувши про тривогу, ми тиснемо на педаль газу та мчимо до страждальника.

Граничність схильна до примхливості та спотворення. Абсурдність, непередбачуваність і покірність пускають коріння та розростаються. Основний відтінок цієї граничності – *невезіння*. Перебуваючи в оточенні природи, небаченої краси, навіть не помічаємо, що подорожуємо природною граничністю. Граничністю між великою рікою і маленькими річками, широкими льодовиковими моренами, вапняковими скелями і долинами, що залишаються непоміченими, як

і чорний дім, аж доки не подивитися на них з правильного кута або не підійдеш упритул.

Ви коли-небудь бачили старого обірванця в зношеному одязі, що штовхає порожній візок уздовж безлюдних вулиць і щось бубонить? Іноді на ньому бейсбольна кепка, іноді – сонячні окуляри з тріснутою однією лінзою.

Чи траплялося з вами коли-небудь таке, що ви злякано відчиняєте двері будинку і бачите, як у п'яній юрбі військовий із зигзагоподібним шрамом на щоці знаходить хлопця, що простягся на землі із розбитою головою і виверненими кишнями без жодних ознак життя? Ви коли-небудь бачили вираз понівеченого обличчя, у якому поєднуються злість і жаль?

Це ознаки *невезіння*.

Просто під нами, в передмісті Френч Лендінг, ховається ще одна його ознака. Попри горе й жах, що його оточують, у нас немає іншого вибору, як просто бути свідками. Своїми свідченнями віддамо їй шану в силу наших індивідуальних можливостей; за те, що свідчитимемо німим поглядом, дістанемо сторичею.

Ми знову здіймаємось у височину, на висоту пташиного, а правильніше сказати, орлиного польоту. Під нами Округ Френч розкинувся як на долоні. Сонячне проміння тепер уже сильніше зігріває зелені прямокутні поля і засліплює відблисками від верхівок корівників. Дорога чиста. Лише окремі озерця світла сяють на дахах авто, які повільно руха-

ються до міста вздовж полів. Худоба голштинської породи штовхає ворота, готова вийти зі стійлового утримання й піти на ранкову зустріч із доїльною машиною.

На безпечній відстані від чорного дому, що показав нам чудовий приклад невезіння, ми рухаємося на схід. Перетинаємо довгу пряму стрічку Ілевенс-стрит і починаємо мандрівку в проміжний район розкиданих будинків і маленьких торгових центрів перед тим, як Шосе-35 фактично перерізає сільськогосподарський район. Минаємо «7-11», «Спілку Ветеранів Західних війн», де флагшток не побачить Старого Глорі ще сорок п'ять хвилин. В одному з будинків, що розташований трохи далі від дороги, жінка на ім'я Ванда Кіндерлінг, дружина Торнберга Кіндерлінга, неприємного й недомкуватого чоловіка, котрий відбуває довічне покарання у в'язниці Каліфорнії. Вона прокидається, дивиться на горілку в пляшці, що стоїть на столику біля ліжка і вирішує відкласти сніданок іще на годину. За п'ятдесят ярдів виблискують на сонці шеренгами вишикувані трактори і споглядають прозорий сталево-скляний опуклий вершечок представництва з продажу фермерського знаряддя. У магазині Теда Гольца «Фермерське знаряддя округу Френч» працює порядний турботливий чоловік і батько на ім'я Фред Маршалл, із котрим нам іще випаде нагода познайомитись, а згодом і з його роботою.

За ефектним скляним куполом і стоянкою «Гольца», схожою на асфальтове море, півмилі каменистого занедбаного

поля, що вже давно являє собою голий плац, де-не-де устелений тоненькими бур'янами. За цим полем щось схоже на купу трухлявої деревини між давнім сараєм і старезною газовою помпою. Це і є місце нашого призначення. Ми плавно спускаємося. Купа трухлявої деревини виявляється напівзруйнованою будівлею, що вже похилилась і ось-ось розвалиться. Старий рекламний щит із написом «Кока-Кола» потертий, продірявлений кулями, його просто кинули перед будинком. На порослій чагарником землі хаотично розкидані банки від пива, старі фільтри від сигарет. Зсередини чути безперервне заколисуюче дзижчання безлічі мух. Хочеться повернутися на свіже повітря й назавжди покинути це місце. Чорний будинок був доволі зловісний, але цей... цей іще гірший.

Ще одне тлумачення безталання: відчуття, що все ще гірше, ніж здається насправді.

Перед нами схожа на вагончик зруйнована хатина, яка колись була закладом під назвою «Смачно в Еда» з нездоровою їжею і страшенною антисанітарією. Через неймовірно брудний шинквас Ед Гілбертсон із жировою масою у 350 футів нещиро подавав масні пересмажені гамбургери, политі майонезом сандвічі з відбитками брудних пальців, мокрі ріжки з морозивом для маленьких клієнтів, здебільшого місцевих діток, що приїздили сюди на велосипедах. Він уже давно помер. Ед був одним із багатьох дядечків Дейла Гілбертсона, капітана поліції Френч Лендінга, відомий більшості як доб-

росердий нечупара й ідіот. Його фартух був страшенно засмальцьований; самі лише руки й нігті, варті уваги представника санепідемстанції, викликали нудоту; посуд неначе коти лизали. За стійкою ванночка з розталим морозивом варилась через високу температуру від пательні. Над головою висіла липучка для мух. Вона настільки була вкрита трупами комах, що її саму вже навіть не було видно. Найгірша правда полягала в тому, що мікроби й бактерії в «Смачно в Еда» десятиліттями, покоління за поколінням, безперешкодно розмножуючись на підлозі, шинквасі та сковорідці – не гидуєчи й самим Едом, – лопатці, виделці, немитій ложечці для морозива одразу ж потрапляли в жахливу їжу, а тоді, як і передбачалося, до рота й органів травлення дітей, що їли цю погань.

Дивовижно, проте ніхто й ніколи не помер від Едової їжі, а самого господаря одного дня звалив сердечний напад, коли той виліз на стілець, щоб нарешті прикріпити кнопками дюжину нових липучок. Ніхто так і не насмівився знести його халупу й розчистити завали. Двадцять п'ять років під покровом ночі трухлявий каркас ласкаво зустрічав романтичні пари підлітків, а також хлопців і дівчат, що потребували усамітненого місця, щоб, як їм здавалося, уперше в історії відчувати сп'янілу свободу.

Різде дзижчання мух підказувало, що навіть якщо нам доведеться зайти в ці руїни, то там ми не побачимо ані закоханої пароньки, ані очманілих п'яних дітей. Цей гострий, жа-

гучий шум, який не чути з дороги, повідомляє про присутність чогось граничного. Можливо, це навіть портал.

Ми заходимо. Прозорі сонячні промені розсіюються крізь щілини в стіні зі східного боку, а крізь розбитий дах ви-мальовуються смужки на піщаній підлозі. Пір'я, бруд пере-плітаються, перемішуються сліди тварин і нечіткі відбитки взуття. Ліворуч від нас під стіною валяються зім'яті потерті армійські ковдри; за кілька кроків розкидані банки від пива й недопалки сигарет навколо гасової лампи з розбитим склом. Сонячні промені лягають смужками на сліди, простягаються аж до жакливої стійки, викривляючись на вже порожньому місці, на якому колись стояли плита, раковина, ряд стелажів. Там, у сокровенному для Еда місці, сліди зникають. Унаслідок якихось несамовитих дій були збурені бруд і пісок. Біля задньої стіни щось схоже на стару армійську ковдру – краще це була б саме вона – безладно лежить у нерівномірній калюжі липкої рідини, над якою кружляють і на яку сідають шалені мухи. Трохи далі, у кутку, брудний, кудлатий рудий дворняга вчепився зубами в м'ясо з кісткою, що стирчить із білого предмета, який він тримає передніми лапами. Білий предмет – кросівка. Кросівка фірми «Нью Баланс», якщо бути точним. А якщо бути ще точнішим – дитяча кросівка фірми «Нью Баланс» п'ятого розміру.

Нам хочеться скористатися вмінням літати і покинути це пекло. Ми неодмінно вислизнули б через перекошений дах, щоб повернутися на незіпсоване повітря, але не може-

мо: ми маємо бути свідками. Бридкий собака жує відрізану дитячу ступню, докладаючи всіх зусиль, щоб витягти її з білої кросівки фірми «Нью Баланс». Худорлява спина дворняги вигнулася дугою донизу і тягне. Брудні кудлаті лопатки й вузька голова похилились, сухорляві передні лапи намертво стисли трофей, смик, смик, смик, проте шнурівка на кросівці зав'язана на зло цьому собацюрі.

Біля стіни, подалі від заплутаних слідів, випроставшись, горілиць лежить бліде тіло – саме замість нього ми б хотіли бачити стару армійську ковдру. Одна рука лежить на піску, а друга під правою стіною. Пальці на обох руках стиснені в кулаки. Пряме рудувато-біляве волосся розпорошилося на маленькому обличчі. Єдине, що можна сказати про очі і рот, – це те, що вони виражають незначний подив, характерний вираз обличчя навіть під час сну. На вилицях, скронях та шиї, неначе чорнильні плями, синці й рани. Торс від шиї й до пупка закриває біла футболка з логотипом «Мілуокі Брюерс», що замащена болотом і засохлою кров'ю. Нижня частина тіла бліда, місцями закривавлена, лежить у темній калюжі, над якою юрбляться і на яку сідають шалені мухи. Оголена тоненька ліва ніжка з брудним коліном закінчується ще закривавленішою кросівкою фірми «Нью Баланс» п'ятого розміру, зашнурованою на два вузли, носак показує на стелю. Там, де мала би бути друга нога, – порожнє місце, оскільки праве стегно різко уривається розірваним обрубок.

Перед нами третя жертва Рибака – десятирічна Ірма Фре-

но. Хвиля потрясіння, спричинена її зникненням вчора після полудня з тротуару біля магазину відеопрокату, значно посилиться, коли Дейл Гілбертсон трохи більше ніж за день натрапить на тіло.

Рибак схопив її на вулиці Чейз-стріт і транспортував – ми не можемо сказати як саме – зверху вздовж Чейз-стріт і Лаял-роуд, повз «7-11» і «Спілку Ветеранів Західних війн», повз будинок, де п'є з горя Ванда Кіндерлінг, повз блискуче скло будівлі «Гольца», схожої на космічний корабель, перетнувши межу між містом і фермою.

Коли Рибак штовхнув її крізь пройму дверей, що поруч із продірявленим кулями рекламним щитом «Кока-Кола», вона ще була живою. Очевидно, відбивалась і, мабуть, кричала. Рибак штовхнув її до тильної стіни та змусив замовчати ударом по обличчю. Схоже, він її придушив. Стягнув тіло на підлогу й випростав ноги. Зняв із неї увесь одяг, що був нижче від талії: спідню білизну, шорти – усе, у чому вона була одягнена під час викрадення. Тоді Рибак відрізав їй праву ногу. Для цього він використав щось схоже на ніж із довгим великим лезом, і без сокири і пилки різав м'ясо і кістку, аж доки не відтяв ногу від решти тіла. А тоді, мабуть, не більше ніж двічі чи тричі вдарив лезом по щиколотці й відрубав ступню, що досі взута в кросівку. Він відкинув її вбік. Його не цікавила ступня Ірми. Рибаку була потрібна лише нога.

Це, мої любі, і є справжнє *невезіння*.

Маленьке бездіяльне тіло Ірми Френо витягнулось і, зда-

валосся, хотіло розтанути, розчинитись і стати єдиним цілим із трухлявою підлогою. Шалені мухи й далі дзижчать. Собака досі намагається вирвати увесь соковитий трофей із кросівки. Якби простодушний Ед Гілбертсон ожив і був тут, поруч із нами, він би вкляк на колінах і ридав, а ми...

Але ми тут не для того, щоб плакати. Ми – не Ед, якого охоплює жах, жалість і зневіра. Величезна таємничість оселилась у цій халупі, її відгомін витає в повітрі навколо нас. Ми тут, щоб побачити, засвідчити, зафіксувати й описати враження від побаченого – таємницю, яка залишила глибокий слід. Глибока, глибока важкість впливає за свої межі, і ця важкість захоплює нас. Смирення – наша найкраща, найвдаліша реакція. Без нього нам було б важко зрозуміти суть справи; величезна таємниця ув'язнила б нас, і ми залишалися б глухими, сліпими, тупими, як невігласи. Ми не можемо собі цього дозволити. Ми маємо честь доповнити цю сцену – мухи; собака, який розриває відрубану ступню; худе, біле тіло Ірми Френо; усвідомлення того, що з нею сталось, – усвідомленням своєї мізерності. Ми всього лише примара.

За шість футів від тіла Ірми крізь порожню віконну раму в боковій стіні залітає товста бджола й повільно кружляє в глибині кімнати. Бджола, що зависла в повітрі, здається надто важкою, щоб літати, проте вона й далі з легкістю і неспішною обачністю кружляє широкими колами над закривавленою підлогою. Мухи, дворняжка й Ірма не звертають на те уваги.

Проте для нас повільна бджола, яка продовжує вдоволено кружляти по задній частині жакної кімнати, не є тільки приводом відвернути увагу, а стає частиною навколишньої таємничості. Будучи елементом цієї сцени, вона дзижчить, вимагаючи від нас покірності. Важке, гучне лопотіння крильми стає центром звукових хвиль, вищих за ті, які створили мухи: як співак із мікрофоном очолює хор, так бджола контролює акустичний фон. Звуки накопичуються й сягають певної точки. Коли бджола повільно пролітає у жовтому світлі, що струменить крізь східну стіну, її смужки стають чорно-золотавими, крила – схожими на віяло і сама комаха – схожою на диво, що витає в повітрі. Вбита дівчинка розпростерта на закривавленій підлозі. Наша смиренність, усвідомлення нашої мізерності, розуміння важкості, яка цілком заповнила цю сцену, дарують нам почуття сили і влади за межами нашого розуміння, певного роду велич, що завжди присутня, але видно її лише в такі моменти.

Нам було надано честь, але ця честь є нестерпною. Гомінка бджола, покружлявши, підлетіла до вікна й вилетіла в інший світ, а ми за нею – на сонце, на повітря.

Запах лайна й сечі в «Притулку для старих Макстона»; легке, швидкоплинне відчуття *небезіння* щодо незбалансованого будинку з північного боку від Шосе-35; дзижчання мух і споглядання крові в колишньому «Смачно в Еда». Фе! Бридота! Хочеться запитати, чи є у Френч Лендінгу хоча б щось, що було б привабливим за своєю подобою? Хоча б одне міс-

це, яке б нічого не приховувало?

Коротка відповідь: «Ні». З усіх боків в'їзду до Френч Лендінга варто було б поставити великі дороговкази з написами «ПОПЕРЕДЖЕННЯ! ПРОГРЕСУЄ НЕВЕЗІННЯ! ВИ ЇДЕТЕ НА СВІЙ ВЛАСНИЙ СТРАХ І РИЗИК!»

Увесь секрет полягає в магичності Рибака. Він зробив так, що слово «приємний» тимчасово зникло. Але ми можемо вирушити до місця, принаймні *приємнішого*. Маючи таку можливість, неодмінно нею скористаємось, адже нам потрібна перерва. Можливо, ми й не зможемо оминати *небезіння*, проте відвідаємо район, де немає лайна в ліжку і калюж крові на підлозі (у будь-якому разі, поки що).

Тож у бджоли своя дорога, а в нас своя; наша веде південно-західніше, минаючи ліси, що видихають аромат життя і кисень – ніде немає такого повітря, як тут, принаймні в цьому світі, – і знову до плодів людської праці.

Ця частина міста – Лібертивіль, так її було названо місцевою радою Френч Лендінга 1976 року. Ви не повірите, але пузатий Ед Гілбертсон, сам Король хот-догів, був членом цієї банди батьків міста, що існувала вже двісті років; то були дивні дні, хоча й не такі чудернацькі, як тепер. Зараз у Френч Лендінгу дні Рибака, дні безталанного незезіння.

Вулиці Лібертивілія мають назви, які дорослі вважають цікавими, а діти жахливими. Дехто з дітей навіть називає цю частину міста Педерастовіль. Давайте опустимось, вдихаючи свіже ранкове повітря (воно вже прогрілося; це достоту бу-

де чудовий день для проведення Свята полуниці). Ми мовчки здійснюємо круїз над Камелот-стрит, минаємо перехрестя вулиць Камелот і Авалон та подорожуємо вниз вулицею Авалон до Мейд Маріан Вей. Від Мейд Маріан ми рухаємося далі – куди б ви думали? – до Робін Гуд Лейн.

Тут дім № 16 – привітний, маленький, милий будиночок зі шпилястою покрівлею. На ньому ніби написано: «Тут живе успішна, працьовита сім'я», – вікно на кухню відчинене. Вчувається аромат кави й тостів, який аж ніяк не нагадує про невезіння (якби-то ми не знали більше; якби ж то ми не бачили собаку, коли він їсть ступню в кросівці, як, буває, дитина, виїдає начинку з хот-дога), ми прямуємо за ароматом. Чудово бути невидимими, правда ж? Спостерігати у величній мовчанці. Прокляття, якби ж тільки те, що бачили наші богоподібні очі, нас так не засмутило! Та це так, між іншим. На щастя чи ні, але ми вже всередині, й одразу – до роботи. Як полюбляють казати в цьому куточку світу, не будемо витрачати сонячне проміння марно.

На кухні будинку № 16 Фред Маршалл – його фотографія прикрашає дошку пошани в парадній кімнаті магазину «Фермерське знаряддя округу Френч» як кращого продавця місяця. Фред також був визнаний працівником року три роки поспіль з останніх чотирьох (два роки тому Тед Гольц дав нагороду Отто Айсману, просто аби порушити традицію), і коли він на роботі, то ніхто не випромінює стільки шарму, харизми, та й узагалі люб'язності. Ви хотіли чогось приєм-

ного? Леді та джентльмени, перед вами Фред Маршалл!

Проте зараз ми не бачимо його самовпевненої усмішки, завжди гладко зачесаний на роботі, зараз, здається, ще не бачив гребінця. Він одягнений у шорти фірми «Найк» і футболку без рукавів замість звичних випрасуваних штанів кольору хакі та спортивної сорочки. На кухонному столі лежить «Вісник Ла-Рів'єр», розгорнений десь посередині.

У Фреда нещодавно з'явилися проблеми, чи, точніше сказати, у його дружини, Джудіт, але її проблеми – це і його проблеми, як казав пастор, що пов'язував їх священним шлюбом. Від того, що він читає, йому зовсім не краще. Далеко не краще. Це примітка до статті, продовження історії матеріалу першої сторінки: «РИБАК ДОСІ ГУЛЯЄ НА ВОЛІ», – і, звичайно ж, автором є прихильник сенсаційних викриттів Венделл Грін.

Примітка є підсумком перших двох убивств (Фред їх називав «*Страшне і ще страшніше*»); читаючи її, Фред згинає спочатку ліву ногу, а тоді праву, розтягуючи м'язи стегна для ранкової пробіжки. Що може більше заперечувати жалюгідність, ніж ранкова пробіжка? Що може бути кращим? Узагалі, що може зіпсувати такий прекрасний початок такого прекрасного дня у Вісконсині?

А як щодо цього:

«Мрії Джонні Іркенхема були зовсім звичайними, як розповів оповитий горем батько. [Оповитий горем батько, думає Фред, напружується і уявляє, як його син спить нагорі.

О Боже, вбережи мене від ролі вбитого горем батька. Не відаючи, звичайно ж, як швидко він цю роль дістане.].

– Джонні хотів стати космонавтом, – усмішка ненадовго освітлює його змучене обличчя, – або пожежником і гасити пожежі у Френч Лендінгу, або боротися зі злочинністю разом з „Лігою Справедливості Америки“.

Ці щирі мрії урвало жахіння, яке ми не можемо навіть уявити. [Але я впевнений, ви спробуєте, думає Френк, підводячи ноги.] Його розчленоване тіло знайшов Спенсер Ховдал із Централії. Ховдал – офісний працівник Першого Фермерського Державного Банку, котрий оглядав занедбану ферму у Френч Лендінгу, власником якої був Джон Елісон, що живе в сусідньому окрузі, щоб описати майно для переходу у власність банку за несплату боргів.

– Я від самого початку не хотів туди йти, – розповідає Ховдал репортеру. – Я найбільше у світі не люблю описувати конфіскований непотріб. [Знаючи Спенсера Ховдала, Фред дуже сумнівається, що він ужив саме слово „непотріб“.] Відвідавши курятник, мені ще більше перехотілось там бути. Здавалося, він хитається і ось-ось упаде. І я б ні за що не зайшов досередини, якби не дзигчання бджіл. Я подумав, що там, мабуть, рій. Бджоли – моє дошкульне місце, тож мені стало цікаво. Господи, мені стало цікаво. Сподіваюся, мені більше в житті не буде так цікаво».

У курнику він знайшов тіло семирічного Джона Веслі Іркенгема. Цей труп був розчленований, частини тіла висіли

на ланцюгах, прив'язані до трухлявих крокв. Капітан поліції Дейл Гілбертсон не підтвердив, хоча й не спростував інформацію, отриману з надійних джерел у поліції Ла-Рів'єр, які стверджують, що стегна, тулуб і сідниці були покусані ...

Гаразд, із Фреда досить, тайм-аут. Він згрібає, згортає газету й кидає її біля кавоварки. Боже, коли він був малим, у газетах про таке ніколи не писали. Заради всього святого, чому саме Рибак? Чому він обов'язково має навішати ярлик із каверзним прізвиськом кожному монстру, роблячи його ледь не знаменитістю? Він би ще назвав його «Головний Бзик Місяця».

Звичайно, нічого такого не відбувалося, коли він був Тайлерового віку, проте сам принцип... сама суть клятого принципу...

Фред перестає підводити ноги, нагадує собі, що має поговорити з Тайлером. Це буде важче, ніж просто порозмовляти про те, наприклад, чому твердне його крайня плоть, але це треба зробити обов'язково. Фред скаже: «Друзяко, деякий час тобі доведеться дотримуватись певних правил. Таю, більше не тиняйся сам, гаразд?»

Але Фред, здається, навіть не припускає, що Тай може стати жертвою вбивці. Це неначе напівдокументальний фільм або, можливо, фільм Уес Крейвена під назвою «Крик-4. Рибак». А такого фільму ще немає? Тип у риболовному плащі тиняється та вбиває підлітків гачком? Можливо, але ж не дітей, фактично *малюків*, говорячи про Емі Сент-Пір і Джонні

Іркенхема. О Ісусе, світ поплив у нього перед очима.

Частини тіла, що звисають з трухлявих крокв у курнику, не давали йому спокою. Хіба таке може бути насправді? Хіба таке може відбуватись *тут*, тут і зараз, у країні Тома Соєра і Беккі Тетчер?

Гаразд, облишмо. Час бігти.

Можливо, зробити так, неначе газета десь загубилась сьогодні вранці, думає Френк, бере її зі столу і складає, аж доки вона не стає схожою на товсту книжку з м'якою обкладинкою (але частину заголовка все одно можна прочитати: «РИБАК ДОСІ НА В...»). Можливо, газета, ну, я не знаю, просто мігрувала одразу в старий бак для сміття, що за будинком.

Так, чудова ідея. Джуді трохи дивна останнім часом, і три-можні історії Венделла Гріна про Рибака навряд чи підуть їй на користь. (*Шматочки стегна і тулуб*, Фред проходить будинком крізь вранішню тишу, підходить до дверей і, *агов, офіціанте, попросіть вирізати мені напрочуд гарний шматочок сіднички.*)

Вона одержима читанням преси, не коментуючи, але Фред не любить, як при цьому в неї бігають очі, а ще такі звички, як обов'язково торкатись язиком верхньої губи... а іноді, особливо два чи три останніх дні, витягти язик повністю і гратися губним жолобком, аж під самим носом. Йому здавалося це неможливим, але вчора ввечері під час місцевих новин вона зробила так знову. Вона дедалі раніше і раніше ля-

гає спати, а іноді говорить уві сні щось чудернацьке й незрозуміле, не схоже навіть на слова. Іноді, коли Фред до неї говорить, вона не відповідає, просто широкими очима дивиться в порожнечу, ледь ворущачи губами, перебираючи руками (на руках почали з'являтися порізи й подряпини, хоча нігті в неї обрізані досить коротко).

Тай теж помітив, що мама стала трохи дивакуватою. У суботу, коли батько із сином разом обідали, Джуді вже давно спала нагорі – ще один новий симптом. І тут син, неначе грім серед ясного неба:

– А що з мамою?

– Таю, нічого.

– Ні, щось не так! Томмі Ерберт каже, що вона неначе блекоти об'їлася.

Невже він ледь не дотягнувся через томатний суп і бутерброди з сиром, щоб упороти своєму синові? Своїй єдиній дитині? Своєму друзяці Таю, котрий просто схвильований. Спаси його Господи, саме так і було.

За дверима на початку бетонної доріжки, що веде вниз вулицею, Фред починає свою повільну пробіжку на місці, глибоко вдихаючи раз за разом, поглинає кисень, а тоді видихає. Зазвичай для нього це найкраща частина дня (якщо не враховувати тих моментів, коли вони кохаються з Джудіт, але зараз це буває дуже рідко). Йому подобається відчуття – *усвідомлення*, – що ця доріжка може бути початком дороги будь-куди, що він може зрушити з місця тут, у Лібертивілі, районі

Френч Лендінга, а опинитися в Нью-Йорку... Сан-Франциско... Бомбеї... у горах Непалу. З кожним кроком Фред Маршалл дедалі більше інтуїтивно відчував, як світ кличе його (можливо, навіть усесвіт). Він продає трактори Джон Діра і культиватори КЕЙС, так, це правда, проте він не позбавлений уяви. Коли вони із Джудіт були студентами Університету в Медісоні, у Вісконсині, їхні перші побачення відбувалися в кав'ярні за межами території навчального закладу.

У закладі «Шоколадний годинник» панувала атмосфера, яка поєднувала джаз і лірику. Можна сміливо сказати, що вони закохались під звуки розлючених п'яниць, які декламували Аллена Гілсберга та Гері Снайдера під хоча й дешеvu, проте надзвичайно гучну звукову систему у «Шоколадному годиннику».

Фред ще раз глибоко вдихає і починає бігти вздовж Робін Гуд Лейн до Мейд Меріан Вей, де махає рукою Діку Первісу. Дік у халаті й капцях, щойно підняв зі сходинок ганку денну фатальну дозу Венделла Гріна. Він повертає на Евелон-стрит і біжить, пришвидшуючись, що аж п'яти виблискують.

Однак він не може втекти від своїх думок.

Джуді, Джуді, Джуді, йому згадалась пісня Кері Гранта (маленька жартівлива пісенька, яка в нього завжди асоціювалась із коханням його життя).

Вона нерозбірливо бубонить уві сні, зводить очі. А от нещодавно – до речі, варто запам'ятати, коли саме це сталося (три дні тому), – він пішов слідом за нею на кухню, але її

там не побачив. Вона була *позаду* нього, спускалась сходами, і те, як вона це зробила, здається, цікавило його менше, ніж *чому* – нишком піднялась затильними сходами та з шумом спустилась парадними. (Саме так вона, мабуть, і зробила. Це єдине пояснення, яке він міг придумати.) Ще це витягування язика і забавляння ним. Фред знає, що це все означає: Джуді поводитись як жінка, котра боїться. Це розпочалося ще до вбивства Емі Сент-Пір, отже, це не Рибак, або *принаймні* не лише він.

Тут з'являється ще одне протиріччя. За кілька тижнів до того Фред розповів би вам, що його дружина безстрашна. Вона має лише п'ять футів і два дюйми зросту («Ти ж іще така маленька, як мишка», – сказала його бабуся, коли вперше її побачила), але серце в Джуді як у левиці, як у войовничого вікінга. Це не нісенітниця, не пустопорожнє вихвалання і не лірична промова; це правда, якою її бачить Фред. Те, що він раніше знав, і те, що зараз бачить, дуже сильно відрізняється, і це лякає його найбільше.

З Евелон він швидко біжить до Кемелот, перетинає перехрестя, не звертаючи уваги на транспорт, біжить дедалі швидше. Він мчить, замість того щоб бігти підтюпцем. Згадує випадок, що стався місяць по тому, як вони почали зустрічатися.

Вони, як завжди, пішли в «Шоколадний годинник», проте цього разу ввечері, щоб послухати джаз у виконанні чудового квартету. Не те щоб вони дуже його слухали – це Фред

лише тепер розуміє, – здебільшого він розповідав Джуді, як не хотів навчатися в Коледжі сільського господарства і природничих наук («Му-у», як їх дражнили студенти Коледжу писемності й науки) і як не хотів навіть чути про те, що його сім'я вже все вирішила. Після закінчення він знову повернеться додому й допомагатиме Філіпу на сімейній фермі у Френч Лендінгу. Думка про те, що йому доведеться провести решту свого життя в одній упряжці з Філом, страшенно пригнічувала Фреда.

– *А чого хочеш ти?* – запитала тоді Джуді. Вона тримала його руку на столі, у скляній креманці мерехтіла свічка, невеликий естрадний ансамбль виконував пісню «Я буду поруч з тобою».

– *Я не знаю, – сказав він, – але можу сказати лише одне. Мені треба бути в Бізнес-адміністративному, а не в «Му-у». У мене набагато краще виходить торгувати, ніж саджати.*

– *Тоді чому ти не переведешся?*

– *Через свою сім'ю.*

– *Але ж це не їхнє життя, а твоє, Фреде.*

Він пам'ятає щиру розмову, думки і те, як щось дивне сталося дорогою до гуртожитку, щось надзвичайне. Воно виходило за межі його розуміння щодо того, як улаштоване життя. Він був шокований, і вже тринадцять років його не полишає це відчуття.

Обговорюючи його плани та їхнє спільне майбутнє («Я могла б бути дружиною фермера, – сказала Джуді, – але ли-

ше тоді, якби мій чоловік справді хотів бути фермером»), замріялись. Ноги їх несли, вони й самі не знали куди. А тоді на перехресті Стейт-стрит і Горхем вищання гальм і різкий удар перервали їхню розмову. Фред і Джуді оглянулись і побачили, що пікап «додж» зіткнувся бампером зі старим «Фордом Універсал».

З «універсалу», який точно прожогом пролетів повз знак «Стоп» наприкінці Горхем-стрит, вийшов немолодий чоловік у старомодному костюмі. Він був наляканий і шокований водночас, Фред розумів, що на те була вагома причина. Чоловік, що йшов від пікапа, був молодим, кремезним (Фред фактично пам'ятав його живіт, що звисав над поясом джинсів), із ломиком у руці. *Ти, клятий сліпий мудак!* – кричав Молодий і Кремезний. – *Глянь, що ти зробив із моєю тачкою! Це тачка мого батька, клятий дупель!*

Містер Старомодний Костюм дає задній хід, вирячивши очі, звівши руки. Фред стоїть перед магазином «Обладнання Рікмана», захоплено спостерігає і думає: *О ні, містере, погана ідея. Перед таким хлопцем не можна відступати, ви маєте йти на нього, не зважаючи на те, що він навіжсений. Ви провокуєте його, хіба ви не бачите, що провокуєте його?* Захопившись він навіть не помічає, що в його руці вже немає руки Джуді, він слухає та має моторошне передчуття. Містер Старомодний Костюм досі поступається назад, верзе дурниці про те, як йому шкода... сталася помилка, не побачив, не подумав... страховий договір... Державна ферма...

треба викликати поліцію, написати заяву...

Увесь час Молодий і Кремезний наступає, ляскаючи кінцем ломика по долоні, не слухаючи. Справа була не в страховці й компенсації, а в тому, що Містер Старомодний Костюм його налякав до чортиків, коли він собі спокійно їхав у власних справах, слухаючи пісню Джонна Пейчек «Я звільняюсь». Молодий і Кремезний хотів відплати, навіть помсти за те, що змусило його злякатися до смерті, коли його підкинуло за кермом. Його провокував запах, запах страху цього сцикуна і те, що він, навіть, не оборонявся. Це було схоже на кролика і дворового пса, коли кролик не має схованки. Містера Старомодний Костюм було притиснено до стінки; ще мить – і ломик розмахуватиме так, що аж кров летітиме.

Проте крові не було і жодного помаху ломиком теж, оскільки Джуді Делойс за мить була там, не більше як за мить. Вона стояла між ними, безстрашно дивилась у розпашіле обличчя Молодого і Кремезного.

Фред здивовано закліпав. Що за чортівня, як вона змогла дістатись туди так швидко? (Значно пізніше в нього виникне те ж саме питання, коли він піде слідом за нею на кухню, а почує, як вона спокійно спускається парадними сходами.) А що далі? Тоді вона ляснула Молодого і Кремезного чоловіка по руці! Бац, вона ляснула його просто по м'ясистому біцепсі, залишивши бліді відбитки пальців на засмаглому, веснянкуватому тілі, нижче від рукава рваної блакитної футболки цього типа. Фред дивився і не вірив своїм очам.

– Досить! – Джуді кричала просто в обличчя Молодого і Кремезного, на якому почав з’являтися подив. – *Поклади, досить! Не будь дурним! Ти хочеш потрапити до в’язниці через пошкодження авто на сімсот доларів? Поклади це! Заспокойся, молодець! Поклади ... цю... штуку... НА ЗЕМЛЮ.*

Фред був абсолютно впевнений, що за секунду Молодий і Кремезний опустить ломик, але так, що він полетить у голову його дівчини. Джуді була неухильною, вона пильно дивилася в очі чоловіка з ломиком. Він стояв лише за крок, неначе вежа, і був більшим від неї щонайменше на кілька сотень фунтів. У той момент вона не була схожою на сцикуху; язик не перебирав верхню губу чи губний жолобок, а очі яскраво палали й були непохитні.

Ще мить – і Кремезний хлопець опускає ломик на землю.

Фред не усвідомлював, що зібрався натовп, аж доки не почув спонтанні оплески, близько тридцяти глядачів. Він приєднався, адже ніколи нею так не пишався, як у той момент. Вона смикнула їх обох, простягла руку Містеру Старомодний Костюм, фактично змусивши потиснути один одному руки. До того часу, як приїхали копії, Молодий і Кремезний та Містер Старомодний Костюм сиділи пліч-о-пліч на бордюрі, переглядаючи папери страховки один одного. Справу закрито.

Фред і Джуді далі йшли до гуртожитку, знову тримаючись за руки. Два квартали Фред не розмовляв. Чи був він у захваті від неї? Тепер він думає, що так. Нарешті він сказав:

Це було неперевершено.

Вона якось тривожно глянула на нього, навіть якось тривожно всміхнулась. *Ні, нічого такого,* – сказала вона. *Якщо тобі хочеться це якось назвати, назви це гарним виявом громадянського обов'язку. Я побачила, що тин хоче сам себе відправити у в'язницю. Мені не хотілося, щоб це сталося. Або щоб постраждав інший.*

Здається, останнє вона сказала, уже додумавши потім. Тоді Фред уперше зрозумів, що Джуді не просто відважна, а має хоробре серце вікінга. Вона була на боці Кремезного парубка, тому що... ну, тому що інший був наляканий.

Невже ти не боялася? – запитав він її. І досі був такий приголомшений щойно побаченим, що в нього й думки в голові не майнуло, що йому мало б бути трохи соромно, адже його дівчина втрутилась, а не він, і це не «проповідь з Євангелія Голлівуда». *У тебе не виникав страх, що цей тин зараз як уперіщить тобі тим ломиком?*

Джуді спантеличено глянула на нього. *Мені це навіть не спало на думку,* – сказала вона.

Камелот врешті-решт переходить у Чейз-стрит, де можна спостерігати, як виблискує Міссісіпі в такі ясні дні, як сьогодні, але Фред не біжить так далеко. Він розвертається на початку Ліберті-Хайтс і повертається тим же шляхом. Його майка стала мокрою від поту. Іноді після пробіжки в нього покращується настрій, але не сьогодні, принаймні ще не покращився. Безстрашна Джуді того вечора на перехресті ву-

лиць Стейт і Горхем була зовсім не схожою на ту, що зараз живе в його будинку: з переляканими очима, іноді незрозуміла, сонна, що крутить руки. Фред говорив про це з Петом Скарда. Це було вчора, коли лікар був у «Гольці», шукаючи самохідну газонокосарку.

Фред показав йому кілька «Дір» і «Хонда», поцікавився, як його сім'я, а тоді запитав, (нібито просто так): *Доку, можна я вас децю запитаю, як ви думаєте, може бути так, щоб людина раптово збожеволіла, без жодних на те попередніх симптомів?*

Скарда глянув на нього хитрішим поглядом, ніж Фреду того хотілося б. *Ми говоримо про дорослу людину чи підлітка, Фреде?*

Ну, ми не говоримо ні про кого конкретного. – Гучний, щирий сміх, що відлунював у його власних вухах, видався не зовсім переконливим з боку оцінюючого його Пета Скарди. – *Нікого, справді. Але просто гіпотетично, скажімо, про дорослу людину.*

Скарда подумав, а тоді похитав головою.

– *У медицині є всього лише кілька принципів, а в психіатричній медицині ще менше. Покладаючись на них, я можу сказати, що це дуже малоімовірно, щоб людина «раптово збожеволіла». Це може бути дуже швидкий процес, але все ж таки процес. Ми чуємо, як люди кажуть: «Раптом захворів, мовляв, так і так», – але це дуже рідкісні випадки. Психічний розлад – невротична та психопатична поведінка*

– потребує часу, щоб розвинутись, і зазвичай має проявлятися хоча б певними симптомами. А як поживає твоя мама, Фреде?

– Мама? О так, чудово. У прекрасній формі.

– А Джуді?

Йому знадобилась мить, щоб знову розсміятись, і це в нього чудово виходило. Він сміявся голосно та простодушно.

– Джуді? Вона теж у прекрасній формі, Доку. Так, звичайно. У неї все без змін.

Точно. Усе без змін, окрім проявів деяких симптомів, і все.

Може, минеться, – думає він. Оптимізм – це характерна риса Фреда, він не вірить у невезіння, і легка усмішка вперше з'являється за сьогодні. – Можливо, симптоми зникнуть. Можливо, хай там що було з нею, зникне так само раптово, як і з'явилося. Знаєте, а може, причиною того є критичні дні, ну це як ПМС.

Господи, якби все стало як раніше, яке було б полегшення! Між іншим, треба подумати про Тая. Він має поговорити з Тайлером. Фред не вірить у те, що пише Венделл Грін. Він вважає, що той, очевидно, намагається навіяти спогади про легендарного канібала, котрий жив на межі століть, і те, що напівлюдина, напівкозел на ім'я Альберт Фіш завітав сьогодні до них і що той скрізь. Невідомо чому він з'явився тут, в Окрузі Кулі, когось, звичайно, оминуло, а ось двох діток він убив і зробив із їхніми тілами те, про що ніхто не може

навіть говорити (окрім самого Венделла Гріна, здається).

Стегна, тулуб і сідниці покусані. – Фред замислюється і біжить швидше, попри поколювання в боці. Тепер він жететься, повторюючи, що він не вірить у те, що ці жахіття можуть якимось чином торкнутись його сина, і не бачить, як вони могли спричинити такий стан у Джуді, оскільки прояви дивакуватості з'явилися іще коли Емі Сент-Пір була живою, і Джонні Іркенхем також, тоді вони ще обоє, очевидно, щасливо грались на своїх ігрових майданчиках.

Можливо, це, можливо, те... досить із нас Фреда і його проблем, чи не так? Давайте залишимо голову, сповнену хвилювань, випередимо його і повернемося на Робін Гуд Лейн, до будинку № 16. Ми повертаємось безпосередньо до джерела його занепокоєння.

Вікно спальні подружжя, що на другому поверсі, відчинене, а віконна сітка, звичайно ж, не проблема; ми проникаємо крізь неї разом із легким подихом вітру і першими звуками пробудження дня.

Звуки прокидання Френч Лендінга не будять Джуді Маршалл. Хоча ні, вона лежить із широко розплющеними очима з третьої години, розглядає тіні, сама не знає чому. Їй наснився сон, від якого вона втекла, надто страшний, щоб його запам'ятати. Проте *деякі речі* вона все ж таки згадує, хоча їй дуже не хочеться.

– Знову бачила очі, – говорить вона до порожньої кімнати. Її язик витягується, хоча Фреда і немає поруч, щоб це по-

бачив (вона знає, що він дивиться, вона стривожена, але *не дурна*), вона не те щоб бавиться жолобком, вона його *облизує*, неначе ретельно витирає, як собака вилизує морду, замастившись у тарілці з недоїдками. – Це червоне око. Його око. Око Короля.

Вона розглядає тіні дерев за вікном. Вони танцюють на стелі, вони утворюють фігури і обличчя, фігури і обличчя.

– Око Короля, – повторює вона, тепер дала волю й рукам: переплітає, викручує, потискає, ніби рие: – Аббала! Лиси у своїх норах! Аббала-дун, Багряний Король! Пацюки у своїх норах! Аббала Маншан! Король у своїй Вежі, їсть хліб із медом! Руйначі в підвалі, усе заробляють гроші!

Вона крутить головою з боку в бік. О, ці голоси, що надходять із темряви, іноді вона прокидається з картинкою, викарбуваною в її очах, картинкою з величезною, сірувато-синьою Вежею, що стоїть серед поля троянд. Поля крові. Тоді починається розмова, вона ламає язик, дає свідчення, говорить слова, які не розуміє, не кажучи вже про те, що не контролює змішаний потік англійської та безглуздої.

– Ідуть, ідуть, ідуть, – говорить вона. – Малеча йде своїми закривавленими ніжками... о, заради всього святого, це коли-небудь закінчиться чи ні?

Її язик знову витягується й лиже кінчик носа, за мить її ніздрі вкриваються слиною, а в голові чути ревіння

– Аббала, Аббала-дун, кан-та Аббала.

Ці жахливі незрозумілі слова, ці жахливі зображення Ве-

жі з палаючими під нею печерами, печерами, крізь які йде малеча своїми закривавленими ніжками. Її розум напружується, є лише одна-єдина річ, що може це зупинити, лише один спосіб дістати полегшення.

Джуді Маршалл сідає. На столику поруч стоїть лампа, примірник найновішого роману Джона Грішема, маленький блокнот (подарунок Тая, на кожній сторінці напис «ТУТ ЩЕ ОДНА МОЯ НОВА ІДЕЯ!») і кулькова ручка з написом «ЛА-РІВ'ЄР ШЕРАТОН».

Джуді хапає ручку і нерозбірливо пише в блокноті.

Немає Аббала немає Аббала-дун немає Вежі немає руйнівців немає Багряного Короля, тільки сні, це просто мої сні.

Цього досить, але ручка теж веде куди хоче, і перш ніж вона може відірвати її від блокнота, вона пише ще один рядок:

Чорний Дім – це вхід у Аббала, у пекло, світи і душі Шеол Маншан.

Досить! О Боже милосердний, досить! І найгірше: А що як це все почне мати сенс?

Вона кидає ручку назад на стіл, та котиться до штативу лампи й тихо лежить. Тоді вона вириває сторінку з блокнота, жмакає її та запихає в рот. Несамовито жує, не розкушуючи, але розмочуючи і розминаючи, а тоді ковтає. Ще один жахливий момент, коли папір прилипає їй до горла, але потім проходить униз. Слова і світи зникають, і Джуді, виснажена, знову падає на подушку. Її обличчя бліде і спітніле, величезні очі наповнені сльозами, але рухливі тіні на стелі

більше не здаються їй схожими на обличчя – обличчя дітей, що йдуть, пацюків у своїх схованках, лисів у своїх норах, око Короля, Аббала-Аббала-дун! Тепер вони знову просто тіні дерев. Вона – Джуді Делоїс Маршалл, дружина Фреда, мати Тая. Це Лібертивіль, це Френч Лендінг, це Округ Френч, це Вісконсин, це Америка, це Північна Півкуля, це світ, і немає ніяких інших світів, крім цього. І нехай так і буде.

Її очі заплющуються. Коли вона нарешті засинає, ми покидаємо цю кімнату і рухаємося до дверей, але перш ніж ми туди дістанемось, Джуді Маршалл знову щось говорить – говорить водночас за гранню і уві сні.

– Бернсайд – це твоє несправжнє ім'я. Де твоя нора?

Двері в спальню зачинені, тож ми скористаємося замковою шпариною, проходимо крізь неї, немов подих. Ми рухаємося коридором, повз сімейні фотографії Джуді та Фреда, у тому числі й повз одну світлину на фермі Фредової сім'ї, де Фред і Джуді провели хоча й жахливий, проте неймовірно короткий період після одруження. Хочете гарну пораду? Не нагадуйте Джуді Маршалл про Фредового брата, Філа. Просто не заводіть її, як би, без сумніву, сказав Джордж Ретбун.

На дверях наприкінці коридору немає замкової шпарини, але є щілина під дверима, і ми прослизаємо, як телеграма. Одразу зрозуміло, що це кімната хлопчика: ми можемо визначити це по змішаному запаху брудних спортивних шкарпеток і олії з-під яловичої ніжки. Ця кімната маленька, але здається більшою, ніж у Фреда і Джуді, що далі по ко-

ридору, мабуть, тому, що тут немає присутності тривоги. На стінах фотографії Шакіл О'Ніла, Джеремі Берніц, команди «Мілуокі Бакс» та ідола Тайлера Маршалла – Марка Мак-Гвайра. Мак-Гвайр грає за «Карди», а «Карди» – це ворог, але вони фактично не конкуренти для «Мілуокі Брюерс». «Брю Крю» були підстилками в Лізі Америки, а вони – такими ж підстилками в Національній. А Мак-Гвайр... ну, він герой, чи не так? Він сильний, скромний і може виконати удар на мило. Навіть батько Тайлера, який підтримує виключно вісконсинські команди, вважає, що Мак-Гвайр особливий. «Найкращий бетер за всю історію гри» – так він назвав його після сезону, у якому той зробив сімдесят пробіжок. Тайлер, будучи ще зовсім дитиною того легендарного року, добре це запам'ятав.

Також на стіні кімнати цього маленького хлопчика, який згодом стане четвертою жертвою Рибака (третя вже була, і ми її бачили), на видному місці, якраз над ліжком, – плакат, на якому великий чорний замок у кінці великого затуманеного лугу. Унизу плаката, прикріпленого скотчем до стіни (мама йому категорично забороняє кнопки), напис великими зеленими буквами: «ПОВЕРТАЙСЯ НА СТАРІ ЗЕМЛІ». Тай уже давно збирався зняти цей плакат і вирізати цю частину. Плакат йому подобається не тому, що він любить Ірландію, – він йому нагадує якесь місце деінде, Десь Деінде. Це неначе фотографія якогось дивовижного вигаданого королівства, де, мабуть, живуть єдинороги в лісі й дракони в печерах. Це

нагадує Ірландію чи навіть Гаррі Поттера. Гогвортс – це абищия, порівняно з цим Замок Десь Деінде. Це перше, що Тайлер Маршалл бачить уранці, останнє, що споглядає ввечері, і це йому подобається.

Скрутившись калачиком, він лежить на боці, в самих трусах. На голові скуйовджене біляве волосся, великий палець недалеко від рота, він ледь не смокче його. Йому щось сниться – ми бачимо, як бігають його очні яблука туди-сюди під заплющеними повіками. Його губи рухаються... він щось шепоче... Аббала? Він шепоче слова матері? Точно, що ні, але...

Ми наближаємося, щоб послухати, але перш ніж ми можемо щось почути, вмикається червоний радіоприймач із вмонтованим годинником, і одразу голос Джорджа Ретбуна лунає на всю кімнату. Це змушує Тая остаточно прокинутися й залишити сон, що досі кружляв у його незачесаній голові.

– Уболівальники, ви маєте мене зараз послухати, скільки разів я вам це казав? Якщо ви ще не були в Магазині меблів Братів Хенрайд у Френч Лендінгу та Централії, то ви взагалі не знаєте, що таке меблі. Це точно, я говорю про Братів Хенрайд та їхній колоніальний стиль: вітальні, їдальні, спальні відомих брендів Лей-Зі-Бой, Бретон Вудс і Мусхед, – **НАВІТЬ СЛІПІЙ ВІДЗНАЧИВ БИ ЯКІСТЬ У БРАТІВ ХЕНРАЙД!**

Тай Маршалл сміється, ще навіть добре не розплющивши очі. Йому подобається Джордж Ретбун; Джордж, як те мото-

ВИЛО.

А тепер, навіть не зупиняючись після реклами, веде далі:

– Ви готові до Брюер-розіграшу, правда? Вислали мені поштову адресу та *el telefono*? Сподіваюся, що так, адже реєстрація закінчилась сьогодні опівночі. Якщо прогавили... то ваш поїзд пішов!

Тай заплющує очі знову і, мовчки ворушачи губами, повторює одне і те ж слово, понад три рази:

– Чорт, чорт, чорт. – Він забув надіслати і тепер може сподіватись лише на батька (який знає, що його син забудькуватий), можливо, він згадав і зареєстрував його.

– Головний приз, – каже Джордж. – ЄДИНИЙ шанс для тебе, твого кращого друга або подружки бути учасником, «бет боєм» чи «бет гьорл» у «Брю Крю», під час усієї серії ігор у Цинциннаті. Єдиний шанс виграти битку з автографом Ричі Сексона. Бейсбольна битка – швидка, мов блискавка! Не кажучи вже про п'ятдесят вільних місць біля першої бази поруч зі мною, Джорджем Ретбуном – Мандрівним Коледжем Бейсбольних Наук Округу Кулі! АЛЕ НАВІЩО Я ТОБІ ЦЕ КАЖУ? Якщо прогавив – то вже запізно. Справу закрито, гру закінчено, застєбни ширінку! О, я знаю навіщо – щоб переконатися, що наступної п'ятниці ти налаштуєш свій приймач і я обов'язково назву твоє ім'я по радіо.

Тай важко зітхає. Є лише два шанси, що Джордж назве його ім'я по радіо: незначний і жодного. Не те щоб він дуже хотів бути «бед боєм», одягненим у мішкувату форму

«Брюерсів», і бігати перед великою кількістю людей у Міллер-Парку, але заволодіти биткою Ричі Секстона, швидкою, мов блискавка... О, це так!

Тайлер викочується з ліжка, нюхає вчорашню футболку, чує запах поту й відкидає її, тоді бере іншу з шафи. Батько іноді питає, навіщо він накручує будильник так рано, адже літні канікули. Тайлер не може йому ніяк пояснити, що кожен день важливий, особливо, такий, наповнений теплом і сонячним промінням, і ніяких особливих обов'язків. Так, наче маленький голос у глибині його душі попереджав не марнувати жодної хвилини, бо часу мало.

Те, що Джордж Ретбун сказав далі, різко вигнало сонливість з голови Тайлера, його неначе облили холодною водою.

– Скажіть, жителі Кулі, ви хочете поговорити про Рибака?

Тайлер оторопів, дивний легкий холод пробіг його спиною, а тоді вниз руками. Рибак. Хтось навіжений убиває дітей... І їсть їх? Ну, він чув такі плітки, здебільшого від старших хлопців на бейсбольному полі, але хто може чинити такі жахливі речі? Канібалізм якийсь!

Голос Джорджа стихається.

– Зараз я розповім вам невеличкий секрет, так що слухайте уважно свого дядька Джорджа. – Тайлер сидить на своєму ліжку, тримаючи кросівки за шнурки, й уважно слухає дядька Джорджа, як той і сказав. Здається дивним чути Джорджа Ретбуна, котрий розповідає про щось... щось, не пов'язане

зі спортом, але Тайлер йому довіряє. Хіба Джордж Ретбун не передбачив, що «Беджерс» увійде щонайменше у вісімку кращих, тоді як усі говорили, що вони вилетять з першого раунду? Так, таке було. Справу закрито, гру закінчено, застібни ширінку.

Голос Джорджа стихає ще більше, майже до шепоту.

– Справжній Рибак, хлопці і дівчата, Альберт Фіш, помер шістдесят сім років тому і, наскільки я знаю, ніколи не рухався західніше від Нью-Джерсі. Крім того, він, мабуть, був **УБОЛІВАЛЬНИКОМ ЧОРТОВИХ ЯНКІ! ТОЖ ОХОЛОНЬ, ОКРУГ КУЛІ! ЗАСПОКООООЙТЕСЯ!**

Тай розслабився, посміхнувся й почав надівати кросівки. Заспокойтеся – це вдало сказано. Новий день, і, ну так, його мама трохи тю-тю останнім часом, але все минеться.

Тож давайте на цій оптимістичній нозі ми вмиємо руки, як сказав би грізний Джордж Ретбун. Говорячи зранку про Джорджа, про цей всюдисущий голос в окрузі Кулі, чому б нам не відшукати його самого? Непогана ідея. Давайте негайно так і зробимо.

3

Крізь вікно ми покидаємо кімнату Тайлера, подалі від Лібертивіля, летимо на південний захід по діагоналі, не затримуючись, ніби справді лопочучи крильми, летимо до мети. Ми прямуємо в бік геліографа, який виблискує на вранішньому сонці біля річки Міссісіпі, також коло найбільших у світі шести резервуарів. Між ними й окružною дорогою Оо (ми можемо назвати її Нейлгауз-роу, якщо хочемо, адже зараз ми практично жителі Френч Лендінга) – вежа радіостанції. Попереджувальний маяк на верхівці зараз невидимий через яскраве сонячне світло щойно народженого липневого дня. Ми відчуваємо запах трави, дерев і зігрітої землі, а коли наближаємося до вежі, відчуваємо насичений запах пива на етапі бродіння.

Поруч із вежею радіостанції, в індустріальному парку з південного боку від «Пенінсула-драйв», побудовано будівлю з блоків. Біля неї припарковано півдюжини автомобілів, патрульний фургон округу Кулі, старий «Форд Еколайн», пофарбований у карамельно-рожевий колір. Коли день закінчується й починається вечір, циліндричні тіні шести резервуарів падають спочатку на знак, який стоїть на убогому газоні біля дороги, відтак на будівлю, а тоді на автостоянку. На знаку написано: «KDCU-AM, ТВІЙ ГОЛОС ЗВУЧИТЬ НА ВСЮ КУЛІ КАНТРІ». Навпроти, на патрульному

фургоні рожевою фарбою з балончика – надихаюча заява: «ТРОЙ ЛЮБИТЬ МЕРІАН! ТАК!», – яку пізніше Гові Соул, інженер команди Ю, зітре (мабуть, під час шоу Раша Лімбо, оскільки воно супутникове і повністю автоматизоване). Напис говорить нам про любов середньої Америки в маленькому місті. Здається, нарешті ми знайшли щось приємне.

Коли ми прибуваємо до радіостанції, з бокових дверей виходить худорлявий чоловік, одягнений у «докерси» кольору хакі, білу сорочку з єгипетської бавовни без краватки, із застебненими гудзиками аж під шию, бордовими підтяжками (вони надто тонкі, як і він сам; підтяжки – це щось надто вульгарне, і носити їх мають такі створіння, як Живчик Макстон і Сонні Хартфілд, працівник похоронного бюро). Це чоловік зі сріблястим волоссям, в елегантному солом'яному капелюсі, старомодному, проте досі гарному. Бордова стрічка на капелюсі пасує до його підтяжок. Авіаторські окуляри затуляють очі. Він стоїть на траві, ліворуч від дверей, під розбитим гучномовцем, що посилює звук трансляції місцевих новин KDCU. Після цього з доповіддю виступатимуть представники ферми міста Чикаго, і це дає йому десять хвилин, перш ніж він знову сяде за мікрофон.

Ми ніяково спостерігаємо, як він витягує пачку сигарет «Амерікен Спірит» із кишені на сорочці й підпалює одну золотою запальничкою. Звичайно, цей елегантний чоловік у підтяжках, «докерсах» і «батвідженсах» не може бути Джорджем Ретбуном. У своїй уяві ми вже змалювали образ Джор-

джа. Він має виглядати зовсім інакше. Ми уявляємо типа з великим животом, що звисає над білим ременем його штанів (це все сардельки), цегляно-червоним обличчям (це все пиво, не говорячи вже про крик у спортивних коментарях), товстою короткою шиєю (мають же десь поміщатися його залізни голосові зв'язки). Джордж Ретбун у нашій уяві й уяві всієї Кулі Кантрі – витрішкуватий, з широкою дупою, скуйовдженим волоссям, залізним горлом, що ковтає таблетки, який ганяє автомобілем, голосує за республіканців, щомиті чекає серцевого нападу, любить перебільшувати спортивні подробиці, шалений ентузіаст, божевільний забобонник, з високим рівнем холестерину.

Цей тип – не він. Цей тип рухається, як танцюрист. Цей тип – холодний чай спекотного дня, холоднокровний, як піковий король.

Але скажіть, чи це жарт, чи що? Еге ж. Жарт гладкого діджея з миршавим голосом, тільки навпаки, у найпрямішому розумінні. Джорджа Ретбуна не існує взагалі. Він лише хобі в дії, фантастика в плоті й лише один із образів стрункої особистості. Люди з KDCU думають, що знають його справжнє ім'я, і думають, що в курсі цього жарту (вони знають, що висловлення про сліпих – це коронний номер товстуна-коротуна Джорджа), але вони не знають і половини. Вони знають рівно одну третину, тому що чоловік у «докерсах» і солом'яному капелюсі – це насправді чотири людини.

У будь-якому разі, Джордж Ретбун був порятунком

KDCU, остання вціліла АМ-станція на жорстокому ринку FM. П'ять днів на тиждень, тиждень за тижнем він успішно веде ранкову передачу. У-команда (як вони самі себе називають) любить його до смерті.

Над ним з гучномовця чути балаканину:

– Досі жодних зачіпок, за словами капітана поліції Дейла Гілбертсона, який назвав репортера «Вісника» Венделла Гріна страшенним панікером, що більше зацікавлений у продажу газет, ніж у справах Френч Лендінга.

– Тим часом в Ардені пожежа в будинку забрала життя літнього фермера та його дружини. Хорст П. Лепплемір і його дружина Гертруда обоє вісімдесятидворічні...

– Хорст П. Лепплемір, – сказав худий чоловік, затагуєчись із великим задоволенням. – Спробуй повторити це швидко десять разів, ти, дурню.

Позаду нього, праворуч, двері знову відчиняються, і хоча курець стоїть саме під гучномовцем, він чудово чує скрип дверей. Очі за авіаторською оправою були мертві все його життя, але слух у нього гострий.

Блідолиций новоприбулий моргає від вранішнього сонця, як дитинча крота, яке щойно вилізло зі своєї схованки, злякавшись леза плуга. Його голова поголена, окрім ірокезу, який простягається центром голови, й кіски, що починається на потилиці, трохи вище від шиї, та тягнеться до лопаток. Ірокез пофарбований в яскраво червоний колір, а кіска – у колір електрик. З однієї мочки вуха звисає сережка у формі

блискавки, що має підозрілий вигляд, мов нацистський знак чи ісігнія². Він одягнений у порвану чорну футболку з логотипом «СНІВЕЛІН ШІТС '97: МИ НА ВАЖКОМУ ШЛЯХУ ДО ІСУСА». В одній руці цей цікавий хлопець тримає флеш-картку для компакт-диска.

– Привіт, Моррісе, – каже худий чоловік у солом'яному капелюсі, досі не повертаючись.

Морріс затамовує легкий подих і у своєму здивуванні скидається на хорошого єврейського хлопчика, яким він і є насправді. Морріс Роузен – інтерн на літній період У-команди філії Ошкош університету Вісконсину.

– Блін, мені подобається ця неоплачувана праця, – зазвичай каже менеджер станції Том Віггінс, потираючи руки.

Ніколи чекова книжка не охоронялась так добросовісно, як Віггі охороняє чекову книжку KDCU. Він неначе дракон Смауг, що валяється на своїй купі золота (там і рахунків таких не було в 'DCU, щоб було на чому валятися; кажуть, що станції АМ просто щастить, що вона виживає).

Погляд Морріса здивований, навіть не просто здивований – він розчиняється в усмішці.

– Йой, містере Лайден! Нічого собі! Оце так вуха!

Він супить. Навіть якщо містер Лайден, що стоїть якраз під гучномовцем, почув, що хтось виходить, як, чорт забирай, він зрозумів, хто це був?

---

² Ісігнія – найчастіше дорогоцінні предмети, що є ознаками влади (атрибутами державності), гідності, спеціальної відзнаки.

– Як ви дізналися, що це я? – запитує він.

– Лише від двох людей тут пахне марихуаною зранку, – каже Генрі Лайден. – Запах диму, що поширюється від одного з них, перебивається ароматом зубної пасти, а від другого – це від тебе, Моррісе, – різко віє ним.

– Агов, – шанобливо каже Морріс, – це феноменально.

– Я взагалі феноменальний, – погоджується Генрі. Він говорить тихо й задумливо: – Це важка робота, але хтось має її виконувати. Що ж до твого ранкового рандеву з безсумнівно смачною тайською паличкою, можна, я запропоную тобі афоризм апачі?

– Ушкварюй, чуваче.

Це перша справжня розмова між Моррісом і Генрі Лайденом – цілком таким, як про нього розповідали Моррісу. І навіть більше. Тепер уже не так важко повірити, що він може мати іншу особистість... Секретну особистість, таку, як Брюс Вейн... це якось так таємничо.

– Те, що ми робимо в дитинстві, формує наші звички, – каже Генрі, достоту не голосом Джорджа Ретбуна, – це моя порада тобі, Моррісе.

– Саме так, – каже Морріс, навіть не уявляючи, про що говорить містер Лайден, а тоді повільно й тихо простягає футляр із компакт-диском.

Генрі не робить жодних рухів, щоб узяти диск. Морріс почувується ніяково. Раптом йому здається, що він знову семірічний хлопчик, намагається привернути увагу завжди за-

клопотаного батька картинкою, яку півдня малював у кімнаті. *Він же сліпий, дурню. Він може відчувати запах гашишу у твоєму подиху й мати вуха, як у кажана, але як він має знати, що ти тримаєш цей довбаний диск?*

Вагаючись, трохи налякавшись своєю власною нерозсудливістю, Морріс бере Генрі за зап'ястя. Він відчуває, що змусив чоловіка трохи злякатися, але Лайден веде рукою до тонкої коробки.

– О, диск, – каже Генрі. – І що там?

– Я хотів би, щоб ви увімкнули сьомий трек сьогодні в нічному шоу, – сказав Морріс, – будь ласка.

Спершу Генрі, здається, стривожився. Він затягується і викидає сигарету (навіть не глянувши, звичайно, ха-ха) в пластикове відро, заповнене піском, що стоїть біля дверей.

– Яке шоу ти маєш на увазі? – запитує він.

Замість того щоб просто відповісти, Морріс тихо ледь прицмокує губами, відтворюючи звук схожий на той, який видає хижа тварина, коли їсть щось смачненьке. І що ще гірше, він цитує слова Вісконсинського Щура, знані серед однопітків Морріса так само, як і серед дорослих, «навіть сліпому» Джорджу Ретбуну відомі: «Жуй, їж і запивай, це все-е-е виходить через одне й те саме місце!»

У нього не дуже добре виходить, але немає сумнівів, кого він копіює: єдиного і неповторного Вісконсинського Щура, чия вечірня програма виходить на KWLA-FM і є прославленою в Кулі Кантрі (хоча тут аж проситься слово «безслав-

ною»). KWLA – це маленька FM-станція коледжу Ла-Рів’єр, вона є не більшою за пляму на фоні вісконсинського радіо, але кількість радіослухачів Щура – величезна.

І якщо хто-небудь дізнається, що безтурботний уболівальник «Брю Крю», республіканець, представник АМ-мовлення Джордж Ретбун – це водночас Щур, котрий одного разу оприлюднив усе чорне шмаття на диску «Бекстрит Бойз», то можуть бути великі проблеми. Досить серйозні, які, можливо, сягнуть далеко за межі дружнього маленького співтовариства радіо.

– Заради Бога, Моррісе, що примусило тебе думати, що я Вісконсинський Щур? – запитує Генрі. – Я ледве знаю, про кого ти говориш. Хто вселив тобі в голову таку думку?

– Поінформоване джерело, – хитро відповідає Морріс.

Він би ніколи не здав Гові Соу, навіть якби йому виривали нігті розжареними щипцями. Гові дізнався випадково: одного дня він пішов до сортиру після Генрі й побачив, що із задньої кишені Генрі випав гаманець, коли той сидів на «троні». Ви думаєте, що тип, у якого так явно загострені всі відчуття, не зміг би собі такого дозволити, але, мабуть, Генрі задумався про щось інше. Очевидно, він був обтяжений, адже щодня змушений багато думати. У портмоне Генрі була перепустка на KWLA (Гові його проглянув «у рамках дружньої цікавості», як він висловився), а на лінії, де написано ім’я, хтось поставив штампик із зображенням пацюка. Справу закрито, гру закінчено, застібни ширінку.

– Я ніколи в житті не переступав порога KWLA, – каже Генрі, і це абсолютна правда. Він робить записи Вісконсинського Щура (як й інші) в домашній студії, а тоді надсилає з поштових скриньок у центрі міста, підписуючись ім'ям Джої Страммер. Картка зі штампом пацюка була насправді лише запрошенням від KWLA, і нічого більше, він же не прийняв запрошення, тільки картку.

– А ти став для когось поінформованим джерелом, Моррісе?

– Га?

– Ти кому-небудь казав, що я – Вісконсинський Щур?

– Ні! Звичайно ж ні! – як зазвичай і кажуть люди у таких випадках.

На щастя для Генрі, це була правда. Поки що, але день іще тільки починається.

– І не будеш, правда. Бо чутки мають властивість укорінюватися. Точно так, як і погані звички. – Генрі пихкотить, утягуючи дим.

– Я вмю тримати язик за зубами. – Морріс заявляє, можливо, і з недоречною гордістю.

– Сподіваюсь, бо якщо ти сіятимеш чутки, мені доведеться тебе вбити.

Сіятиму чутки, – думає Морріс. – *Цей чувак якийсь накручений.*

– Уб'єте, так, – сміється Морріс.

– І з'їм, – каже Генрі.

Він не сміється, навіть не всміхається.

– Так точно! – Морріс знову сміється, але цього разу сміх звучить уже якось дивно, навіть для його власних вух: – Як Ганнібал Лектер?

– Ні, як Рибак, – каже Генрі. Він повільно повертається окулярами до Морріса. Сонце відбивається від них, на мить перетворюючи їх на червонясто-коричневе вогняне око. Морріс робить крок назад, навіть не розуміючи, що він це зробив: – Альберт Фіш любив починати з дупи, ти знав це?

– Н...

– Так, правда. Він стверджував, що шматочок молодії сіднички такий же солодкий, як шніцель з молодії телятини. Його точні слова, написані в листі до матері, однієї з його жертв.

– Досить, – каже Морріс. Страх у голосі чують навіть його власні вуха – це голос товстенького поросяти, що не дозволяє зайти великому поганому вовкові: – Я нізащо не повірю, що ви Рибак.

– Ні? Чому б це?

– Шановний, по-перше, ви сліпий!

Генрі нічого не каже, лише дивиться на спантеличеного Морріса, червонясто-коричневим оком своїх окулярів. Тут Морріс замислюється: *А чи справді він сліпий? Він чудово орієнтується в просторі, як для сліпого... і як він зрозумів, що це я, коли я вийшов? Це все здається досить дивним.*

– Я буду мовчати, – говорить він, – їй-богу.

– Це все, чого я хочу, – м'яко каже Генрі. – Тепер, коли ми один одного зрозуміли, що саме ти мені приніс? – Він тримає диск, не *дивлячись* на нього, з великим полегшенням зауважує Морріс.

– Це стара пісня «Сюпрімс» «Куди зникло наше кохання?» у виконанні групи з Рейсена «Брудна сперма». Але вони її виконують у ритмі ста п'ятдесяти ударів за хвилину. Весело, блін, вийшло. Нищить всю попсовість пісні.

– «Брудна сперма», – каже Генрі, – це не вони раніше називались «Клітор Джейн Уайтт».

Морріс дивиться на Генрі з таким трепетом, який може перерости в кохання.

– Соло-гітарист «Брудної сперми» сформував групу «Джи-ві-сі». Тоді він розійшовся в політичних поглядах з бас-гітаристом, щось на кшталт Дін Кісінджер і Генрі Ачесон, тож Акі-Дакі, гітарист, вийшов із групи та сформував «Брудну сперму».

– «Куди зникло наше кохання?» – задумливо каже Генрі і повертає диск назад. Моррісу здалося, що навіть Генрі побачив його переміни на лиці.

– Думай своєю головою, не можна допустити, щоб мене хтось побачив із цим диском. Покладеш його в мою шафу.

Похмурість Морріса зникає, і його обличчя розпливається в сонячній усмішці.

– Так, гаразд! Зрозумів, містере Лайден!

– Дивись, щоб ніхто не помітив, що ти це робиш. Особливо Хоуел Соуї. Хоуел свого роду шпигун, і ти маєш бути надзвичайно обережним.

– Уторопав! – Посміхаючись, задоволений тим, як усе склалося, Морріс прямує до дверей.

– І, Моррісе?

– Так?

– Оскільки ти знаєш мою таємницю, називай мене Генрі?

– Генрі! Так! – Це найкращий літній ранок для Морріса Роузена. Саме так.

– І ще.

– Так? Генрі? – Морріс уявляє день, коли вони стануть Генк і Морі.

– Тримай язик за зубами щодо Щура.

– Я вже казав...

– Так, і я вірю тобі, але спокуса підступна, Моррісе; спокуса підступна, як злодій уночі, або як кілер у пошуках жертви. Якщо ти підкоришся спокусі, я дізнаюся. Я відчую за запахом твоєї шкіри, як поганий одеколон. Ти віриш мені?

– О... так.

І він повірив. Пізніше, коли в нього буде час усе обміркувати, Морріс подумає, яка це безглузда ідея, але так, у той самий час він повірив йому. Він вірить *йому*, неначе загіпнотизований.

– Дуже добре, тепер іди. Рекламу постав у такій послідовності: господарські товари «Ас», «Шевроле Заглат» і

«Містер Смачненькі Реберця».

– Затямив.

– З приводу вчорашньої гри...

– Страйк-аут Вікмена на восьмій? Оце так падлюка. Це геть не схоже на «Брюверсів».

– Ні, я думаю вдалішим є хоум-ран Марка Лоретта в п'ятому. Він не часто себе проявляє, та все одно вболівальники люблять його. Сам дивуюся чому. Й сліпому ясно, що його удари не зовсім вдалі. Йди. Поклади диск до моєї шафки, і якщо я побачу Щура, я передам йому. Я впевнений, що він це поставить.

– Трек...

– Сім, сім римується із «у небі грім». Я не забуду, і він теж. А тепер іди вже.

Морріс іще раз вдячно дивиться на нього і повертається всередину. Генрі Лайден, він же Вісконсинський Щур, він же Генрі Шейк (ми ще дізнаємось про нього, але не зараз; іще не час), підпалює іншу сигарету і глибоко затягується. Він не встигне її допалити; репортаж для фермерів уже закінчується (свині подохли, поганий прогноз на врожай пшениці, космічні ціни на кукурудзу), але зараз він мусить зробити кілька затяжок, щоб заспокоїтися. Довгий, довгий день у нього попереду, який закінчиться танцювальним вечором на Святі полуниці в «Притулку для старих Макстона», в будинку, що вселяє жах перед старістю. Він часто просить Господа, щоб уберіг його від лап Вільяма «Живчика» Макстона. Якби йо-

му довелось обирати між тим, щоб закінчити свої дні в цьому закладі, чи щоб йому обпалили обличчя паяльною лампою, він однозначно обрав би паяльну лампу. Пізніше, якщо він не буде зовсім виснаженим, можливо, до нього зайде друг, що живе з ним по сусідству, щоб розпочати читати книжку «Похмурий дім». Це допоможе йому розслабитись.

Цікаво, як довго Морріс Роузен зможе зберігати таємницю? Ну, Генрі сподівається, що він це з'ясує. Йому надто подобається Щур, щоб відмовитися від нього, хоча, очевидно, буде змушений, це вже незаперечний факт.

– Дін Кіссінджер, – бурмоче він. – Генрі Ачесон. Акі-Дакі. Господи, спаси нас.

Він затагується ще раз і викидає сигарету у відро з піском. Час повертатись усередину, час повтору хоум-рану Марка Лоретта, час приймати дзвінки від палких уболівальників спорту, жителів Кулі Кантрі.

І нам пора. Сьома година – б'ють у дзвіниці лютеранської церкви.

У Френч Лендінгу життя починає вирувати із шаленою швидкістю. У цій частині світу ніхто довго не вилежується, і нам теж треба поквапитися, щоб якомога швидше дістатися до кінцевої зупинки нашої подорожі. Невдовзі відбуватимуться події, і відбуватимуться вони дуже стрімко. Все-таки ми молодці, нам залишилася ще лише одна зупинка до крайнього пункту призначення.

Ми злітаємо в тепле, нагріте сонцем повітря і мить круж-

ляємо над вежею KDCU (ми настільки близько, що чуємо «тік-тік-тік» маяка і низький, а точніше сказати, зловісний гул електрики), дивимося на північ і спрямовуємо свій орієнтир. Вісім миль угору по річці – місто Грейт Блеф, назване так через оголене вапнякове урвище. Вважається, що над проваллям витають привиди, тому що 1888 року вождь племені індіанців Фокс (його звали Далеке Око) зібрав усіх своїх воїнів, шаманів, жінок і дітей і наказав їм стрибнути назустріч смерті, щоб урятуватися від страшної долі, яку він мигцем побачив уві сні. Усі стрибнули слідом за Далеким Оком, як за Джимом Джонсом, зробили так, як наказано.

Але ми не будемо заходити настільки далеко; примар нам вистачає тут, у Френч Лендінгу. Замість того давайте знову помандруємо Нейлгауз-роу («гарлеї» вже поїхали, на чолі зі Шнобелем Сент-Пір вони відрядилися на денну зміну до пивоварні), уздовж Квін-стрит, повз «Притулок для старих Макстона» (унизу Берні, він досі дивиться у вікно – ах), до Блеф-стрит. Це вже майже сільська місцевість. Навіть тепер, у XXI столітті, міста в Кулі Кантрі швидко поступаються лісам і полям.

З Блеф-стрит ми завертаємо ліворуч, на Герман-стрит, район чи то міський, чи то сільський. У міцному цегляному будинку, що стоїть за півмилі від незайманого забудовника-ми лугу (навіть тут є кілька забудовників, невідомих агентів *небезіння*) живе Дейл Гілбертсон із дружиною Сарою і шестирічним сином Девідом.

Ми не можемо залишатися надовго, і з подихом вітру проникаємо крізь кухонне вікно. До того ж воно відчинене, також є вільне місце для нас – якраз на робочому столі, між сковорідкою «Сілекс» і тостером. За кухонним столом сам шериф Гілбертсон читає газету й закидає до рота пластівці, навіть не відчуваючи їхнього смаку (він забув і про цукор, і про нарізаний скибками банан: ще одна стаття під авторством Венделла Гріна на першій сторінці «Вісника» спричинила в нього стрес). Цього ранку він поза сумнівом найнещасніша людина у Френч Лендінгу. Скоро ми зустрінемося з єдиним його суперником на це звання, але ще мить побудемо з Дейлом.

Рибак, – похмуро думає він. Щодо цього в нього такі ж міркування, як у Боббі Дюлака і Тома Лунда. – Чому ти не назвав його якимось так, щоб більше відповідало межі століть, набридливий трахнутий писако? Щось більш місцеве? Дамербой, мабуть, те що треба.

А Дейл знає чому. Схожість між Альбертом Фішом, який робив свою справу в Нью-Йорку, і їхнім убивцею тут, у Френч Лендінгу, надто вдала, надто смачна, щоб проігнорувати її. Усі жертви Фіша було задушено, як і Емі Сент-Пір та Джоні Іркенхема; Фіш поїдав своїх жертв, тіла обох наших жертв, дівчинки і хлопчика, теж були, очевидно, частково з'їдені; обоє, Фіш і наш убивця, показали, що їм особливо смакує... ну, задня частина по анатомії.

Дейл дивиться на свої пластівці, занурює ложку в кашу й

відсуває тарілку рукою.

А листи. Він не може забути листи.

Дейл дивиться вниз, на свій портфель, що притулений до стільця, як вірний собака. Там лежить папка, яка притягує його, мов хворий ниучий зуб притягує язик. Можливо, він і може не брати справу до *рук*, принаймні доки він удома, де грає в м'яча із сином і кохається з дружиною, проте не брати до *голови*... це вже зовсім інша річ, як вони кажуть у таких випадках.

Альберт Фіш написав довгого жахливого відвертого листа матері Грейс Бадд, жертві, яка нарешті відправила старого канібала в останню подорож – на електричний стілець. («Який буде кайф від електрошоку!» – Фіш говорив це тюремникам. – «Це єдине, чого я ще не пробував!») Нинішній діяч написав схожі листи, один було адресовано Гелен Іркенхем, а інший – батькові Емі, жахливому (але щиро вбитому горем, на думку Дейла) Арманду Шнобелю Сент-Пір. Було б чудово, якби Дейл міг повірити, що ці листи були написані якимось баламутом, який ніяк не пов'язаний із убивствами, але обоє вони містили інформацію, приховану від преси, інформацію, яку, очевидно, лише вбивця міг знати.

Дейл нарешті підкоряється спокусі (це добре зрозумів би Генрі Лайден) і піднімає свій портфель. Він відкриває його, дістає товсту папку і кладе на те місце, на якому нещодавно стояла тарілка з пластівцями, портфель кладе знову біля стільця, розгортає папку (підписану СЕНТ-ПІР – ІРКЕН-

ХЕМ, а не РИБАК). Він гортає останні шкільні фотографії, які призводять до глибокого суму. На них – двоє усміхнених, з рідкими зубами дітей. Висновок державного судмедексперта надто жахливий, щоб читати, а фотографії з місця злочину надто моторошні, щоб дивитися. (Ох, але ж він змушений переглядати їх знову і знову, змушений дивитися на закритавлені ланцюги, мухи, розплющені очі.) Тут також є різні витяги, найдовше інтерв'ю зі Спенсером Гоудалом, котрий знайшов хлопчика Іркенхема, і деякий час його вважали підозрюваним.

Далі йдуть ксерокопії трьох листів. Один був надісланий Джорджу і Гелен Іркенхемам (підписано лише Гелен, якщо це має значення). Другий – Арманду Шнобелю Сент-Пір (підписаний саме таким чином, із прізвиськом і т. д.). Третій був надісланий матері Грейс Бадд до Нью-Йорка вбивцею її дочки наприкінці весни 1928 року.

Дейл кладе їх усі три один біля одного.

Грейс сіла мені на коліна й поцілувала мене. Я зважився з'їсти її. – Це Фіш написав до місіс Бадд.

Емі сіла мені на коліна й обняла мене. Я зважився з'їсти її. – Написано Шнобелю Сент-Пір, то що ж тут дивного, що він погрожує спалити поліцейський відділок Френч Лендінга дотла? Дейл не любить сучого сина, але має зауважити, що відчував би те ж саме, якби був на місці Шнобеля.

Я пішов нагору й зняв увесь одяг, бо знав, що якщо цього не зробити, то можу забруднити його кров'ю, – пише Фіш

до Місіс Бадд.

Я обійшов курник ззаду й зняв увесь свій одяг, щоб не забруднитися кров'ю, – анонім до Гелен Іркенхем.

І постають питання: як може мати, яка отримала такого листа, залишатися при здоровому глузді? Хіба це можливо? Дейл думав, що ні. Гелен відповіла на запитання з логічною послідовністю, навіть запропонувала йому чаю, коли він востаннє заходив до них, але її скляні ошелешені очі натякали на те, що вона постійно на препаратах.

Три листи: два нових, одному майже сімдесят п'ять років. До того ж усі три такі схожі. Листи до Сент-Пір та Іркенхем написані від руки шульгою, як вважають державні експерти. Папір звичайний, білий, мімеографічний, фірми «Хаммер-міль», доступний у кожному канцелярському магазині Америки, такому, наприклад, як, «Офіс Діпо» чи «Стейпл». Ручкою, мабуть, кульковою, фірми «Бік» – от тобі й зачіпки.

Фіш до місіс Бадд 28-го: *Я її не трахав, хоча міг би, якби захотів. Вона вмерла незайманою.*

Анонім до Шнобеля Сент-Пір: *Я її НЕ трахав, хоча міг би, якби захотів. Вона вмерла НЕЗАЙМАНОЮ.*

Анонім до Гелен Іркенхем: *Можливо, це заспокоїть тебе – я його НЕ трахав, хоча міг би, якби захотів. Він вмер НЕЗАЙМАНИМ.*

Дейл загруз по вуха і розуміє це, але сподівається лише на те, що він не цілковитий дурень. Цей діяч, хоча він і не підписався іменем старого канібала, явно хотів, щоб зв'язок

таки був. Він робив усе так само, окрім того, що не лишив кілька дохлих форелей на місці злочину.

Гірко зітхнувши, Дейл кладе листи в папку, а папку в портфель.

– Дейле? Любий? – Чути сонний голос Сарі з другого поверху.

Дейл підстрибує, неначе його заскочили за чимось непристойним, і застібає портфель.

– Я на кухні, – озивається він.

Вони не переймаються, що можуть розбудити Дейві; він спить як убитий, щонайменше до сьомої тридцять кожного ранку.

– Запізнюєшся?

– Еге ж. – Він часто запізнюється, а тоді перекриває це роботою до сьомої, восьмої або навіть до дев'ятої години вчора.

Венделла Гріна *це* не цікавило... принаймні не дуже, але дайте йому час. Говоріть про своїх канібалів!

– Полий квіти перед тим, як піти, гаразд? Останнім часом так сухо.

– Так, звичайно. – Дейл любить поливати Сарині квіти.

Найкраще йому думається із садовим шлангом у руці.

Нагорі пауза... але він не чує шаркання її капців назад до спальні. Він чекає. І нарешті:

– У тебе все добре, любий?

– Чудово, – докладаючи всіх зусиль, щоб його голос про-

звучав задушевно.

– Ти так вовтузився, перш ніж заснути.

– Та все гаразд.

– Знаєш, про що Дейв запитав мене минулого вечора, коли я мила йому голову?

Дейл заковує очі, оскільки ненавидить ці розмови на далекій відстані. Сарі, здається, вони навпаки подобаються. Він підводиться і наливає собі ще одну чашку кави.

– Ні, про що?

– Він запитав: «Батько що, скоро втратить роботу?»

Дейл завмер із чашкою в руках на півдорозі до рота.

– І що ти сказала?

– Я сказала – ні. Звичайно.

– Тоді ти сказала правильно.

Він чекає, але це все. У Девіда нестійка психіка, як і в будь-якого іншого маленького хлопчика, і він не хотів би його пригнічувати. Сара почовгала назад до їхньої кімнати, очевидно, в душ.

Дейл повертається за столик. Робить ковток кави, кладе руку на чоло й заплющує очі. У цей момент добре видно, який він наляканий і нещасний. Дейлу лише сорок два, і він людина з поміркованими звичками, але на безжалісному сонячному світлі, що падає крізь те вікно, у яке ми сюди потрапили, на мить здається шістдесятирічним хворим.

Він схвильований своєю роботою, розуміє: якщо не впливає типа, який убив Емі та Джоні, то вилетить з відділку ще

до кінця року. Його також непокоїть Девід... хоча Дейві – це не основна причина його хвилювання. Він так само, як і Фред Маршалл, фактично не може уявити, що Рибак міг би взяти їхню із Сарою дитину. Ні, він більше переживає за інших дітей Френч Лендінга, можливо, дітей Централії та Ардена.

Він боїться, що не зможе впіймати цього сучого сина. Що він уб'є третю, четверту, одинадцяту, дванадцяту жертву.

Бог бачить, він просив допомоги. І отримав її... певною мірою. Є два державні поліцейські детективи, призначені на цю справу, і хлопець із ФБР із Медісона допомагає (на неофіційній основі, оскільки ФБР не бере офіційної участі в розслідуванні). Дейлу ця неофіційна допомога здається сюрреалістичною, однією з причин цього є дивний збіг їхніх імен: агент ФБР Джон П. Реддінг, державні детективи Перрі Браун і Джеффри Блек. Тож у його команді є Коричневий, Чорний і Червонястий. Сара їх називає «Кольоровий загін». Усі три дають чудово зрозуміти, що вони виконують непосильну роботу, а Дейл Гілбертсон – цілковитий нуль.

Господи, але я думав, що Джек захоче мені допомогати, я зробив би його напарником, як в одному зі старих вестернів.

Так, справді. Напарником.

Коли Джек уперше приїхав до Френч Лендінга чотири роки тому, офіцери одразу охрестили його Голлівудом. Дейл тоді ще зовсім не знав, що це за людина. До того часу, коли вони заарештували Торнберга Кіндерлінга – так, здавалося

б, безневинного, маленького Торнберга Кіндерлінга, важко повірити, але це абсолютна правда. Тепер Дейл розуміє, що це кращий детектив від природи, якого Дейлу доводилося коли-небудь зустрічати.

Єдиний детектив від природи.

Саме так. Єдиний. А також вони розділили славу про спільне затримання (безумовно, через наполегливу вимогу новачка з Лос-Анджелеса), хоча це була робота Джека, саме він провернув авантюру. Він був схожий на літературного персонажа з відомого детектива, як Еркюль Пуаро, Еллері Квін. Хіба що не переймався дедуктивним методом, не постукував себе по скроні й не говорив про свої «маленькі сірі клітинки».

– Він уважно слухав, – бурмоче Дейл і підводиться, прямує до чорного входу, а тоді повертається за портфелем. Він поставить його на задне сидіння своєї патрульної поліційної машини, перш ніж полле квіткову клумбу. Йому не хочеться, щоб ці жахливі фотографії були в будинку довше, ніж у тому є потреба.

Він уважно слухає.

Так, наприклад, Джек уважно слухав Жанну Мессенгейл, барменку з бару. Дейл тоді ніяк не міг зрозуміти, чому той проводить так багато часу з маленькою хвойдою; у його голові навіть промайнула думка, що містер Лос-Анджелес Ляні Штани намагається затягти її в ліжко, щоб, повернувшись додому, розповідати всім своїм друзям на Родео-драйв про

подорож до Вісконсину, про те, яке там надзвичайне повітря і які там ніжки – довгі й сильні. Але все було не зовсім так. Він її уважно слухав, і нарешті вона сказала йому те, що він хотів почути.

Так, справді, люди роблять безглузді речі, коли вип'ють, – сказала Жанна. – *Зараз я покажу, як робить у нас тут один тип після декількох чарок.* – Вона затисла кінчиками пальців ніздрі... вивернувши долоню назовні.

Джек і далі ледь посміхався, маленькими ковтками попиваючи содову: *І щораз вивертає долоню? Отак?* – Він передражнює жест.

Жанна посміхається, напівзакохана: *Саме так, красунчику, ти швидко вчишся.*

Джек: *Іноді буває. Як звати того типа, любя?*

Жанна: *Кіндерлінг. Торнберг Кіндерлінг.* Вона похихикала. *Але після однієї-двох чарок, після того, як починає затискати носа, просить, щоб його називали Торні.*

Джек досі посміхається: *А н'є він, любя, джисн «Бомбей»?*
З кубиком льоду, додаючи трохи настоянки?

Посмішка Жанни почала зникати, тепер вона дивилася на нього як на чаклуна: *Як ти дізнався?*

Але це вже було не важливо, тепер усе стало на свої місця: він зібрав усі необхідні докази. Справу закрито, гру закінчено, застебніть ширінку.

Урешті-решт, Джек полетів назад до Лос-Анджелеса, узявши під варту Торнберга Кіндерлінга. Торнберг Кіндер-

лінг – неагресивний, в окулярах страховий агент фермерських господарств із Централії. Це людина, яка і мухи би не скривдила, за столом він нізащо б не сказав слово «лайно», не насмілювався б попросити склянку води спекотного дня, але зміг убити двох проституток у Місті Ангелів. Він їх не душив; він зробив свою роботу ножом фірми «Бак», який зрештою привів Дейла до «Спортивного магазину Лепхема» – огидного маленького пункту продажу поруч із «Сенд Бар», найжахливішим пивним закладом у Централії. Завдяки тестам ДНК він уже міг притиснути Кіндерлінга до стінки, але Джеку все ж таки було важливо дізнатись про місце походження знаряддя вбивства. Він зателефонував Дейлу, щоб особисто йому подякувати, і Дейл, який ніколи в житті не був західніше від Денвера, був безглуздо зворушений таким знаком уваги. Джек повторював кілька разів під час слідства, що занадто багато доказів не буває, особливо коли йдеться про справжнього поганця, такого, як Торні Кіндерлінг. Цей тип заявив про своє божевілля, проте Дейл, який щиро сподівався, що його викличуть для показу свідчень, був у захваті, коли суд присяжних відхилив таку заяву і його було засуджено до довічного ув'язнення.

Але що тому передувало? Що стало першопричиною цього? Уміння слухати. Ось і все. Він слухав барменшу, яка звикла, що чоловіки зазвичай витріщаються на її груди, а її слова в одне вухо впускають, а з іншого випускають. А кого Голлівуд Джек слухав до Жанни Мессенгейл? Здається,

деяких повій зі стриптиз-бару «Сансет»... Можливо, краще сказати, усе їхнє кодро. (*Як же їх можна назвати? – задумується Дейл, ідучи до гаража за шлангом. – Можливо, шиммі нічних метеликів? Стадо індичок-розпусниць.*) Жодна з них не змогла впізнати Торнберга Кіндерлінга серед інших підозрюваних, оскільки Торнберг, який був у Лос-Анджелесі, сильно відрізнявся від того, який подорожував сільськогосподарськими підприємствами в Кулі та Міннесоті. Лос-Анджелеський Торні носив перуку, лінзи замість окулярів і фальшиві вусики.

– Найграндіознішим було змінити колір шкіри на темніший, – казав Джек. – Зовсім трохи, але цього було досить, щоб бути схожим на місцевого.

– Був членом драматичного гуртка протягом усіх чотирьох років навчання в середній школі у Френч Лендінгу, – похмуро зауважив Дейл. – Я довідався, що в дитинстві цей виродок грав Дон-Жуана – хіба в таке можна повірити?

Багато підступних маленьких змін (здається, цього було забагато, щоб суд присяжних повірив у його божевілля), але Торні забув про одну особливу прикмету, яка його і виказала: полюбляв затискати кінчиками пальців ніздрі, вивернувши долоню назовні. Якійсь проститутці це запам'яталось, і вона згадала про цю звичку мигцем, так само, як і Жанна Мессенгейл, Джек одразу зрозумів, що вже чув таке. Тому що він уважно слухав.

Подзвонив мені, щоб подякувати за дослідження ножа і

щоб знову розповісти мені про суд присяжних, думає Дейл, але другого разу він хотів ще дещо, і я знав, що саме. Я знав ще до того, щойно він розтулив рота.

Хоча Дейл і не такий геніальний детектив, як його друг із Золотого Штату, проте він помітив, що молодий чоловік несподівано зацікавився пейзажем західного Вісконсину. Джек закохався в Кулі Кантрі, Дейл міг закластися на чималеньку суму, що це була любов з першого погляду. Було важко не помітити захоплений вираз його обличчя, коли вони їхали з Френч Лендінга до Централії, з Централії до Ардена, з Ардена до Міллера: подив, насолода, навіть, можна сказати, захват. Дейлу здавалося, що Джек схожий на людину, котра приїхала на місце, де ніколи не була раніше, а виявилось, що повернулася додому.

– Це просто неймовірно, – одного разу він сказав Дейлу. Вони обоє їхали на Дейловому старому патрульному поліційному автомобілі «Кепріс», який теж важко з будь-чим порівняти (у якому іноді, соромно сказати, навіть клаксон заїдає). – Ти хоч усвідомлюєш, Дейле, як тобі пощастило, що ти живеш тут? Це, мабуть, найкрасивіше місце у світі.

Дейл, котрий прожив у Кулі все своє життя, не заперечував.

Після закінчення їхньої останньої розмови з приводу Торнберга Кіндерлінга Джек нагадав Дейлу про те, як він колись попросив Дейла (чи то жартуючи, чи то серйозно) дати йому знати, якщо буде продаватись гарна невеличка місци-

на десь за містом у Дейлових краях. З Джекового трепету в голосі Дейл одразу зрозумів, що він не жартував.

– Тож ти переді мною в боргу, – бурмоче Дейл, тримаючи шланг. – Ти переді мною в боргу, виродку. – Звичайно ж, він неофіційно просив Джека допомогти йому в розслідуванні справи Рибака, але Джек відмовився... він просто злякався.

– *Я у відставці*, – сказав він безцеремонно. – *Дейле, якщо ти не знаєш, що означає це слово, ми можемо зазирнути до словника разом.*

Але це смішно, чи не так? Звичайно, що так. Як може людина, котрій не виповнилося тридцяти п'яти, бути у відставці? Особливо, якщо вона чудово виконує свою роботу?

– Хлопче, ти переді мною в боргу, – він повторив тепер, уже йдучи вздовж будинку, щоб закрутити кран.

Небо безхмарне, добре политий зелений газон – тут, на Герман-стрит, здається, жодної ознаки *невезіння*. Проте воно є, і ми навіть відчуваємо це. Дисонантний звук, неначе звук потоку летальних вольт, проходить через сталеві підпори вежі KDCU.

Але ми тут уже надто довго затрималися. Нам потрібно знову злетіти й рухатися далі, до своєї кінцевої мети цього раннього ранку. Ми ще не все знаємо, але ми знаємо три важливі речі: по-перше, що Френч Лендінг – це місто у жахливій тривозі; по-друге – що кілька людей (перша – Джуді Маршалл, другий – Чарльз Бернсайд) розуміють на глибокому рівні, що хвороба міста зайшла набагато далі, ніж про-

сто напад одного слабкого педофіла-вбивці; по-третє, що ми не зустріли нікого, хто зміг би свідомо оцінити силу *невезіння*, яке зараз повзе на тихе містечко поруч із річкою Тома і Гека. Кожна особа, котру ми зустрічали, по-своєму сліпа, як Генрі Лайден. Ця ж правда стосується і людей, з якими ми ще не зустрічалися: Шнобеля Сент-Піра, Венделла Гріна, Кольорового загону.

Наші серця жадібно прагнуть героя. Поки що ми не можемо його знайти (адже зараз ХХІ століття, минули дні Д'Артаньяна і Джека Обрі, а настали часи Джорджа Буша і «Брудної сперми»), проте ми можемо знайти людину, яка колись давно *була* героєм. Тож давайте пошукаємо нашого давнього друга, що його ми якось зустрічали тисячу чи більше миль на схід звідси, на узбережжі спокійного Атлантичного океану. Минули роки, і вони певним чином змінили того хлопчика, він забув багато і провів чималу частину свого дорослого життя, переконуючи всіх, що хворий на амнезію. Але він єдина надія Френч Лендінга, тож давайте візьмемося за крила й полетимо на схід, назад над лісами, полями і пагорбами.

Здебільшого ми бачимо милі безперервних сільськогосподарських угідь: безліч кукурудзяних полів, пишні луки, широкі жовті покоси люцерни. Брудні вузькі дороги ведуть до білих будиночків ферм і багатьох високих корівників, зерносховищ, циліндричних цементних блоків для силосу й довгого металевого піддашся для устаткування. Чоловіки

в джинсових піджаках ходять добре второваними стежками між будинками й корівниками. Ми можемо навіть відчутти запах сонячного проміння. Це аромат, що поєднує запах масла, дріжджів, землі, зростання і гниття. Він підсилюється в міру того, як сонце сходить, а проміння сильнішає.

Під нами Шосе-93 перетинає Шосе-35 у центрі крихітної Централії. Порожня автостоянка позаду «Сенд Бар» чекає на прибуття гучної Грізної П'ятірки, які, зазвичай, по суботах проводять тут другу половину дня, вечори й ночі, насолоджуючись більярдом, гамбургерами й амброзією, створенню якої вони присвятили все своє дивакувате життя. «Кінгслендський Ель» – найкращий продукт пивоварної компанії «Кінгсленд» – найліпше пиво, яке гідно тримається серед виготовлених на спеціалізованій пивоварні чи в бельгійському монастирі. Шнобель Сент-Пір, Мишеня і К° кажуть, що це найкраще пиво у світі, то чому б нам сумніватися? Вони не лише знають набагато більше про пиво, ніж ми, – вони вклали в нього частинку свого натхнення, знань і вмінь, щоб зробити «Кінгслендський Ель» найкращим у броварній майстерності. Фактично, вони переїхали до Френч Лендінга через бажання працювати саме на цій пивоварні, яку обрали після ретельних міркувань.

Хочеться спробувати «Кінгслендського Елю», але 7: 30 ранку – це надто рано, щоб пити будь-що, крім фруктового соку, кави або молока (опріч Ванди Кіндерлінг, що теж думає про пиво, навіть про «Кінгслендський Ель», як про

дієтичну добавку до аристократичної горілки); а ми далі рушаємо на пошуки нашого давнього друга і наближаємося у міру можливості до героя, якого востаннє бачили хлопчиком на узбережжі Атлантичного океану. Ми не можемо марнувати жодної хвилини; скоро ми будемо на місці, тут і зараз. Милі летять під нами, а вздовж Шосе-93 поля звужуються, а пагорби піднімаються з обох боків.

Поспішаючи, ми маємо *зрозуміти*, що це за місце, де ми знаходимося.

Три роки тому наш давній друг подорожував Шосе-93 на пасажирському сидінні старого патрульного поліцейського автомобіля Дейла Гілбертсона, серце рвалося з грудей, перехопило подих, у роті пересохло. Дейл на той час був лише копом невеличкого містечка. Він був надзвичайно вражений роботою нашого друга, яку той просто виконував у міру своїх можливостей. Вони їхали до фермерського будинку, який разом із п'ятьма акрами землі залишився Дейлу в спадок від покійного батька. «Гарна місцина» не мала особливих цінностей, ані для кузенів Дейла, ані для будь-кого іншого, оскільки вони її не потребували. Дейл теж утримував свою власність лише із сентиментальних причин. Він не знав, що робити зі ще одним будинком – на те, щоб підтримувати його, витрачалося чимало часу і зусиль. Дейлу подобалось доглядати за домом, та він був зовсім не проти перекласти це на плечі когось іншого. Оскільки він так захоплювався нашим другом, то йому було за честь, щоб той оселився в старому помешканні його батька.

Чоловік на пасажирському сидінні був надто захоплений пейзажем, надто схвильований, щоб звертати увагу на Дейла. За звичайних обставин наш друг запросив би свого шаувальника в тихий бар, замовив би йому пива та сказав:

– Слухай, я знаю, що ти вражений моєю роботою, але вре-

шті-решт, Дейле, я всього лише коп, як і ти. І це все. Якщо вже бути чесним до кінця, просто мені набагато більше щастить, ніж я на те заслуговую.

Це було б правдою: з того часу, як ми востаннє з ним зустрічалися, наш друг став везунчиком, йому щастило в усьому, якщо це можна назвати везінням. Це везіння було настільки безглузде, що він більше не міг дозволити собі грати в карти або робити ставки в спорті. Коли виграєш майже кожного разу, виграш набуває смаку зіпсованого виноградного соку. Але це були незвичайні обставини через вир емоцій, які переповнювали його, щойно вони виїхали з Централії на фінішну пряму Шосе-93; він ледь помічав Дейлове підлабузництво. Ця коротка поїздка була схожа, як йому здавалося, на довгоочікувану подорож додому: усе, що він бачив, йому про щось нагадувало, було невід'ємною частинкою його самого. Усе здавалося божественним. Він знав, що хоче купити гарну місцину, і не має значення, який вона має вигляд або скільки коштує, у будь-якому разі ціна не стане йому на заваді. Він вирішив купити – та й по всьому. Захоплення Дейла ним як героєм зачепило його настільки, що він розумів: буде змушений стримувати його, щоб той не занизив ціну. В той же час він стримувався, щоб не заплакати.

Згори праворуч від Шосе-93 ми бачимо льодовикові долини, які розділяють пейзаж, неначе відбитки гігантських пальців. Наш друг бачив лише стрімкі звужені дороги, які відгалужувались від шосе і прослизали туди, де змішуються

сонце і темрява. Кожна дорога промовляла: «*Майже там*». Шосе казало: «*Ось правильний шлях*». Глянувши вниз, можна побачити стоянку на узбіччі, дві бензоколонки і довгий сірий дах «РОЙЗ СТОР»; коли він окинув оком праворуч і спостеріг за бензоколонками дерев'яні сходи, що ведуть до широкого привабливого ганку і входу до крамниці. Йому здалося, що він уже підіймався цими східцями сотні разів і заходив усередину, щоб купити хліб, молоко, пиво, м'ясне асорті, робочі рукавиці, викрутку, десятипенсову упаковку цвяхів – усе, що може знадобитися серед широкого асортименту на полицях магазину, що він і робитиме надалі сотні разів і більше.

П'ятдесят ярдів униз від шосе – невеличка річка Тама-рак синьо-сірою стрічкою звивалася до Норвей Веллі. Дейл звернув на іржавий маленький металевий міст, який казав: «*Нам сюди!*» Неохайно, але дорого вдягнений чоловік на пасажирському сидінні, відчував, як билося його серце. Здавалося, усе, що він знає про сільськогосподарські угіддя, – це знання, набуті з вікна літака під час першокласного міжконтинентального рейсу, і насправді не міг відрізнити пшеницю від сіна. З іншого боку моста – дорожній знак із написом: «**ШЛЯХ ДО НОРВЕЙ ВЕЛЛІ**».

– Це тут, – сказав Дейл і звернув праворуч, до долини.

Наш друг затулив рот рукою, щоб не вигукнути від захоплення. Скрізь цвіли польові квіти, хитали голівками на узбіччі, деякі з них приваблювали своєю зухвалістю та яс-

кравістю, інші ледь визирали з-під яскраво-зеленої ковдри.

– Коли я підїжджаю до цієї дороги, у мене завжди покращується настрій, – сказав Дейл.

– Воно й не дивно, – спромігся вимовити наш друг.

Більшість того, що говорив Дейл, губилося в бурхливому вирі емоцій його пасажира.

– Це стара ферма Лундів – кузенів моєї матері. На цьому місці була однокімнатна школа, у якій викладала моя бабуся, але вони її знесли. Це будинок Дуейн Апдала – дякувати Богу, він нам не родич. Тратата-тата, тата-тата. Тараторив він усю дорогу.

Вони знову підїхали до річки Тамарак. Сіро-синя вода виблискувала, неначе сміялась і викрикувала «*Я тут!*» Коли вони звернули на повороті, незліченна кількість польових квітів розхиталася і нахилилася до авто. Серед них вражаючі привітні обличчя тигрових лілій повертались, щоб вічна-віч зустрітися з нашим другом. Його охопила нова хвиля почуттів, яка відрізнялась від виру емоцій, але була не менш потужною, і на його очах з'явилися сльози.

Але чому, це ж лишень тигрові лілії? Тигрові лілії для нього ніколи нічого не означали. Він удав, ніби позіхнув, щоб витерти очі, сподіваючись, що Дейл нічого не помітить.

Помітив чи ні, але Дейл сказав:

– Ми на місці. – І звернув на довгу зарослу просіку, устелену польовими квітами і високою травою, яка, як виявилось, вела в глухий кут – на луг із високими квітами. За лу-

гом – смугасті похилі поля, що здіймаються до вкритих лісом пагорбів.

– Ти побачиш будинок мого батька трохи пізніше. Луг додається до будинку, а поле належить моїм кузенам Ренді й Кенту.

Наш друг не зміг побачити білий двоповерховий фермерський будинок, що стояв наприкінці останнього повороту просіки, аж доки Дейл Гілбертсон не завернув. Він також не міг розмовляти, аж доки той не зупинився перед самим будинком. Ось ця «гарна місцина» – міцний, нещодавно пофарбований будинок, збережений з любов'ю, скромний, але прекрасний у своїх пропорціях, віддалений від дороги, відокремлений від світу, на краю зелено-жовтого луку, встеленого квітами.

– О Боже, Дейле, – сказав він. – Неперевершено.

Тут ми знайдемо колишнього попутника, який у своєму дитинстві знав хлопчика на ім'я Річард Слоут, а також хлопчика з коротким прізвиськом Вовк. У цьому міцному гарненькому віддаленому білому фермерському будиночку ми знайдемо нашого давнього друга, котрий, коли був хлопчиком, подорожував усією країною – від океану до океану – у пошуках одного ключового важливого предмета – великого Талісмана, хлопчика, який, усупереч жахним перешкодам і небезпекам, досяг мети і знайшов те, що шукав, до того ж застосував його доцільно й мудро. Який, можна сказати, героїчно впорався з чарами, хоча й нічого не пам'ятає. Він

тут, готує собі сніданок на кухні, слухає Джорджа Ретбуна по KDCU; ми зрештою бачимо колишнього лейтенанта поліції відділу вбивств, округу Лос-Анджелес, Джека Соєра.

Наш Джек, хлопчик Джекі, як полюбляла називати його матір, покійна Лілі Кавано-Соєр.

Він пройшов за Дейлом до порожнього будинку, вони піднялись і зійшли сходами, оглянули підвал, із захопленням помилувалися новим каміном і бойлером, які Гілбертсон поставив за рік до смерті батька. Він багато чого змінив відтоді: пофарбував у яскравий колір дерев'яну підлогу, утеплив мансарду, змінив вікна – робота вправного майстра була очевидною.

– Так, я доклав до цього будинку чимало зусиль, – розповідав Дейл. – Він і був у непоганому стані, але мені подобається працювати фізично. Це вже стало моїм хобі. Щойно в мене з'являлося кілька годин вільного часу, наприклад на вихідні, мені вже увійшло у звичку їхати сюди й поратися тут. Я не знаю, можливо, це допомагало мені усвідомлювати, що так я ближче до батька. Мій батько був справді дуже хорошою людиною. Він хотів, щоб я був фермером, але коли я сказав, що хочу захищати закон – він цілком мене підтримав. Знаєш, що він казав? «Візьмись за роботу на фермі без ентузіазму – і вона даватиме тобі копняка з ранку до вечора. Ходитимеш увесь день, як той віслик. Не для того ми з твоєю мамою привели тебе у цей світ, щоб ти був вісликом».

– А що вона думала? – запитав Джек.

– Моя мама була фермеркою в десятому коліні, – сказав Дейл. – Вона ж бо не вважала, що бути віслюком – це так уже й погано. Вона померла за чотири роки до смерті батька і до того часу вже звикла, що я коп. Давай вийдемо через двері кухні й поглянемо на луг, гаразд?

Коли вони стояли надворі й насолоджувались лугом, Джек запитав у Дейла, скільки той хоче за будинок. Дейл, який очікував цього запитання, збив п'ять тисяч із найбільшої ціни, на яку, на їхню із Сарою думку, можна було би сподіватись. Кого він дурить? Дейл хотів, щоб Джек Соїєр купив будинок, у якому він виріс, і хоча б кілька тижнів на рік жив поряд. Якщо він не продасть будинок Джеку, то нікому не продасть.

– Ти серйозно? – запитав Джек, висловивши збентеження більше, ніж йому того хотілося б.

– Як на мене, то досить чесно, – відповів Дейл.

– З твого боку це зовсім не чесно, – сказав Джек. – Я не хотів би, щоб ти віддав цей будинок майже задарма просто через симпатію до мене. Підніми ціну, або я піду.

– Ти як житель великого міста чудово вмієш вести переговори. Добре, накинеш ще три тисячі.

– П'ять, – каже Джек. – Або я йду звідси.

– По руках. Але ти краєш мені серце.

– Сподіваюсь, я востаннє купую майно в емоційного норвежця, – сказав Джек.

Він придбав будинок, перебуваючи на далекій відстані.

Перерахував гроші з Лос-Анджелеса, обмінявшись підписами факсом, без будь-яких застав, усе готівкою. Дейл міркував над тим, звідки походить Джек Сойер, і розумів, що Джек є набагато значнішим, ніж звичайний офіцер поліції. Кілька тижнів по тому Джек знову з'явився і, неначе торнадо, домовився про під'єднання телефону і перевів документи на електрику на своє ім'я, перелопатив майже половину асортименту «Ройз Стор», за ним аж кіптява здіймалася, коли він їхав до Ардена і Ла-Рів'єр, щоб купити нове ліжко, постільну білизну, посуд для столу, каструлі та чавунні сковорідки, комплект французьких ножів, невеличку мікрохвильовку й величезний телевізор, купу блискучо-чорного глянцевого звукового обладнання. Коли Дейл, котрого було якось запрошено посидіти по-товариськи випити, побачив це обладнання, то в нього промайнула думка, що воно коштує, мабуть, більше ніж його річна зарплата. Він придбав іще багато речей, про які Дейл навіть не здогадувався, що їх можна купити в окрузі Френч у Вісконсині. Навіщо купувати штопор за шістьдесят п'ять доларів з написом «Вайн Мастер»? Хто цей тип, з якої сім'ї?

Він помітив сумку з незнайомим логотипом, наповнену компакт-дисками ціною в п'ятнадцять-шістнадцять доларів за штуку – Дейл бачив колекцію дисків, яка вартувала сотні доларів. Можна було зі впевненістю сказати, що Джек Сойер був палким шанувальником музики. Зацікавившись, Дейл нагнувся, витяг кілька дорогоцінних коробочок і по-

чав розглядати зображених на них людей, здебільшого чорношкірих, з інструментами в зубах. Кліффорд Браун, Лестер Янг, Томмі Фленаган, Пол Десмонд.

– Я ніколи не чув про таких виконавців, – сказав він. – Я так розумію, це джаз?

– Правильно розумієш, – каже Джек. – Ти зможеш мені допомогти пересунути меблі, повісити картини й таке інше через місяць чи два? Я хочу багато чого сюди перевезти.

– У будь-який час. – У Дейла з'явилась блискуча ідея. – Ти маєш зустрітись із моїм дядьком Генрі! Він, до речі, твій сусід, живе за чверть милі нижче від тебе. Він був одружений на моїй тітці Роуді, сестрі мого батька, яка померла три роки тому. Генрі схожий на ходячу енциклопедію з дивної музики.

Джеку джаз не здавався дивною музикою. Можливо, й так. У будь-якому разі, вона звучала дивно для Дейла.

– Я й не думав, що фермери ще мають час на музику.

Дейл розтулив рота й надто голосно засміявся.

– Генрі не фермер. Генрі... – Широко посміхаючись, Дейл підвів руки долонями догори, простягнувши пальці, і вдивляючись у далечінь, намагався підібрати правильні слова. – Він, радше, цілковита протилежність фермера. Коли ти повернешся, я вас познайомлю. Ти будеш у захваті від нього.

Через шість тижнів Джек повернувся, щоб зустріти фургон і показати, куди поставити меблі та інші речі, які перевіз. Через кілька днів, розібравши більшість коробок, він под-

звонив Дейлу і запитав, чи той досі не проти йому допомогти. Це була п'ята година дня. Час тягнувся так довго, що Том Лунд задрімав за письмовим столом. Дейл приїхав, навіть не переодягнувши форму.

Джек потис йому руку та провів усередину. Першою реакцією Дейла був справжній шок. Лишень переступивши поріг, Дейл застиг на місці, не в змозі рухатися далі. Минуло дві три секунди, перш ніж він зрозумів, що це був позитивний шок. Його старий будинок змінився: здавалося, Джек Соїєр фокусник, котрий відчинив схожі вхідні двері до зовсім іншого будинку. Перехід із вітальні до кухні був геть не таким, як він пам'ятав із дитинства або як у недалекому минулому. Дейлу здавалося, що Джек задекорував будинок, ніби помахом чарівної палички, і в результаті той став схожим, мабуть, на віллу на Рів'єр або квартиру на Парк-Авеню. (Дейл ніколи не був у Нью-Йорку чи на півдні Франції.) Тож він вразив його наповал: замість того щоб просто змінити старий будинок, Джек перетворив його на те, що Дейл не міг навіть уявити. Шкіряні дивани і крісла, яскраві килими, широкі столи і скромні лампи, що мають різне походження, але чудово пасують, неначе були створені спеціально для цього будинку. Його вабив кожен предмет, і він відчув, що знову може рухатись.

– Йой, – сказав Дейл. – Схоже, я передав будинок у хороші руки.

– Я радий, що тобі подобається, – сказав Джек. – Маю

зауважити, мені теж. Він має навіть кращий вигляд, ніж я очікував.

– Що ти хотів, щоб я допоміг? У домі вже все розставлено.

– Ще треба дещо розвісити, – зауважив Джек. – Тоді буде все.

Дейл сподівався, що Джек говорив про сімейні фотографії. Він не розумів, навіщо потрібна чиясь допомога, щоб повісити низку обрамлених фото, але якщо Джек хотів, щоб він допоміг, – він допоможе. Крім того, фотографії багато чого розкажуть про Джекову сім'ю, яка й досі надзвичайно цікавила Дейла. Проте коли Джек привів його до стосу плоских дерев'яних ящиків, що опиралися на кухонну стійку, у Дейла знову з'явилось відчуття, що земля тікає з-під ніг, що він знаходиться у невідомому світі. Ящики були запаковані власноруч; вони містили щось дуже важливе, оскільки їх було створено для забезпечення промислового рівня захисту. Деякі з них мали п'ять-шість футів заввишки і стільки ж завширшки. Ці величезні картини – це точно не портрети його матері чи батька. Їм із Джеком потрібно було витягти цвяхи з дощок, щоб відкрити ящики. Довелось докласти на диво чималих зусиль, щоб зняти накривки. Дейл жалкував, що не заїхав додому і не переодягнув форму. Вона вся просякла потом, доки вони з Джеком витягали п'ять важких прямокутних предметів із них, що були перемотані товстим шаром тканини. А це ще було далеко не все.

Через годину вони позносили порожні ящики вниз у під-

вал і повернулися сходами назад, щоб випити пива. Тоді, розриваючи шари тканин, розпаковували картини і графіку в різноманітних рамах. Деякі оправи, здається, художник сам зробив, збивши дошки цвяхами. Картини Джека Дейл, можливо, відніс би до категорії «сучасного мистецтва». Він не одразу міг зрозуміти, що саме деякі зображення на картинах собою являли, проте вони всі йому подобались, особливо кілька пейзажів. Дейл знав, що ніколи не чув про цих художників, але був переконаний, що їхні імена відомі людям, які живуть у великих містах, відвідують музеї та галереї. Усе це мистецтво – великі та малі зображення, що вишикувались на підлозі кухні – вразило його, проте не зовсім приємно. Дейлу здалося, що він опинився в невідомому світі й не впізнавав жодного об'єкта в цій місцевості. Згодом він згадав, що вони з Джеком Сойером збирались повісити ці картини на стіни старого будинку його батьків. Раптом несподіване тепло ринуло потоком до його уяви і вкрай заповонило її. Чому б різним світам не перетинатись? Можливо, світ Джека взагалі інший?

– Так, – сказав він. – Якби Генрі, мій дядько, про якого я тобі розповідав, що живе трохи нижче вулицею... Якби він їх побачив. Генрі б знав, як це все гідно оцінити.

– То чому б йому їх не побачити? Я запрошу його сюди.

– Хіба я не сказав? – запитав Дейл. – Генрі сліпий.

Живопис повис на стінах вітальні, піднявся сходами, попрямував до спалень. Джек повісив кілька невеликих картин

у ванній кімнаті нагорі та маленькій душовій на першому поверсі.

У Дейла заболіли руки від того, що він тримав рамки, доки Джек позначав місця, у яких потрібно буде забивати цвяхи. Після перших трьох картин він зняв краватку і засукав рукави, відчуваючи, як піт поволі виступає йому на чоло і спускається обличчям. Його розстібнутий комірець став зовсім мокрим. Джек Соєр працював так само важко, як і він, а можливо, і важче, але мав такий вигляд, неначе не робить нічого важчого, ніж просто думає про обід.

– Ти колекціонер? – запитав Дейл. – І багато часу в тебе пішло на те, щоб зібрати всі ці картини?

– Я не маю належних знань, щоб бути колекціонером, – сказав Джек. – Мій батько зібрав більшість робіт у п'ятдесятих-шістдесятих роках. Моя мати теж іноді купувала, коли їй щось подобалось. Як от ця робота з ганком, галявиною і квітами Фейрфілда Портера.

Як зрозумів Дейл, Фейрфілд Портер – це ім'я художника картини, яку вони саме витягували з Джеком із ящика і яка його дуже приваблювала. Таку картину можна повісити у вітальні. Здається, в таку картину можна навіть увійти. Як не дивно, Дейлу здалось, що якщо її повісити у вітальні, то вона тут буде навіть непомітною.

Джек був радий, що витяг картини зі сховищ.

– Отже, – сказав Дейл, – тобі їх дали твої мама і батько?

– Я успадкував їх після смерті матері, – сказав Джек, – мій

батько помер, коли я був дитиною.

– О чорт, вибач, – сказав Дейл, різко покинувши світ, у який містер Фейрфілд Портер його заманив. – Мабуть, важко втратити батька в такому ранньому віці? – Він думав, цим Джек пояснив атмосферу відчуженості і самотності, яка, здавалося, завжди огортала його.

Промайнула мить, перш ніж Джек зміг відповісти, а Дейл подумав про себе як про лайно. Він навіть не уявляє, як то опинитися в становищі, у якому був Джек Соєр.

– Так, – сказав Джек. – На щастя, моя мати була навіть суворішою.

І Дейл ухопився за чудову нагоду обома руками.

– Чим займалися твої родичі? Ти виріс у Каліфорнії?

– Народився і виріс у Лос-Анджелесі, – сказав Джек. – Мої батьки працювали в індустрії розваг. Проте ти не думай, вони були чудовими людьми.

Джек не запросив його залишитись на вечерю – і це не сподобалося Дейлу. За півтори години вони повісили останню картину. Джек Соєр і надалі був приязним і залишався в доброму гуморі, але Дейл, котрий все ж таки був копом, відчув у привітності друга ледь помітне лукавство і непохитність щодо його минулого. Двері відчинилися тільки на маленьку щілину, а тоді, грюкнувши, зачинились. Фразою «чудовими людьми» Джек дав зрозуміти, що його батьки – це заборонена тема.

Коли обоє чоловіків зробили перерву, щоб випити пива,

Дейл помітив біля мікрохвильовки кілька сумок із бакалійної крамниці Централії. Це було вже близько восьмої години вечора, час вечері в Окрузі Кулі минув щонайменше дві години тому. Можливо, Джек подумав, що Дейл уже поїв, але він був досі у формі, і це свідчило про протилежне.

Він спробував завести розмову про найважчу справу, яку їм коли-небудь доводилося розслідувати, а сам крадькома підійшов до стійки. З найближчого пакунка стирчало два червоних біфштекси з жирними прошарками. У нього гучно забурчало в животі. Джек проігнорував цей розкотистий грім і сказав:

– Торнберг Кіндерлінг – мені жодного разу не доводилось стикатися зі схожою справою в Лос-Анджелесі. Я дуже вдячний за твою допомогу.

Дейл зрозумів. То інші двері зачинились, а ці не прочиняться навіть на щілину. Історія і минуле тут ховалися за сімома замками.

Вони вже випили пиво і почепили останню картину. Протягом кількох годин вони розмовляли про сотню різних речей, проте в межах, установлених Джеком Соєром. Дейл упевнений, що його запитання про Джекових батьків значно скоротило вечір, але чому? Що він приховував? І від кого він це приховував? Після того як усю роботу було зроблено, Джек йому щиро подякував і провів до машини, зруйнувавши останню надію Дейла. «Справу закрито, гру завершено, застібни ширінку», – як сказав би безсмертний Джордж Рет-

бун. Доки вони стояли в чарівній темряві під мільйонами сяючих зірок, Джек зітхнув із насолодою і сказав:

– Сподіваюся, ти знаєш, який я тобі вдячний. Я чесно не хочу повертатися до Лос-Анджелеса. Ти лише глянь, яка краса.

Він повертався до Френч Лендінга. На весь відрізок Шо-се-93 світилися лише його фари. Дейлу було цікаво, чи Джекові батьки були вплетані в деякі аспекти розважального бізнесу, які бентежили їхнього дорослого сина, такі, наприклад, як порнографія. Можливо, батько керував зйомкою порнографічного фільму, у якому знімалась його мати. Люди, що знімають непристойні фільми, мабуть, гроші лопатою гребуть, особливо, якщо цим займається вся сім'я. Перш ніж його одометр відрахує ще десять миль, він згадає про «милого Фейфілда Портера», стерши всі свої припущення на порох. Жодна жінка, яка заробляє гроші, займаючись сексом із незнайомцями на камеру, не витратить їх на таку картину.

Давайте заглянемо до кухні Джека Сойера. Ранковий «Вісник» лежить розгорнений на обідньому столі; чорна сковорідка, на яку щойно налили олії, нагрівається на синьому полум'ї передньої лівої конфорки газової плити. Високий, бадьорий, дещо збентежений чоловік, одягнений у стару спортивну кофтину з написом «ПКУ», джинси, італійські шкіряні черевики типу мокасин кольору чорної патоки, у гладенькій металевій посудині збиває велику кількість яєць.

Споглядаючи, як він насупився і вдивляється в порожне-

чу над блискучою посудиною, ми помічаємо, що гарненький дванадцятирічний хлопчик, котрого ми востаннє бачили в номері на четвертому поверсі готелю в Нью-Гемпширі, виріс і став чоловіком. Приємна зовнішність – це лише найменша частина його харизми. Навіть коли він до нестями стурбований своїми особистими проблемами, чимось *загадковим*, коли його обличчя похмуре й замислене, він усе одно випромінює впевненість. З першого погляду можна сказати, що він один із тих людей, до яких інші звертаються, коли почуваються загнаними у глухий кут, яким погрожують або які перебувають у скрутному становищі. Кмітливість, рішучість і надійність настільки глибоко виکارбувались у його рисах обличчя, що їхня привабливість втратила зв'язок з їхнім значенням. Цей чоловік ніколи не зупиняється, щоб помилуватися собою в дзеркалі – марнославство йому не притаманне. Цілком логічно, що він мав би бути новою зіркою відділку поліції Лос-Анджелеса, папка з його досьє аж тріщить від подяк, що ФБР ініціювало проходження ним кількох програм і навчальних курсів, створених для сприяння розвитку нових зірок. (Більшість Джекових колег і начальників особисто дійшли висновку, що через десять-п'ятнадцять років, приблизно коли досягне сорокарічного віку, він має стати комісаром поліції міста, такого як Сан-Дієго чи Сієтл, а якщо все буде як слід, піде на підвищення і перейде до Сан-Франциско або Нью-Йорка.)

Також вражає, що ми не звертаємо уваги на його вік, так

само як і на привабливість: у його виразі обличчя відбиток усіх попередніх життів, усіх відвіданих місць і всього побаченого, що виходило за межі розуміння інших людей. Тож нічого дивного, що Дейл Гілбертсон захоплювався ним; не дивно, що Дейл прагнув Джекової присутності. Ми на його місці хотіли б того самого, але нам пощастило б не більше, ніж Дейлу. Прикро, дуже шкода, але цей чоловік пішов у відставку, він вибув із гри, збиває яйця, щоб приготувати омлет, як казав Джон Вейн до Діна Мартіна в «Ріо Браво».

– Як розповідала мені мама, – каже Джек уголос сам до себе, – вона казала: «Синку, коли Герцог починав говорити, його, чорт забирай, усі слухали, а інакше він починав розмахувати однією зі своїх політичних сокир», – саме так вона й казала, слово в слово.

Через півсекунди він додав: «Того чудового ранку в Беверлі-Гілз», – і нарешті повернувся до свого заняття.

Перед нами неймовірно самотня людина. Самотність так давно його супроводжує, що він уже сприймає її за належне, адже те, що ми не можемо виправити, стає фоном, правда ж? У світі є набагато гірші речі, ніж самотність; церебральний параліч і бічний аміотрофічний склероз – це лише дві з них. Самотність – це лишень частина програми, та й по всьому. Навіть Дейл помітив цей аспект у характері свого друга, хоча, попри чималу кількість позитивних рис нашого начальника поліції, психологом він аж ніяк не був.

Джек дивиться на годинник, що висить над каміном, і ба-

чить, що в нього є ще сорок п'ять хвилин до того, як він має їхати до Френч Лендінгу й забрати там Генрі Лейдена після закінчення його зміни. Чудово, у нього є ще досить часу, щоб зібратися з думками: *«Усе добре, у мене все добре, дякувати Богу»*.

Коли Джек прокинувся сьогодні зранку, тихий голос у його голові заявив:

«Я – копісмен». Він подумав, що за чортівня, і сказав голосу дати йому спокій. До біса голос! Він розчарувався в роботі полісмена, розслідування вбивств для нього в минулому...

...Вогні каруселі відбивались на лисій голові чорношкірого чоловіка, що лежав мертвий на пірсі Санта-Моніки...

«Ні. Не йди туди. Просто... просто не йди».

Джек аж ніяк не мав би бути в Санта-Моніці. Там є свої полісмени, як відомо, чудові хлопці, навіть якщо і не відповідають стандартам, які встановив сам першокласний, неперевершений наймолодший лейтенант відділу розслідування вбивств УПЛА – Управління Поліції Лос-Анджелеса. Єдиною причиною, чому такий першокласний і неперевершений спеціаліст затримався в їхній місцевості, було те, що він розірвав стосунки з надзвичайно милою, чи принаймні досить милою жителькою Малібу, міс Брук Грір, чудовою вельмишановною сценаристкою у своєму жанрі пригодницько-романтичної комедії, яка до того ж мала свій шарм, була надзвичайно дотепною, проникливою.

Джек поспішав мальовничим тихоокеанським прибережним шосе біля підніжжя каньйону Малібу, піддавшись похмурому настрою, що був йому зовсім не притаманним. Після того як його кілька секунд потрясло на каліфорнійському схилі перед в'їздом до Санта-Моніки, він побачив яскраве коло – колесо огляду, що оберталося над низкою вогнів і жвавим натовпом на пірсі. Ця картина зачепила в його серці нотку чи то зухвалої чарівності, чи то чарівної зухвалості. Джек інтуїтивно зупинив машину і пішов назустріч незліченній кількості яскравих вогнів, що сяяли в темноті. Воєнне він був на пірсі Санта-Моніки шестирічним схвильованим хлопчиком, що тягнув за руку Лілі Кавано-Сойер, наче собачку на повідку.

Те, що сталося, було несподіванкою. Це було занадто безглуздо, навіть щоб назвати звичайним збігом обставин. Збіг об'єднує два раніше не зв'язаних елементи однієї великої події. Тут нічого не поєднувалось, та й ніякої великої події не було.

Він підійшов до занадто яскравого входу на пірс і помітив, що колесо огляду все-таки не оберталося. Коло нерухомих вогнів зависло над порожніми гондолами. На мить здалося, що гігантська машина була схожою на добре замаскованого інопланетянина-загарбника, що вичікував найслухнішого моменту, щоб учинити напад. Джеку здалось, що він навіть чув його тихе скрипіння. *«Ого, – подумав він, – колесо огляду – чудовисько... Схаменись! Ти перехвилювався».*

Він знову глянув на картину, що постала перед ним, і нарешті зрозумів, що його фантазії насправді відображали жахливі реалії життя пірса. Він випадково натрапив на початок розслідування вбивства.

Деякі вогні серед тих, що він бачив, сяяли не від Феррісового колеса огляду, а з верхівок патрульних автомобілів поліції Санта-Моніки. На пірсі четверо поліцейських у формі стримували натовп людей, щоб ті не розірвали стрічку, якою було огорожено місце злочину, а саме яскраво освітлену карусель. Джек дав собі слово, що піде геть. Він тут зайвий. Крім того, карусель викликала в нього якісь неясні, затуманені, дивні, змішані почуття. Вона була ще моторошнішою, ніж зупинене колесо огляду. Чомусь карусель завжди його лякала. Намальовані карликові коні з вищиреними зубами і черевами, що протаранені сталевими стрижнями, – жахаюче видовище.

«Йди геть, – Джек переконував сам себе. – Тебе покинула подружка, тому й настрій паскудний».

А карусель...

Його внутрішню суперечку перервав несподіваний потяг іти вперед, немовби штовхаючи зсередини. Джек пройшов на пірс і попрямував крізь натовп. Він був на півдорозі до того, щоб зробити найбезглуздіший крок у своїй кар'єрі.

Проштовхнувшись наперед натовпу і пройшовши під стрічкою, він показав значок копу, що мав дитячий вираз обличчя і не хотів його пропускати. Десь поруч гітарист по-

чав грати знайому Джекові мелодію блюзу. Назва крутилась у його голові, але він так і не зміг її пригадати. Молоденький коп здивовано поглянув на нього і попрямував розказати котромусь із детективів, що стояли над тілом, на яке Джек навіть не хотів дивитися. Музика дратувала його. Вона страшенно нервувала його, фактично виводила із себе. Він розумів, що переймається через дрібницю, але ж який ідіот вирішив, що вбивство потребує музичного супроводу? Ще й цей надто яскраво розмальований і освітлений оскажений кінь.

Джеку скрутило живіт, глибоко в грудях щось стійко шаленіло і лютувало, це неможливо передати словами. Воно крутилось і простягало руки, чи, краще сказати, випускало крила, хотіло вирватись і заявити про себе. На мить Джек злякався, що зараз блюватиме. Коли відчуття минуло, то подарувало йому мить тривожної ясності.

Добровільно, без вагомих на те причин, він зробив крок у божевільня і тепер став божевільним. Це можна було охарактеризувати лише так. До нього розміреним кроком, одночасно виявляючи здивування і лють, підійшов детектив на ім'я Анджело Леоне. Ще до того, як колишнього колегу Джека перевели до Санта-Моніки, він уже славився вульгарністю, схильністю до насильства й корупції, презирством до людей, незалежно від їхнього кольору шкіри, раси, віросповідання або соціального статусу, і, чесно кажучи, мужністю і невимовною відданістю до всіх офіцерів поліції, які дотримувались тих же пріоритетів, працювали за тими ж принципами,

що й він, і яким також усе сходило з рук. Презирство Анджело Леоне до Джека Соїєра, котрий дотримувався інших принципів, поєднувалося із заздрістю до успіхів молодого поліцейського. За кілька секунд цей жахливий хам уже стояв просто перед ним. Він мав би придумати, як пояснити цьому дикуну свою присутність, та йому не давали спокою карусель і гітара, що паморочили розум. Він і сам собі не міг нічого пояснити. Це не піддавалося поясненню. Внутрішня потреба, що привела його сюди, і далі гула в голові, але навряд чи Джек міг розповісти Анджело Леоне про неї. Так само він не зможе дати розумного пояснення капітану поліції, якщо Леоне подасть скаргу.

Ну, розумієте, це неначе хтось смикав мене за мотузочки, неначе хтось інший їхав за кермом...

Перші слова, що вирвалися з пельки Анджело Леоне, урятували Джека від катастрофи.

– Тільки не кажи, що ти, амбіційне паршиве чмо, тут просто так.

Кар'єра, створена таким піратським способом, який застосовував Леоне, неминуче підпадає під небезпеку офіційного розслідування. Те, що він перейшов до іншого відділку поліції, не дало би бажаного результату, якби преса зацікавилася цими незаконними операціями. Кожні десять-двадцять років підлабузники, інформатори, скиглії, донощики, обурені громадяни й надто тупі копи, які не дотримуються одвічної традиції держалися разом, вставляли в колектив-

ний анус преси вибухівку, що зумовлювала хвилю кровопролиття. Параноя Леоне, породжена усвідомленням провини, миттєво нашттовхнула його на думку, що першокласний поліцейський із відділу розслідування вбивств Лос-Анджелеса прибув задля збору інформації про нього.

Як Джек і передбачав, твердження про те, що його притягувало це місце, як полум'я вабить вогняного коня, лише збільшило підозру Леоне.

– Отже, ти випадково опинився на місці розслідування. Гарзд. Тепер слухай мене. Якщо я бодай краєм вуха почую твоє ім'я, принаймні протягом наступних півроку, ти мочитимешся через трубочку до кінця життя. А тепер вали звідси і не заважай мені працювати.

– Анджело, я вже йду.

Напарник Леоне вже підходив до них, прямуючи добре освітленим пірсом. Леоне підморгнув і махнув, щоб той повертався.

Не маючи наміру цього робити, навіть не думаючи про це, очі Джека поглянули повз детектива на труп перед каруселлю. З набагато більшою силою, ніж першого разу, дике створіння, що сиділо в його грудях, вигиналося, розгорталося, простягало крила, руки, лапи, хай би що то було, за допомогою потужної хвилі намагалося звільнитися.

Крила, руки, лапи розривали Джекові легені. Жахливі пазурі вивертали його шлунок.

Він як детектив з розслідування вбивств, як лейтенант, у

жодному разі не міг собі дозволити виблювати, щоб не подумали, що це через те, що він побачив труп. Джек щосили намагався стримувати те, що йому було «заборонено». Жовч обпалювала горлянку, він заплющив очі. Сузир'я сяйливих цяток замайоріло з того боку повік. Огидне, смердюче створіння рвало і металю, намагаючись звільнитися.

...Вогні каруселі відбивались на лисій голові чорношкірого чоловіка, що лежав мертвим на пірсі Санта-Моніки...

Ні. Нізащо. Стукай скільки захочеш – я все одно не впусу.

Крила, руки, лапи заспокоїлись; створіння зменшилось і стало не більшим за цятку, що дрімає. З успіхом уникнувши «забороненого», Джек зрозумів, що може розплющити очі. Він навіть не уявляв скільки минуло часу. Зморшкувате чоло, похмурі очі й видовжений рот Анджело Леоне на відстані шість дюймів займав увесь вільний простір перед Джеком.

– Що ми тут робимо? Розглядаємо нашу ситуацію?

– Я хочу, щоб той ідіот заховав свою гітару.

Це був найдивніший поворот того вечора.

– Гітара? Я не чую ніякої гітари.

Джек зрозумів, що він теж не чує.

Хіба не намагалася б будь-яка розсудлива людина викреслити такий епізод із пам'яті? Викинути це сміття за борт своєї свідомості? Із цим нічого не вдієш, жодним чином не застосуєш, то навіщо його тримати? Інцидент на пірсі нічого не означав. Ні з чим не пов'язаний, несуттєвий. Після то-

го як подружка його відшила, у нього відбулося короткочасне затьмарення розуму, тому він опинився на місці розслідування злочину. Це лишень прикра помилка.

Через п'ятдесят шість днів і одинадцять годин першокласний поліцейський проник до кабінету капітана, поклав значок поліцейського і зброю, повідомивши, на превеликий подив капітана, про свою термінову відставку. Нічого не знаючи про його сутичку з детективом Леоне на пірсі Санта-Моніки, капітан не запитував, чи приводом такого рішення лейтенанта стала карусель і мертвий чорношкірий; навіть якби він і запитав, то Джек сказав би йому, що це смішно.

Не йди туди, радить він сам собі, і таки не йде. У пам'яті виринають кілька мимовільних кадрів, схожих на моментальні спалахи, у яких він бачить дерев'яну голову поні, роздратовану піку Анджело Леоне, а також мертвий об'єкт у центрі картини, свідком якої аж ніяк не мав би бути, – спалахи блискавки, від яких він *намагається відсахнутися*, щойно вони з'являються. Це схоже на магічне дійство. Це магія, хороша магія. Він чудово знає, що ці образи вигнання являють собою одну з форм самозахисту. Потреба в такій захисній магії залишається незрозумілою, але вона є, і до того ж достатньо мотивована. Якщо хочеш приготувати омлет, то маєш збити яйця, – цитуючи бездоганного авторитетного Дюка Вейна.

Крім того, Джек Соєр чує безглузді дитячі голоси, які промовляють слово «полісмен». Від них він теж *намагається*

ся відсахнутись, виконавши магічний трюк, проте вони залишаються і дзижчать, як осиний рій.

Зрештою, не так уже ідеально в нього все виходить. Він топчеться на місці й дивиться на яйця, з якими явно щось не так, хоча він не розуміє, що саме. Яйця ухилиються від сприйняття. І яйця це тільки найменше з усього. У полі зору заголовок на всю ширину першої сторінки «Вісника Ларів'єр», здається, підіймається зі сторінки газети і пливе до нього. «РИБАК І ДОСІ РОЗГУЛЮЄ НА ВОЛІ ПО...» Ні, досить, він відвертається, із жахом розуміючи, що сам кликає справу Рибака. Як вам «...ПО СТЕЙТЕН-АЙЛЕНДУ» або «...ПО БРУКЛІНУ», де справжній Альберт Фіш, якщо такий насправді був, чинив страшні діяння і вбив дві свої жертви?

Усе це доводить його до божевілля. Двоє мертвих дітей, дівчинка Френо зникла і, мабуть, уже мертва, з'їдені частини тіла, ненормальний, який копіює Альберта Фіша... Дейл наполягає, щоб він допоміг йому розібратися із цією справою. Деталі проникають у голову, неначе забруднювальна речовина. Чим більше він дізнається – як для людини, котра щиро хоче залишатись необізнаною, Джек знає надто багато, – тим більше отрути проникає в його кров, викривляючи здатність логічно сприймати дійсність. Він приїхав сюди, до Норвеї Веллі, тікаючи від світу, який раптом став ненадійним і еластичним, неначе перетворився на рідину під тиском гарячої пари. Протягом останнього місяця в Лос-Анджелесі цей га-

рячий тиск став нестерпним. Абсурдність визирала із темних вікон і щілин між будівлями, погрожуючи, що оживе, набуде форми. На вихідних у нього з'являлось відчуття, що його легені змащені помями, починав задихатись і вимушений був боротися з нудотою, тож почав працювати безупину, намагаючись розслідувати якомога більше справ. (Він надто багато працював, і це стало його діагнозом, тож ми навряд чи маємо право засуджувати капітана за те, що заява першокласного поліцейського про відставку його так здивувала.)

Він вирішив заховатись у цьому маловідомому куточку сільської місцевості, у цьому укритті, край жовтої квітучої галявини, віддаленої від світу небезпек і божевілля, відлеглий щонайменше на двадцять миль від Френч Лендінга і навіть на чималу відстань від дороги до Норвей Веллі. Проте схованка не виконала своєї ролі. Те, від чого він так намагався втекти, знову вирувало, навіть тут, у його цитаделі. Якби він піддався своїй багатій фантазії, то вирішив би, що те, від чого він утікав протягом трьох останніх років, винюхувало сліди і зрештою таки вистежило його.

У Каліфорнії корчило його саме через роботу, тож тепер, у західному Вісконсині, він має триматись якомога далі від цього божевілля. Іноді серед ночі він прокидається через відлуння незначного плаксивого розбещеного голосу, що промовляє: *«Немає більше полісмена, я не буду, надто близько, надто близько»*. Джек Соїер не хотів навіть замислюватися над тим, що саме було надто близько; відлуння лише зайвий

раз доводить, що він має уникати ще більшого затьмарення.

У Дейла кепські справи, він це знає і переймається через те, що не може приєднатись до розслідування, а також через те, що не може пояснити причину відмови своєму другові. Дейл однозначно ризикує своїм задом, але в нього немає іншого вибору. Він хороший начальник поліції, навіть занадто хороший для Френч Лендінга, але недооцінює внутрішню політику, тому дозволяє поліцейським себе підставляти. Прикриваючись тим, що їх вирядила місцева влада, Браун і Блек, детективи поліції штату, підкладають спини і поступаються тим самим Дейлу Гілбертсону, котрий думає, що вони роблять йому велику послугу: затягують петлю на шию. Дуже кепсько, Дейл розуміє, що фактично стоїть над прірвою з чорним мішком на голові. Якщо Рибак скоїть ще одне вбивство... Ну, Джек Соїер висловить свої найщиріші співчуття, зараз він не може чаклувати, вибачте. Джека зараз непокоять терміновіші справи.

Червоне пір'я, наприклад. Маленьке пір'я. За місяць до того, як розпочались убивства, в уяві Джека почало з'являтися червоне пір'я, якого ставало дедалі більше, і жодні магічні трюки тому не могли завадити. Одного ранку, коли він вийшов зі спальні і почав спускатися, щоб приготувати сніданок, одна червона пір'їна, пір'їнка, менша за дитячий пальчик, *здавалось*, спустилася з похилої стелі на горішню сходинку. Тієї ж миті над ним плавно спустились ще дві чи три пір'їни. Овальна ділянка штукатурки діаметром у два дюйми, *здо-*

ся, підморгнула, а тоді розтулилася, неначе око, око з якого посипався товстий стовп пір'я, що летів зі стелі, неначе виходив з труби. Вибух пір'я, ураган пір'я бив його по грудях, зведених руках і голові.

Але цього...

Цього ніколи не було.

Проте це ще не все, сталось іще дещо, але йому знадобились одна-дві хвилини, щоб зрозуміти. Нервові клітини мозку дали осічку. Психорецептори поглинули не той хімічний елемент, або той, що потрібно, проте із великим передозуванням. Перемикач, який щонаочі вмикав образи, за фальшивим сигналом увімкнув сон наяву. Сон наяву був схожим на галюцинацію, але галюцинації виникають у запушлих алкоголіків, наркоманів, божевільних, особливо параноїдальних шизофреників, з якими Джеку не раз доводилося мати справу, коли був полісменом. Джек не підпадає під жодну із цих категорій, враховуючи останню. Він знає, що не є параноїдальним шизофреником чи божевільним. Якщо ви гадаєте, що Джек Соїєр – псих, то ви самі такі. Він абсолютно, принаймні на дев'яносто дев'ять відсотків, переконаний у своїй розсудливості.

Якщо це не галюцинації, то летюче пір'я – це сон наяву. Ще можна було б припустити, що все це відбувається насправді, але це пір'я не має нічого спільного з реальністю. Яким був би наш світ, якби такі речі могли траплятися з нами насправді?

Раптом Джордж Ретбун заволав:

– Мені боляче говорити про це, справді боляче, тому що я люблю нашу стару «Брю Крю», і ви це чудово знаєте, але інколи наша любов змушена скреготати зубами і зустрічатися віч-на-віч із жахливою реальністю – візьмемо, наприклад, жалюгідний стан особового складу бетерів. Бат Селік, «о, БА-АТ», – це Г'юстон викликає. Повертайся негайно, *будь ласка*. Навіть *сліпий*, і той відбив би більше, ніж це збіговисько ПУСТОГОЛОВИХ СЛАБАКІВ І НЕВДАХ!

Старий, добрий Генрі. Він так добре вдає Джорджа Ретбуна, що, здається, ми можемо побачити плями поту під його пахвами. Але найкращий винахід Генрі, на думку Джека, – це його перевтілення у зухвалого, стриманого, авторитетного гіпстера Генрі Шейка (Шейх, Шейк, Арабський Шейх), який може, якщо це спаде йому на думку, розповідати, у яких шкарпетках Лестер Янг був одягнений того дня, коли записував «Хлопчина, що чистить взуття» чи «Леді, будьте милостиві», й описувати інтер'єри двадцяти відомих, але давно забутих джаз-клубів.

...Перш ніж ми послухаємо дуже класну, дуже гарну, дуже simpatico музику, яку якимось у неділю нашіптували тріо Білла Еванса у «Вілладж Венгард», варто згадати про наше третє, внутрішнє око. Давайте віддамо честь і шану внутрішньому оку, оку фантазії. Це спекотний липневий вечір у Гринвіч Вілладж, у Нью-Йорку. На сонцем осяяному Південному Сьомому Авеню ми прогулюємось до тіні намету

«Венгард», відчиняємо білі двері та йдемо далі вузькими сходами до просторої підземної кімнати. Музиканти виходять на сцену, Білл Еванс сідає на банкетку, Скотт Ла Форо обіймає свій бас. Поль Матіан бере до рук палички. Еванс опускає голову дедалі нижче і нижче, а також кладе руки на клавішний інструмент. Той, хто має честь бути там, ніколи в житті не бачитиме нічого схожого.

«Моє навіжене серце» у виконанні тріо Білла Еванса у «Вілладж Венгард» 25 червня 1961 року. Я, ваш ведучий, Генрі Шейк – Шейх, Шейк, Арабський Шейх.

Посміхнувшись, Джек виливає збиті яйця на сковорідку, перемішує їх виделкою, скручує газ до мінімального полум'я. Він згадує, що забув зварити каву. До біса каву. Він може обійтися і без неї, питиме апельсиновий сік. Глянувши на тостер, він згадує, що забув приготувати вранішній тост. А без тоста він може обійтися, чи тост – це обов'язково? Думає про масло і холестеринові бляшки, які з нетерпінням чекають, щоб пошкодити його артерії. Омлет – це також досить ризиковано, здається, він набив забагато яєць. Джек не може згадати, чому взагалі хотів зробити омлет. Він рідко їсть омлети. По суті, він купує яйця з почуття обов'язку, бо вгорі на дверях холодильника є два ряди западин для яєць. Якби люди не купували яйця, то навіщо була б підставка для яєць у холодильнику?

Він злегка лопаткою підвертає присмажені з країв, але досі рідкі всередині яйця, нахиляє сковорідку по колу, щоб

розлити їх, додає гриби, цибулю-шалот і згортає це все навпіл. Чудово. Дуже добре. Виглядає апетитно. У нього попереду сорок розкішних хвилин свободи, які він використовує досить вдало, незважаючи ні на що, здається, в нього все добре. Усе під контролем.

Розгорнений на кухонному столі «Вісник Ла-Рів'єр» привертає увагу Джека. Він забув про газету. Проте газета не забула про нього і вимагає свою частку уваги. «РИБАК І ДОСІ РОЗГУЛЮЄ НА ВОЛІ ПО...» і таке інше. Було б чудово «... ПО ПОЛЯРНОМУ КОЛУ», проте він наближається до столу й бачить, що Рибак залишається суто локальною проблемою. З-під заголовка ім'я Венделла Гріна схоплюється з місця і впадає в око Джеку, немов камінчик. Венделл Грін всюдишущий, всеосяжний шкідник, безперервний подразник. Прочитавши два абзаци статті Венделла Гріна, Джек важко зітхає і затуляє очі рукою.

Я сліпий, поставте мене суддею!

Венделл Грін самовпевнений, як герой-атлет у рідному маленькому місті, який ніколи з нього не виїжджав. Високий, широкоплечий, із хвилястим рудовато-світлим волоссям і сенаторською талією, Грін, пихато розгулюючи в приміщеннях судів, громадських місцях Ла-Рів'єр і навколишніх населених пунктів, демонстративно хизується своїм шармом. Венделл Грін – це репортер, який давно знає свою роботу і є неабиякою окрасою «Вісника».

Коли вони вперше зустрілись, ця окраса неприємно врази-

ла Джека, виявившись третьосортним пустобрехом, і відтоді не було жодної причини, щоб змінити таку думку. Він не довіряв Венделлу Гріну. На думку Джека, товариська зовнішність репортера приховує в собі безмежний потенціал для зради. Грін – хвалько, що хизується перед дзеркалом, але хитрий хвалько і такі тварюки зроблять усе, щоби досягти власної мети.

Після арешту Торнберга Кіндерлінга Грін попросив інтерв'ю. Джек відшив його, так само проігнорувавши три його запрошення після того, як переїхав до Норвеї Веллі-род. Ці відмови не стримували його, і він далі влаштовував випадкові «несподівані» зустрічі.

Наступного дня після того, як знайшли тіло Емі Сент-Пір, вийшовши з хімчистки на Чейз-стрит і попрямувавши до машини, тримаючи під пахвою коробку з чистою випраною сорочкою, Джек відчув, як хтось торкнувся його ліктя. Він озирнувся і побачив перекошене обличчя, яке випромінювало фальшивий захват, – пихату публічну маску Венделла Гріна.

– Гей, гей, Голі, – самовдоволено посміхається паршивець. – *Я маю на увазі*, лейтенанте Соїер. Вітаю, я радий, що зустрів вас. Ви тут перете сорочки? І як вам?

– Непогано, якщо не звертати увагу на гудзики.

– Ну, ви даєте, лейтенанте, ви такий смішний. Хочете, дам вам пораду? На Сет-стрит є хімчистка «Не порвемо і не помнемо», вони виправдовують свою назву. Якщо хочете, щоб

ваші сорочки були в чудовому стані, лейтенанте, то довірте це китайцю по імені Сем Лі.

– Я більше не лейтенант, Венделле, називай мене Джек чи містер Сойер. Називай мене Голлівуд, мені все одно, а зараз...

Він прямує до автомобіля, а Венделл Грін іде слідом.

– Дозвольте, ще кілька слів, лейтенанте? Вибачте, Джеку? Я знаю, що начальник Гілбертсон – ваш близький друг, і цей трагічний випадок із маленькою дівчинкою, імовірно, понівеченою, це просто жахливо. Може, ви поділіться своїми висновками й думками з цього приводу?

– Ви хочете знати, що я думаю?

– Так, хай би що то було, друзяко.

Джека надихнула цілковита безпідставна злоба. Він простягнув руку, поклав її на плече Гріна і сказав:

– Венделле, друже, запитай у типа на ім'я Альберт Фіш. Це було ще у двадцятих роках.

– Фіш?

– Ф-і-ш. Він виріс у Нью-Йорку, у сім'ї білих англо-саксонських протестантів. Дивовижний випадок. Розглянь його.

До того моменту Джек ледь розумів, що пам'ятає про насильство, якому присвятив себе дивний містер Альберт Фіш. Сучасніші безжалісні вбивці – Тед Банді, Джон Вейн Гейсі і Джеффри Дамер – затьмарювали Альберта Фіша, якщо не згадувати іноземних, таких як Едмунд Еміль Кемпер III, котрий, скоївши вісім убивств, відтяв голову власній матері,

заклав її на полиці біля каміна й використовував як мішень для гри в дротики. (Едмунд III пояснив це так: «Вона чудово підходила для цього».) Уже застаріле, маловідоме ім'я Альберта Фіша раптом виринуло в пам'яті Джека, він висловився, а нашорошені вуха Венделла Гріна почули.

Що *на* нього найшло? Ось у чому питання?

Упс, омлет. Джек хапає тарілку з шафки, столові прибори із шухляди, підстрибує до плити, вимикає конфорку й перекладає страву зі сковорідки на тарілку. Сівши за стіл, розгортає «Вісник» на п'ятій сторінці, на якій читає про Міллі Кабі, котра могла виграти третє місце в конкурсі з правопису, що проводився на рівні штату, якби не замінила літеру *i* на *a* в слові *онопанакс* – саме так було написано в місцевій газеті. То як, врешті-решт, дитина мала написати слово *онопанакс*?

Джек куштує два-три шматочки омлету, перш ніж відчуває специфічний смак у роті, який відвертає його від жахливої несправедливості стосовно Міллі Кабі. Дивний смак нагадує напівспалене сміття. Він випльовує їжу з рота й бачить грудку кашоподібних сирих пожованих овочів. Решта його сніданку вже не здається такою апетитною. Він не приготував омлет – він зруйнував його.

Похнюпивши голову, зітхає. Його трясє, неначе все тіло пронизане електричними дротами, які, розсипаючи іскри, підпалюють горло, легені, усі органи, що несподівано починають пульсувати. Він думає: «*Онопанакс*. Я втрачаю розум.

Тут і зараз. Забудьте, що я це сказав. Лютий опопанакс упіймав мене своїми лапами, страшений опопанакс тряс мене опопанакськими руками і хотів вкинути мене в турбулентну річку Опопанакс, у якій я мав би зустрітися зі своїм опопанаксом».

– Що зі мною? – каже він уголос. Різкість у голосі лякає його.

Опопанакські сльози течуть із його опопанакських очей; позіхаючи, він підводиться зі свого опопанаксу, викидає зіпсовану їжу в сміттник, миє тарілку й вирішує, що настав час, чорт забирай, усе тут прояснити. Опопанакс, не опопанаксь мене. Усі припускаються помилок. Джек дивиться на двері холодильника, намагаючись пригадати, чи там іще залишились одне-два яйця. Звичайно, що так: повний лоток яєць, десь дев'ять чи десять, – закладений майже весь ряд западин для яєць згори на дверях холодильника. Він не міг їх усі застосувати, це не в його правилах.

Джек береться пальцями за край дверей холодильника. Абсолютно несподівано бачить світло, що відбивається від лисої голови чорношкірого чоловіка.

Не ти.

Особи, до якої це адресовано, немає; та й узагалі, чи можна назвати особою того, кому це адресується.

Ні, ні, не ти.

Двері відчиняються під натиском його пальців; світло холодильника освітлює заповнені полиці. Джек Соєр дивить-

ся на лоток із-під яєць. Виявляється, він порожній. Ближче придивившись, у круглій заглибині скраю першого ряду бачить маленький, схожий на яйце об'єкт, що має ніжно-блідий відтінок блакитного кольору: ностальгічного приємного блакитного. Цілком можливо, що це забарвлення синього літнього неба, за яким він спостерігав, коли, будучи маленьким хлопчиком, лежав рано-вранці на чверті акра трави за красивим житловим будинком на Роксбері-драйв у Беверлі-Гіллз, у Каліфорнії. Хай би хто володів цим будинком, з абсолютною точністю можна було сказати лише одне: це був той, хто працював в індустрії розваг.

Джек знає точну назву цього відтінку синього, оскільки не раз розглядав колірні зразки в компанії чарівної докторки медичних наук Клер Евінруд, лікаря-онколога, коли вони планували перефарбувати бунгало в Голлівуд-Гіллс, де на той час мешкали. Клер, доктор Евінруд, цей колір обрала для спальні. Він, щойно повернувшись із важливої поїздки з Квантико, що у Вірджинії, де після закінчення курсів підвищення кваліфікації «ПРЗНЗ» йому присвоїли звання лейтенанта, не підтримав її вибору, назвавши цей колір, м-м, ну, можливо, трохи холодним.

«Джеку, ти коли-небудь бачив справжнє яйце вільшанки? – запитала доктор Евінруд. – Ти хоч уявляєш, яке воно гарне?» Сірі очі доктора Евінруд розширилися, неначе вона в уяві схопилася за скальпель.

Джек устромляє два пальці в заглибину для яєць, витя-

гує звідти маленький яйцеподібний об'єкт, що за кольором нагадує яйце вільшанки. Насправді, це і є яйце вільшанки. «Справжнє», – як казала доктор Клер Евінруд. Його знесла сама вільшанка, яку іноді називають дроздовою вільшанкою. Він кладе яйце в долоню лівої руки.

Воно схоже на блідо-блакитний, сплюснутий біля полюсів горіх пекан. Здається, він утратив можливість логічно думати. Що за чортівня, невже він *купив* яйця вільшанки? Ні, вибачте, це не варіант. Опопанакс дав збій, у «Ройз Стор» не продають яйця вільшанки. Я пропащий.

Повільно, напружено, незграбно, мов зомбі, рухається підлогою кухні й доходить до раковини. Простягає ліву руку над пащею в центрі раковини, випускає яйце, і воно безповоротно потрапляє в утилізатор відходів. Його права рука вмикає механізм, що спричиняє відповідний шум. Монстр гарчить, подрібнює, бурчить, насолоджується приємною, невеличкою, легкою закускою. Гр-р-р. Електричний дріт під напругою здригається всередині його тіла, смикаючись, кидає іскри, зазомбований, він ледь помічає внутрішнє тремтіння. Загалом, ураховуючи всі обставини, найбільше Джеку хочеться в цей момент...

«Коли чер..., червоне...»

Він чомусь давно, дуже давно не телефонував мамі. Він і сам не знає чому, але розуміє, що однозначно давно. Дрозде, не дрозди мене. Голос Лілі Кавано-Сойер, Королеви Бджіл, який колись був єдиним супутником у заповненому за-

хопленням, неперевершеному, геть забутому номері готелю Нью-Гемпшир, – це саме той голос, який Джек хотів би почути. Лілі Кавано – єдина людина на землі, котрій він міг би розповісти про все те безглуздя, що відбувається з ним. Незважаючи на трохи неприємне усвідомлення того, що пройшов крізь межі чіткої раціональності, він надалі впевнений у своєму здоровому глузді. Він підходить до кухонного столу, бере в руки телефон і, натискаючи щосили кнопки, набирає номер приємного житлового будинку на Роксбері-драйв у Беверлі-Гіллз, у Каліфорнії.

Телефон у його колишньому будинку дзвонить п'ять разів, шість, сім. Чоловік піднімає слухавку і злим, ледь сп'янілим сонним голосом каже:

– Кімберлі... хай би що, в біса, це було... для твого ж блага, я сподіваюсь, що це справді дуже важливо.

Джек дає відбій і кладе слухавку. О Боже, прокляття, чорт забирай. Зараз п'ята година ранку – у Беверлі-Гіллз, чи Вествуді, чи Хенкок-Парку, чи деінде, куди він міг подзвонити за цим номером. Він забув, що його мати померла. Прокляття, чорт забирай, о Боже, ти можеш собі це уявити?

Горе Джека, яке причаїлося в глибині його душі, воскресає з новою силою, щоб завдати смертельного удару в саме серце. У той же час вириває думка, що він бозна-чому хоча б на мить *міг забути про смерть матері*, дуже вражає його як надзвичайно і неймовірно смішна. Як можна дійти до такого безглуздя? Його неначе обухом по голові вдарило, він сам

не знає, чи заридає зараз, чи зайдеться сміхом. Джек відчуває різку хвилю млости й повільно притуляється до кухонної стійки.

«*Індик тупоголовий*», – він згадує слова своєї матері. Лілі так казала про останнього нещодавно померлого партнера покійного чоловіка, коли досвідчені бухгалтери виявили, що той, Морган Слоут, забирав до своєї кишені три чверті доходів від успішної компанії «Сойер і Слоут». Кожного року відтоді, як Філ Сойер загинув через так званий нещасний випадок на полюванні, Слоут украв мільйони доларів, багато мільйонів у сім'ї свого колишнього партнера. Лілі повернула потік у потрібне русло і продала половину компанії новим партнерам, що гарантувало її сину колосальні фінансові золоті гори, не говорячи вже про дохід, який Джек отримував від свого приватного фонду. Лілі називала Слоута й цікавішими словами, ніж «*індик тупоголовий*», але їх він повторював мовчки.

Джек переконує сам себе, що, можливо, якимось, іще в травні, він нашттовхнувся на яйце вільшанки, прогулюючись лугом, і поклав його в холодильник на зберігання. Щоб зберегти його. Адже, незважаючи ні на що, воно мало ніжний відтінок блакитного, було дуже гарного блакитного кольору, як казала доктор Евінруд. Він так довго його зберігав, що зовсім про нього забув. І це пояснювало появу червоного пір'я в його сні наяву!

На все є своя причина, нехай навіть прихована. Заспокой-

ся, розслабся, припини поводитися, як тупоголовий індик, і все стане на свої місця.

Джек перехиляється через раковину і, щоб освіжитися, занурює обличчя в жменю холодної води. Умить змиває збентеження від зіпсованого сніданку, безглузлого телефонного дзвінка і в'їдливих мерехтливих образів. Через двадцять п'ять хвилин найкращий друг і довірена особа Джека Соєра, яка дивує своєю здатністю орієнтуватися в просторі, будучи обмеженою у своїх фізичних можливостях, з'явиться біля вхідних дверей будівлі KDSU-AM, золотою запальничкою підпалить сигарету і піде вниз доріжкою до «Пенінсула-драйв». Завдяки вражаючій здатності особливого бачення, Генрі Лайден підійде до пікапа Джека Соєра, безпомилково знайде ручку й сяде в автомобіль. Як на сліпого, у нього все настільки чудово виходить, що це видовище неможливо пропустити.

Тож він і не пропустив. Попри ранкові труднощі, які зі зваженої, ретельно обміркованої точки зору після подорожі чудовою сільською місцевістю урешті-решт видаються банальними, о 7: 55 пікап Джека вже стоїть на Пенінсула-драйв, біля стежини, що веде до KDSU-AM, за добрі п'ять хвилин до того, як його друг вийде на сонячне світло. Присутність Генрі піде йому на користь, просто *бачити* Генрі – це вже бальзам на душу. Звичайно, Джек – не перший чоловік (чи жінка), який (яка) через стрес на мить втратив (втратила) контроль, і ледь не забув (не забула), що його (її) ма-

ти покинула цей тлінний світ і вирушила до вищих сфер. Природно, що всі смертні, які почуваються трохи напружено, звертаються до матерів за розрадою і втіхою. Це закодований імпульс нашого ДНК. Після того як Генрі його вислуховує, він посміхається і радить йому розслабитись і не паритись.

Джек замислюється, чи варто захмарювати небо Генрі такою абсурдною історією? Так само, як і про яйце вільшанки, що вже казати про сон наяву з виверженням пір'я, та йому й не хотілося знову повертатись до цього безглуздя. Треба жити теперішнім, не витягувати минуле з могили, не падати духом і оминати калюжі бруду. Не використовуй своїх друзів лише для душевної терапії.

Він вмикає радіо й налаштовує його на радіостанцію KWLA-FM, UW-Ла-Рів'єр, на якій працюють обое: і Віконсинський Щур, і Генрі Шейх, Шейк, Арабський Шейх. Від того, що ллється з прихованих у салоні колонок, волосся на руках стає дибки: Глен Гульд, людина із запальним темпераментом, випалює щось із Баха, проте Джек не може достеменно сказати, що саме. Але те, що це Глен Гульд, немає сумніву. Мабуть, щось із партіти.

В одній руці тримаючи футляр із компакт-диском, Генрі Лайден проходить крізь низькі вхідні двері, виходить на сонячне світло і, не вагаючись, рушає вниз вимощеними плитами широкої доріжки, ступаючи резиновими підощвами шкіряних мокасин фірми «Херші», саме в центр кожної

наступної плитки.

Генрі... Генрі – це неймовірне видовище.

Сьогодні, зауважує Джек, Генрі одягнений, як власник малайзійського тикового лісу: гарна сорочка без коміра, блискучі підтяжки та сімейна цінність – неперевершений солом'яний капелюх із довгастою вм'ятиною. Якби Джек так не цікавився життям Генрі, він би не знав, що різноманітністю та доречністю свого бездоганного гардероба він цілком завдячує Роуді Гілбертсон Лайден, покійній дружині Генрі, яка ще колись давно укомплектувала йому велику гардеробну кімнату: Роуді підпасувала кожну одягину свого чоловіка відповідно до пори року, стилю і кольору. Поступово Генрі запам'ятав усю систему. Будучи сліпим від народження, не відрізняючи навіть відповідності чи невідповідності відтінків, він ніколи не помилявся.

Генрі витягує з кишені сорочки золоту запальничку і жовту пачку «Амерікен Спїріт», підпалює сигарету, видихає хмару диму, яка на фоні сонячного світла має молочний колір, і продовжує чітко йти вниз устеленою плитами доріжкою.

Рожеві, написані з нахилом вліво, великі літери: «ТРОЙ ЛЮБИТЬ МЕРІЕНН! ТАК!» – напис на рекламному щиті на убогому газоні говорить про те, що: 1) Трой проводить багато часу, слухаючи KDCU-AM, і 2) Меріенн також його любить. Ми раді за Троя, ми раді за Меріенн. Джеку подобається це любовне повідомлення, незважаючи на рожевий колір

фарби, і він бажає закоханим щастя і удачі. Він розуміє, що на даному етапі його життя єдина людина, про яку він міг би сказати, що любить, – це був Генрі Лайден. Не в тому сенсі, у якому Той любить Мерієнн чи навпаки, але те, що він його любить, ще не було так явно зрозуміло, як у цей момент.

Генрі проходить викладену плитами доріжку й підходить до бордюру. Ще один крок – і він біля пікапа, його рука наближається до металевої ручки, він відчиняє двері, підводить ногу й сідає всередину, нахилиє голову, щоб правим вухом прислухатись до музики. Лінзи його авіаторських окулярів виблискують.

– Як тобі це вдається? – запитує Джек. – Цього разу тобі допомогла музика, але тобі не треба музики.

– Мені це вдається, бо я взагалі феноменальний, – каже Генрі. – Як висловився наш курець марихуани, інтерн Морріс Розен, на мою адресу. Морріс думає, що я Бог, але він дещо знає, він дізнався, що Джордж Ретбун і Вісконсинський Щур – це одна особа. Сподіваюся, він триматиме язик за зубами.

– Я теж, – каже Джек, – але я не дам тобі змінити тему. Як тобі вдається щоразу безпомилково відчиняти двері? Як тобі вдається знайти ручку, не намагаючи її?

Генрі зітхає:

– Ручка сама підказує мені, де вона. Чітко підказує. Усе, що мені залишається, – це слухати її.

– Ручка дверей видає звуки?

– Не такі, як твоє високотехнологічне радіо, не «голдберг-варіації», ні. Щось більше схоже на вібрацію. Звук звуку. Звук усередині звука. Погодься, що Даніель Баренбойм – першокласний піаніст. Ти лише послухай, кожна нота – інше забарвлення. Здається, розцілував би кришку його «Стейнвея». Можна лише уявити, яка в нього сила в руках.

– Це Баренбойм?

– Ну, а хто ж? – Генрі повільно повертає голову до Джека. На його обличчі з'являється усмішка, що виражає подив. Ох! Усе зрозуміло, так. Я ж тебе наскрізь бачу, ти ж бовдур, я так розумію, тобі здалося, що ти слухаєш Глена Гульда.

– Нічого мені не здалося, – заперечує Джек.

– Ой, ну я тебе прошу.

– Можливо, лишень на мить мені й здалося, що це Гульд, проте...

– Ні, ні, ні. Навіть не намагайся. Твій голос тебе виказує. У кожному слові незначне, млосне ухиляння; це так жалюгідно. Ми їдемо назад, до Норвеї Веллі, чи сидітимемо тут і слухатимемо твою брехню. Я хочу тобі дещо розповісти дорогою додому.

Він тримає диск.

– Полегшимо твої страждання. Наш курець марихуани дав це мені – «Брудна сперма» виконують стару пісню групи «Сюпрімс». Особисто я ненавиджу такі речі, але для Віконсинського Щура це просто скарб. Увімкни сьомий трек.

Піаніст уже звучить зовсім не схоже на Глена Гульда,

здається, музика уповільнилася. Джек і сам хоче полегшити свої страждання і ставить диск у щілину під радіо. Він натискає кнопку, тоді ще одну. Божевільно швидкий темп, верескливий крик навіжених, що вибухнув із колонок, піддає несамовитим тортурам. Джека хвилею відкидає назад на спинку сидіння.

– О Боже, Генрі, – каже він і простягає руку, щоб скрутити звук.

– Не чіпай, прошу, – каже Генрі. – Якщо ця гидота не змушує твої вуха проливати кров, то вона не виправдовує себе.

«Вухами», як відомо Джеку, у джазі називають здатність чути – розповсюдження в повітрі того, що відбувається в музиці. Музикант із хорошими вухами запам'ятовує пісні та аранжування, які його просять зіграти, підбирає або навіть знає гармонію мелодії, що лежить в основі теми, уважно стежить за тим, що виконують колеги-музиканти, і приєднується до них. Незалежно від того, чи він розуміється на нотах, записаних на нотному стані, чи ні, музикант із чудовими вухами вивчає мелодію і аранжування відразу, щойно почує, вловлює гармонічні нюанси завдяки бездоганній інтуїції і тут же впізнає ноти й тональності клаксонів таксі, дзенькоту ліфта, нявчання котів. Такі люди живуть у світі, розрізняючи індивідуальні особливості звуків, і Генрі Лайден – один із них. Джек вважає, що Генрі має вуха Олімпійського бога.

Вуха Генрі допомогли йому розкрити один із найбільших секретів Джека – роль його матері, Лілі Кавано-Сойер, відо-

му як Лілі Кавано, і він єдиний, хто про це дізнався. Невдовзі після того, як Дейл їх познайомив, між Джеком і Генрі Лайденом несподівано для обох зав'язались невимушені дружні стосунки. Вони згладжували самотність один одного, проводили два-три вечори на тиждень, вечеряючи, слухаючи музику і розмовляючи про будь-що, що спадало на думку, а поговорити їм було про що. Джек їхав до ексцентричного дому Генрі або забирав Генрі з роботи й підвозив додому. Після шести-семи місяців їхнього знайомства Джек запропонував, що міг би читати вголос книжки, які подобалися обом. Генрі відповів: «Айві-дайві, друже, яка чудова ідея. Як щодо того, щоб розпочати з неперевершених детективів?» Вони розпочали з Честера Хаймса і Чарльза Віллфорда, тоді змінили тему й перейшли на серію сучасних романів, насолоджувались творами С. Дж. Перелмана і Джеймсона Тербера, сміливо наважились брати штурмом Форд Медокс Форда і Володимира Набокова. (Ще десь відклали Марселя Пруста, оскільки вважали, що Пруст може зачекати; на даний момент вони планують узятися за «Похмурий дім».)

Одного вечора, після того як Джек закінчив вечірнє читання «Хорошого солдата» Форда, Генрі прокашлявся та сказав:

- Джеку, ти казав, що твої батьки працювали в індустрії розваг, у шоу-бізнесі.
- Саме так.
- Я не хочу совати носа не у свої справи, але якщо ти не

проти, я б хотів поставити тобі кілька запитань? Просто скажи: так чи ні.

– Я вже хвилююсь, – каже Джек. – Що таке, Генрі?

– Я хотів би уточнити одне питання.

– Гарзд, запитуй.

– Дякую. Твої батьки були з різних боків цієї індустрії?

– Ну.

– Один із них керував, а другий виступав?

– Ну.

– Твоя мама була актрисою?

– Угу.

– Свого роду відома актриса. Вона так і не досягла тієї популярності, на яку заслуговувала, хоча знялась у купі фільмів п'ятдесятих і середини шістдесятих років, а наприкінці своєї кар'єри отримала нагороду «Оскар» за кращу жіночу роль другого плану.

– Генрі, – сказав Джек, – звідки ти...

– Замовкни. Я хочу насолодитися цим моментом. Твоя мати – Лілі Кавано. Це дивовижно. Лілі Кавано завжди була набагато талановитішою, ніж більшість могли припустити. Кожна її роль – ці дівчата, ці хуліганки-офіціантки, ці леді з револьверами в дамських сумочках. Красива, розумна, смілива – не можна пред'явити жодних претензій; вона замикалась і повністю переймалась життям героїні, тож була в сотні разів краща за тих, хто грав поруч із нею.

– Генрі...

– Деякі з тих фільмів мали також чудовий музичний супровід. «Втрачене літо» Джонні Мендела – поза сумнівами.

– Генрі, як ти...

– Ти сказав мені; звідки ще я міг би дізнатися? Це все нотки у твоєму голосі. Ти прослизавеш верхівками своїх «р», а решту приголосних вимовляєш у такому собі темпі, який супроводжує всі твої речення.

– Темп?

– Зуб даю, малий. Прихований ритм – це свого роду особистий барабанщик. Упродовж усього «Хорошого солдата» я намагався пригадати, де я чув таке раніше. Перелопачував і перебирав інформацію. Кілька днів тому допетрав: Лілі Кавано. Ти ж не образився, що я захотів розібратись у тому, що мене зацікавило, правда ж?

– Ображатися? – сказав Джек. – Я надто приголомшений.

– Твій секрет у безпеці. Ти просто не хочеш, щоб коли люди тебе бачили, то тицяли пальцями і казали: «Агов, це ж син Лілі Кавано». Я правильно зрозумів?

Генрі Лайден мав бездоганні вуха, безперечно.

Пікап їде Френч-Лендінгом, через шум у салоні неможливо розмовляти. «Брудна сперма», здається, випалили дірку в марципані «Куди зникло наше кохання» і вчинили щось огидно страшне з чарівними маленькими «Сюпрімс». Генрі, який стверджує, що ненавидить такі речі, опустився в крісло, коліна – на панелі, долоні переплетені під підборіддям, лікті опущені, посміхається від задоволення. Крамниці на Чейз-

стрит відчинені, а півтора десятка авто – за рогом паркінгу.

Четверо хлопчиків на велосипедах звертають з тротуару перед торговим центром «Асортимент Шмітта» і виїжджають на проїжджу частину у двадцяти футах від пікапа, що їде. Джек б'є по гальмах; хлопці різко зупиняються, пліч-о-пліч шикуються в лінію, даючи дорогу. Джек прямує далі. Генрі випростовується, загадково перевіряє датчики і падає назад на сидіння. Генрі розуміє, що все гаразд. Хлопці, проте, не знають, що спричинило таке ревіння і чому воно все голоснішало в міру того, як пікап наближався. Вони спантеличено вдивляються в лобове скло Джекового пікапа, як їхні прадіди колись дивилися на сіамських близнюків чи людину-алігатора на задвірках паноптикуму. Всім відомо, що водії пікапів слухають зазвичай лише два види музики: хеві-метал або кантрі, – а це тоді що за виродок?

Джек проїжджає повз хлопців, один – огрядний, з розпашілим обличчям, схожий на хулігана-школяра, показує зведений палець. Двоє інших і досі спантеличено стоять, схожі на своїх прадідів після пекельної ночі далекого 1921-го, і позіхають, мляво роззявляючи роти. Четвертий хлопчик, чиє світло-русяве волосся виглядає з-під кепки з логотипом «Брюерс», зі світлими очима, який узагалі на фоні компанії – сама невинність, дивиться просто в обличчя Джеку й солодко, сором'язливо всміхається. Це Тайлер Маршалл, який знаходиться на фінішній прямій до нелюдського світу, хоча він про це ще не знає. Хлопці залишаються позаду, і Джек

бачить у дзеркалі, як вони налягають на педалі, підіймаючись угору вулицею. Товстун попереду, а найменший, найсимпатичніший – позаду, уже відстаючи від решти.

– Четверо дітей на велосипедах, група тротуарних фахівців оцінили «Брудну сперму», – каже Джек.

Оскільки він і сам ледь почув, що сказав, то думав, що Генрі взагалі навряд чи що-небудь розібрав. Генрі, здається, прекрасно почув і щось запитав, але його слова розчинились у шумі. Джек здогадався, про що запитував Генрі, хоча і не був до кінця впевнений.

– Один сприйняв негативно, двоє вагались, проте швидше за все теж негативно, а один, здається, позитивно. – Генрі киває.

Стукіт і гуркіт жорстокого марципанового руйнівника стихає наприкінці Елевен-стрит. Здавалося, у кабіні розвіявся туман, також здавалося, що лобове скло стало чистішим, повітря свіжішим, кольори яскравішими.

– Цікаво, – каже Генрі, безпомилково знаходячи кнопку вилучення, витягує диск із програвача і вкладає його у футляр. – Досить сильно, чи не так? Непристойна, егоцентрична ненависть – таке не можна упускати. Морріс Роузен мав рацію. Для Вісконсинського Щура це те що треба.

– Я думаю, вони перейдуть на Глена Міллера.

– О, ледь не забув, – каже Генрі. – Ти ніколи не здогадаєшся, що на мене сьогодні чекає. У мене ще вечірка! Живчик Макстон, хоча швидше не він, а Ребекка Вілас, жінка, яка, я

впевнений, така ж прекрасна, як і її голос, найняла мене, щоб я керував музичним супроводом на їхньому Святі полуниці. Ну, не мене, а давно забутого мого двійника, Симфонічного Стена як великого майстра своєї справи.

– Тебе підвезти?

– Ні, неперевершена міс Вілас увійшла в моє становище і сказала, що пришле за мною автомобіль зі зручним заднім сидінням для моєї апаратури і досить просторим багажником для колонок і коробки з дисками, та все одно дякую.

– Симфонічний Стен? – запитав Джек.

– Милій, вихований джентльмен у вражаючому традиційному костюмі хулігана-стиляги, повне перевтілення в еру бігбенду. Для жителів заклад «У Макстона» є символом їхньої юної молодості, тож вони люблять його.

– У тебе справді є костюм хулігана-стиляги?

З невимовною величністю Генрі повертає своє обличчя до нього.

– Вибач, я не знаю, що на мене найшло. Давай змінимо тему щодо твоїх слів, а точніше, слів Джорджа Ретбуна про Рибак сьогодні вранці; як на мене, думаю, вони підуть усім на користь. Особисто я був радий це почути.

Генрі розтуляє рот і повторює слова Джорджа Ретбуна з притаманним йому тріумфом.

– *«Справжній Рибак, хлопці і дівчата, Альберт Фіш, помер понад шістдесят сім років тому»*. – Яюсь аж моторошно чути голос одурманеного наркотиками товстуна з витон-

ченого горла Генрі Лайдена. Своїм власним голосом Генрі каже: – Сподіваюся, вони підуть усім на користь. Після того як я сьогодні вранці прочитав нісенітницю, які пише твій дружок Венделл Грін, то одразу вирішив, що Джордж просто змушений щось сказати.

Генрі Лайден полюбляє вживати такі слова, як «я прочитав», «я читав», «я побачив», «я дивився». Він знає, що ці фрази бентежать його співрозмовників. А Венделла Гріна він назвав «твій дружок», бо Генрі єдиний, кому Джек зізнався, що розповів репортеру про Альберта Фіша. Зараз Джек думає, що краще б він не розповідав нікому. На щастя, Венделл Грін – не його дружок.

– Ти допоміг пресі, – каже Генрі, – то чому б тобі не подумати про те, щоб допомогти нашим хлопцям у синьому. Вибач, Джеку, але це ти відчинив двері, тож я не повторюватиму. Дейл – мій племінник, перш за все.

– Я не вірю своїм вухам, що мені доводиться це чути, – каже Джек.

– Чути що, все, що я думаю? Дейл – мій племінник, якщо ти не забув. Ти міг би стати йому в пригоді, до того ж він вважає, що ти перед ним у боргу. Тобі ніколи не спадало на думку, що ти міг би допомогти йому залишитись на роботі? Або хоча б, якщо ти любиш Френч Лендінг і Норвей Веллі так, як ти кажеш, то ти міг би приділити їхнім жителям хоча б частинку свого часу й таланту.

– Генрі, а ти не думав про те, що я у відставці? – відповідає

Джек крізь зуби. – Що розслідування вбивств – це останнє, я маю на увазі, остання річ на світі, чим мені хотілося б зараз займатися.

– Звичайно, що думав, – каже Генрі. – Але все ж таки сподіваюсь, ти мені вибачиш, Джеку, але в тебе чудові здібності, набагато більші, ніж у Дейла, і безперечно всіх тих інших хлопців, тож я не можу зрозуміти в чому, в біса, проблема.

– Немає жодної проблеми, – каже Джек. – Просто я цивільний.

– Ти першокласний. Можна далі слухати Баренбойма. – Генрі відшукує пальцями пульт і натискає на кнопку, щоб увімкнути радіо.

Протягом наступних п'ятнадцяти хвилин у кабіні пікапа можна було почути лише *«Голдберг-варіації»*, які виконували на роялі «Стейнвей» на великому концерті в Teatro Colón у Буенос-Айресі. Джек захоплюється чудовою музикою і думає, яким же треба бути невігласом, щоб помилитись і подумати, що це був Глен Гулд. Людина, що здатна припуститися такої помилки, точно не змогла б відчутти внутрішню вібрацію дверної ручки фірми «Дженерал моторс».

Коли вони звертають праворуч із Шосе-93 до Норвей Веллі-роуд, Генрі каже:

– Не дуйся, мені не треба було називати тебе бовдуром. А також мені не треба було звинувачувати тебе у твоїх проблемах, бо насправді проблеми в мене.

– У тебе? – Джек здивовано дивиться на нього.

Багаторічний досвід одразу підказує, що Генрі хоче попросити неофіційної допомоги в слідства. Генрі вдивляється в лобове скло, нічого не виказуючи.

– Які в тебе можуть бути проблеми? У тебе порвалися шкарпетки? Чи, може, в тебе не складаються справи на одній із радіостанцій.

– З тим я б упорався. – Генрі робить паузу, пауза затягується в довгу мовчанку. – Я хотів сказати, що мені здається, я втрачаю розум. Здається, я божеволію.

– Та облиш. – Джек відпускає педаль газу і зменшує швидкість наполовину.

Хіба Генрі міг коли-небудь бути свідком феєрверку із пір'я? Звичайно, що ні; Генрі незрячий, а його власний феєрверк із пір'я таки був сном наяву.

Голос Генрі тремтить, як камертон. Він і досі вдивляється в лобове скло.

– Розкажи мені, що відбувається, – каже Джек. – Я починаю за тебе хвилюватись. – Генрі розтуляє рот саме настільки, щоб можна було простромити облатку, а тоді знову його затуляє.

Він здригається.

– Гм-м, – каже він. – Усе серйозніше, ніж я думав. – У його вражаючому, стриманому, ритмічному голосі, справжньому голосі Генрі Лайдена, відчувається вібрація вагань і безпорадності.

Джек трохи зменшує швидкість авто, і тепер воно рухається зовсім повільно. Він починає щось розповідати, а тоді вирішує зачекати.

– Я чую голос своєї дружини, – каже Генрі. – Уночі, коли я лежу в ліжку, близько третьої-четвертої ранку, я чую, як Роуді ходить по кухні, а потім її кроки посуваються вгору сходами. Здається, я втрачаю розум.

– Як часто це відбувається?

– Скільки разів? Я достоту не знаю, три чи чотири.

– Ти підводишся і шукаєш її? Кличеш її на ім'я?

Голос Генрі знову то стишується, то гучнішає, схожий на вібрато.

– І те, і інше. Я ж був упевнений, що чув її. Уже шість років, як Роуді немає серед живих. Смішно, правда? Можливо, мені й було смішно, якби я не думав про те, що божеволію.

– Ти кличеш її на ім'я, – запитує Джек, – підводишся з ліжка, спускаєшся сходами?

– Неначе лунатик, неначе навіжений. «Роуді? Це ти, Роуді?» Минулої ночі я обійшов увесь будинок. «Роуді? Роуді?» Думаєш, я сподівався, що вона відповість? – Генрі не звертає уваги на сльози, що просочуються з-під авіаторських окулярів і течуть щоками. – Проблема в тому, що саме на це я й сподівався.

– У домі більше нікого не було? – перепитує Джек. – Немає погрому? Можливо, щось лежить не на своєму місці, або щось зникло, або що?

– Я нічого такого не помітив. Здається, кожна річ на своєму місці. Усе знаходиться там, де я поклав. – Він підводить руку і витирає обличчя. Покручена підїзна дорога до будинку Джека промайнула праворуч від пікапа й залишилася позаду.

– Я скажу тобі, що я думаю, – каже Джек, уявляючи, як Генрі блукає по будинку в пїтїмі: – Шість років тому ти пережив велике горе, яке залишило по собі неминучий відбиток, як це буває з кожним, у кого помирає близька людина. Це все створило у твоїй душі відчуття неспокою, хвилювання, злості, болю, широкий спектр таких емоцій, але, попри все, ти й досі сумуєш за Роуді. Навіть якщо хтось і не показує, що все ще журиться за померлою коханою людиною, він усе одно сумує.

– Твої слова мають глибокий сенс, – каже Генрі. – До того ж втішають.

– Не перебивай. Відбувається щось дивне. Повір, я знаю, що кажу. Твій розум збентежений, він спотворює докази, дає неправдиві свідчення. Хтозна чому? Але це справді так.

– Іншими словами, перетворюєшся на божевільного, – каже Генрі. – Я впевнений, що саме до цього я й кочуся.

– Я лише хотів сказати, що такі люди бачать сни наяву, – каже Джек, – і саме це з тобою і сталося. Немає чого хвилюватися. Чудово, ось ми підїжджаємо до твого будинку, ти вдома.

Він звертає до трав'янистого вїзду і котиться до білого

фермерського будинку, у якому Генрі та Роуді Лайден прожили п'ятнадцять років відтоді, як одружились, і до того, як дізналися, що в Роуді рак печінки. Перших два роки після її смерті Генрі ходив по будинку, вмикаючи світло.

– Сни наяву? Звідки ти таке взяв?

– Сни наяву – не така вже й рідкість, – каже Джек. – Особливо серед людей, які не висипаються, як ти. – *Чи я*, – додав він подумки. – Я не вигадую, Генрі. У мене й самого раз чи двічі було. Раз, то точно.

– Сон наяву, – повторює Генрі, змінюючи тон голосу. – Оце так.

– Подумай про це. Ми живемо в раціональному світі. Люди не повертаються після смерті. Всьому є своє пояснення, раціональне пояснення. Якби наш світ не був раціональним, ми б ніколи не могли нічого з'ясувати і не могли б нічого зрозуміти.

– Це очевидно навіть сліпому, – каже Генрі. – Дякую. Щастя. – Він залишає салон автомобіля й зачняє двері. Ступає кілька кроків, а тоді повертається і нахиляється через вікно. – Як щодо того, щоб розпочати сьогодні ввечері «Похмурий дім»? Я думаю, що повернусь додому приблизно о 20:30, десь так.

– Я під'їду близько дев'ятої.

На прощання Генрі каже:

– Дінь-дон. – Він повертається, прямує до вхідних дверей і зникає в будинку, який був, звичайно ж, не замкнений. Тут

лише батьки зачиняють двері на ключ, та й то лише віднедавна.

Джек розвертає пікап, спускається до Норвей Веллі-руд. У нього виникає відчуття, що він зробив подвійну добру справу, бо, допомагаючи Генрі, він також допоміг собі. Іноді сам дивуєшся, як усе складається.

Коли він звертає на свою під'їзну дорогу, чується своєрідний брязкіт з-під панелі біля попільнички. Цей звук знову з'являється на останньому повороті, саме тоді, коли в полі зору з'являється будинок. Цей звук схожий не стільки на брязкання, скільки на легке глухе постукування. Кнопки, монети – щось у цьому роді. Він завертає та зупиняється перед будинком, вимикає двигун, відчиняє двері. Тоді згадує, повертається й витягує попільничку.

Побачене всередині висувного лотка змушує його глибоко видихнути. Там – яйце вільшанки завбільшки з цукерку M&M. Маленьке яйце настільки блакитне, що й сліпий би його помітив.

Джек тремтячими пальцями витягує яйце з попільнички. Не відриваючи очей від яйця, він залишає салон і зачиняє двері. І далі дивлячись на яйце, нарешті згадує про дихання. Його рука згинається в зап'ястку й випускає яйце, що падає на рівну траву. Він свідомо підводить ногу і стає на блакитну цятку. Не оглядаючись, кидає ключі в кишеню та прямує до сумнівної безпеки свого будинку.

Частина друга

Викрадення Тайлера Маршалла

5

Під час ранкової подорожі до притулку Макстона ми зустрічалися з прибиральником у мішкуватому комбінезоні – ви випадково не пам'ятаєте його? Мішкуватий комбінезон? Невеличке черевце? Сигарета в зубах, попри написи вздовж коридорів через кожні двадцять футів «ПАЛИТИ ЗАБОРОНЕНО! БЕРЕЖІТЬ СВОЇ ЛЕГЕНІ!». Швабра, більше схожа на клубок мертвих павуків? Ні? Не вибачайтесь. Піта Векслера дуже легко не помітити, він і в юності був непоказним (середній випускний бал у вищій школі Френч Лендінга – 79), і замолоду, і тепер, коли досяг дорослого віку. Його єдине хобі – жорстоко щипати старих мешканців притулку, які заповнюють його життя бурчанням, безглуздими запитаннями й запахом газів і сечі. Найгірше – це недоумки Альцгеймера. Він міг загасити недопалок від сигарети об їхні худі спини чи сідниці. Йому подобається задушливий крик, коли їх починає пекти, а тоді біль проникає дедалі глибше. Ці невеличкі мерзенні тортури мали подвійний ефект: їх це трохи збуджує, а йому дає нехай незначну, та все ж утіху. Це

вносить бодай якусь радість у його сірі будні. Освіжає його почуття. Крім того, вони нікому нічого не розкажуть.

І, о Боже, найгірший із них човгає ногами вздовж коридору відділення «Маргаритка». Чарльз Бернсайд іде, роззявивши рота, у лікарняній сорочці, з розв'язаними зав'язками ззаду. Піту видно вимазані лайном худощаві сідниці більше, ніж йому того б хотілося. Господи, ззаду всі ноги замашені шоколадними плямами аж до колін. Він прямує до туалету, але вже надто пізно. Певного роду коричнева коняка, назвімо її «Вранішній Грім», уже вирвалась зі свого стійла і, поза сумнівами, наскакала на простирадлах Берні.

Дякувати Богу, прибирати їх – не моя робота, – думає Піт, самовдоволено посміхаючись, тримаючи сигарету в зубах. – Це тобі, Буч.

Але за столом, що біля жіночої та чоловічої санітарних кімнат, на даний момент нікого немає. Буч Єркса, очевидно, пропустить чудове видовище і не побачить брудного заду Берні, що якраз проходить повз стіл. Буч, напевно, вийшов покурити, хоча Піт казав цьому ідіоту сотні разів, що всі ці написи «Не палити!» нічого не означають, Живчика Макстона менше за все хвилює, хто і де палить (і об що, якщо на те пішло, гасить недопалки). Написи тут просто через те, що цього вимагають нудні закони.

Посмішка Піта розтягується ще більше, і він стає особливо схожим на свого сина Еббі, друга Тая Маршалла (це Еббі Векслер показав Джеку і Генрі пальця). Піт замислюєть-

ся: чи йому вийти і сказати Бучу, що на нього чекає брудна робота в Р18, до того ж помити треба і її мешканця, чи то змовчати про сюрприз, який йому приготував Берні. Берні, мабуть, повернеться до палати і трохи помалює пальцями для ще більшої насолоди. Це теж дуже добре, але ще більше хочеться побачити, як зміниться вираз обличчя Буча, коли Піт йому скаже...

– Піте.

О ні. Його заскочила курва. Красива курва, але курва – то є курва. Піт стоїть на місці ще мить, сподіваючись, що вона відчепиться, якщо він її проігнорує.

Марні надії.

– Піте.

Він повертається. Це Ребекка Вілас власною персоною. Сьогодні вона одягнена у світло-червону сукню, мабуть, на честь Свята полуниці, а чорні туфлі на високих підборах, мабуть, на честь її власних ніжок. Піт умить уявляє, як ці ніжки обіймають його, ці високі підбори сплітаються на його спині, схожі на годинникові стрілки, тоді бачить картонну коробку в її руках. Це, поза сумнівом, йому якесь завдання. Піт також помічає каблучку, що мерехтить на її пальці, з якимось дорогоцінним каменем завбільшки з яйце вільшанки, чорт забирай, хоча й значно тьмяніше. Йому цікаво, до того ж уже не вперше, що має зробити жінка, щоб заслужити таку каблучку.

Вона стоїть, потупуючи ногою, дозволяючи йому себе роз-

глядати. Позаду нього Чарльз Бернсайд продовжує повільно, ледь похитуючись, іти до чоловічої кімнати. Дивлячись на цю стару ходячу катастрофу, здається, що дні його активного життя вже давно позаду. Але така думка хибна. Дуже хибна.

– Міс Вілас? – нарешті каже Піт.

– Скільки тобі можна повторювати, Піте, щоб ти не палив у відділеннях? Це все ж таки громадське приміщення.

Перш ніж він може щось відповісти, вона повертається у своїй короткій сексуальній спідничці та йде до кімнати для відпочинку в Макстона, у якій сьогодні після полудня на Святі полуниці відбуватимуться танці. Зітхнувши, Піт при-туляє швабру до стіни та прямує за нею.

Чарльз Бернсайд залишився сам на початку коридору відділення «Маргаритка». Порожнеча його очей змінюється на сяючий, здичавілий блиск розвідника. Він одразу став здаватися молодшим. Поїзд засранця Берні пішов. На його місці опинився Карл Бірстоун, який колись у молодості відривався в Чикаго по повній.

Карл... І щось іще. Щось нелюдське.

Він... воно... посміхається.

На столі, за яким ніхто не сидить, стося паперів, притиснені круглим каменем, завбільшки з чашку з-під кави. На камені – напис маленькими чорними літерами: «Камінь – улюбленець Буча».

Берні бере камінь-улюбленець Буча Єрксі і жваво йде до чоловічої кімнати, досі з оскалом на обличчі.

У кімнаті для відпочинку столи стоять уздовж стін, застелені червоними паперовими скатертинами.

Пізніше Піт запалить маленькі червоні вогні (на батареях; ніяких свічок для ідіотів). На стінах гарні великі картонні полуниці, що наклеєні повсюди, деякі з них уже трохи затерті, оскільки їх вішають щопиння від того часу, як Герберт Макстон відкрив це місце наприкінці шістдесятих. Лінолеум голий, нічим не застелений.

Сьогодні після обіду, ближче до вечора, мешканці притулку, які ще в змозі рухатись і при своєму глузді, невдовзі човгатимуть ногами під хіти біг-бенду тридцятих-сорокових років, обійматимуться під час тужливих пісень, а дехто, можливо, навіть умиватиметься потом після джитербагу. (Три роки тому в літнього мешканця притулку на ім'я Ірвін Крісті стався легкий сердечний напад після запального лінді-хопу «Не сиди під яблуною ні з ким, крім мене».) О так, танцювальне Свято полуниці – це завжди весело.

Ребекка сама зсунула до купи три дерев'яні столи і застелила їх білою скатертиною, підготувавши подіум для Симфонічного Стена. У кутку стоїть блискучий хромований мікрофон із великою круглою голівкою, справжній антикваріат тридцятих років, яким користувалися в «Коттон-клубі». Це один із призив Генрі Лайдена. Поруч вузька довга коробка, у якій його вчора доставили. На подіумі, під пучком червоно-білого гофрованого паперу, що висить на стіні поруч із картонними полуницями, стоїть драбина. Побачивши її, Піт

підозрює, що Ребекка Вілас була в його комірчині. Паршива сучка! Якщо вона вкрала в нього бодай щось, їй-богу...

Ребекка, щось бурмочучи, кладе коробку на подіум, тоді випростовується. Вона загортає пасмо шовковистого каштанового волосся біля рум'яної щоки. Це ще лише полудень, але день у Кулі Кантрі обіцяє бути спекотним. «Люди, перевдягніть білизну і ще раз побризкайтесь дезодорантом», – каже в таких випадках Джордж Ретбун.

– О, файний хлопець, я ж бо думала, ти вже ніколи не прийдеш, – каже Ребекка.

– Ну, я тут, – похмуро каже Піт. – Здається, ви тут і без мене чудово впоралися. – Він робить паузу, а тоді додає: – Файна. – Піту здавалось це був досить вдалий жарт.

Він проходить вперед і заглядає до коробки з написом «Належить Генрі Лайдену». В середині коробки – маленький прожектор, обмотаний електричним шнуром, і рожевий селевий круг, що обертається по колу і змінює колір світла від забарвлення льодяника до кольору полуниці з цукром.

– Що це за мотлох? – запитує Піт.

Ребекка дарує йому сяючу попереджальну посмішку. Будь-хто зрозумів би цю посмішку, навіть такий тупак, як Піт. Вона означає: приятелю, ти стоїш на краю басейну з алігаторами; скільки ще кроків ти хочеш зробити?

– Вогні, – каже вона. – В-О-Г-Н-І треба повісити ось там, на отой гачок. Г-А-Ч-О-К. На цьому наполягав діджей. Каже, що вони покращують йому настрої. Н-А-С-Т...

– Що сталося з Віні Еріксон? – бурмоче Піт. – З Віні не було всіх цих довбаних проблем. Він вмикав записи, чорт забирай, на дві години, тягнув кілька разів зі своєї фляжки, а тоді завершував.

– Він поїхав, – каже Ребекка байдужим голосом, – думаю, назавжди.

– Ну... – Піт дивиться вгору, розглядаючи жмут промінців із червоного й білого гофрованого паперу. Але я не бачу ніякого гачка, міс Вілас.

– Господи, – каже вона, і вилізши на драбину, показує, – так ось же він, ти що сліпий?

Піт зовсім не сліпий, до того ж він ніколи не був такий радий можливості бачити. З того місця, де він стояв, під нею, він зміг чудово розгледіти її стегна, червоне мереживо її трусиків, напружені сідниці, оскільки вона стояла на п'ятій сходинці драбини.

Вона глянула вниз, на нього, побачила приголомшений вираз його обличчя, і одразу ж зрозуміла, куди він дивиться. Вираз її обличчя дещо пом'якшується. Її люба матуся полюбляла казати, що чоловіки перетворюються на дурнів, коли бачать трусики.

– Піте, Піте, спустися на землю.

– Га? – Він дивиться на неї вгору, роззявивши рот, на його нижній губі з'являється слина.

– На моїй нижній білизні точно немає ніякого гачка, я в цьому впевнена, як і в багатьох інших речах у світі, але якщо

ти спрямуєш свій погляд вище... глянеш на мою руку, а не на мій зад...

Він глянув угору, його обличчя досі приголомшене, він нарешті побачив ніготь, нафарбований червоним лаком (Ребекка продумала червоний колір у всьому на сьогоднішньому полуничному святі, навіть не сумнівайтесь), який торкався гачка, що, виблискуючи, виглядав з-під гофрованого паперу, неначе гачок рибалки, що вбивчо виблискує з-під несмачної приманки.

– Гачок, – каже вона. – Прикріпи фільтр на лампу, а лампу закріпи на гачок. Це рожева підсвітка, як нам пояснив діджей. Ти зрозумів мене, кемосабі?

– О, так...

– Тоді, якщо твоя ласка, підіймайся.

Вона злізає з драбини, вирішивши, що вже досить показувати Піту трусики, він і так уже побачив більше, ніж міг сподіватися в один із мерзенних робочих днів.

Піт уже підняв, а тепер, витягаючи з коробки рожевий прожектор Симфонічного Стена, готується до ще одного разу. Коли він вилазить на драбину, його дрючок підіймається просто перед обличчям Ребекки Вілас. Вона помічає це, і змушена кусати щоку зсередини, щоб приховати посмішку. Чоловіки дурні, це точно. Деякі з них милі дурні, та все ж дурні. Просто одні дурні можуть собі дозволити обручки, поїздки, вечери в нічних клубах Мілуокі, а інші ні. Деякі дурні лише на те і здатні, що прикріпити нікчемну лампу.

АГОВ, ХЛОПЦІ, ЗАЧЕКАЙТЕ МЕНЕ! – КЛИЧЕ ТАЙ
МАРШАЛЛ. – ЕББІ! РОННІ! ТІДЖЕЙ! ЗАЧЕКАЙТЕ!

Еббі Векслер (дуже схожий на хлопця Ненсі, не зовсім привабливий хлопчина) відгукується:

– Спіймай нас, недоумку!

– Так! – кричить Ронні Мецгер – Упіймай нас, недомуку! – Ронні, дитина, яка багато часу проводить у кабінеті логопеда, озирнувшись через плече, ледь не розбивається на своєму велосипеді, проте встигає вчасно вивернути кермо. Потім вони втікають, усі троє разом, заповнивши увесь тротуар (Господи, допоможи, щоб пішоходи прямували в інший бік). Їхні швидкі тіні біжать поруч із ними.

Спочатку Тайлер остаточно вирішує їх наздогнати, а потім розуміє, що в нього ноги надто втомились. Його мама і батько кажуть, що колись він їх обов'язково наздожене, що він ще просто замалий, але те, що він стане одним із них, Тай сумнівається. Також у нього є сумніви щодо Еббі, Ронні й Тіджея. Та чи варто їх узагалі наздоганяти? (Якби Джуді Маршалл почула ці думки, вона б аплодувала стоячи, оскільки дивувалася протягом останніх двох років, як такий кмітливий, уважний хлопчик, як її син, може невтомно гуляти із цією бандою невдах..., про них вона казала, що в них низький рейтинг.)

– Посмокчете Ельфю, – безутішно каже Тай, злізаючи із сідла; він підхопив цей вульгаризм із телеканалу «Сай-Фай», який час від часу крутить невеличкий серіал «Десяте ко-

ролівство». У всякому разі немає жодної причини, щоб гнатися за ними; він і так знає, що вони поїхали на автостоянку перед «7-11», щоб попиту фруктового напою й обмінятися картками «Меджик». Це ще одна проблема між Тайлером і його друзями. Йому більше хотілося б обмінюватись бейсбольними картками. Еббі, Ронні та Тіджей зовсім не цікавляться «Кардиналами», «Індіанцями», «Ред Сокс» і «Брю Крю». Еббі зайшов навіть так далеко, що назвав бейсбол грою для гомиків, такий коментар Тай вважає швидше тупим (чи то жалюгідним), ніж образливим.

Він, глибоко дихаючи, тягне свій велосипед вгору тротуаром. І так аж до перехрестя вулиць Чейз і Квін-стрит. Еббі називає Квін-стрит – Квіе-стрит. Звичайно. Воно й не дивно. Хіба це не одна з великих проблем? Тайлер – це хлопчик, який любить сюрпризи, а Еббі Векслер – ні. Тому їхня реакція на музику, що лунала з пікапа, який вони зустріли сьогодні вранці, була абсолютно передбачуваною.

Тайлер зупинився на розі, дивлячись униз по вулиці Квін-стрит. З обох боків вулиці – крилатий живопліт. Праворуч над живоплотом тягнеться ряд окремих червоних дахів. Будинок для літніх людей. Поруч із головними воротами стоїть якийсь знак. Тайлеру стало цікаво, він сідає на велосипед і повільно їде вниз тротуаром, щоб подивитися. Найдовші гілки живоплоту шелестять, торкаючись керма його велосипеда.

Знак, схожий на велику полуницю. Нижче напис: «СЬО-

ГОДНІ СВЯТО ПОЛУНИЦІ!!!». Тайлер дивується, що за Свято полуниці, це вечірка суто для людей похилого віку? Це не дуже цікаве запитання. Обмірковуючи все це кілька хвилин, він розвертає свій велосипед і готується їхати назад на Чейз-стрит.

Чарльз Бернсайд заходить до чоловічої кімнати наприкінці коридору відділення «Маргаритка», досі з оскалом посміхаючись і тримаючи камінь-улюбленець Буча. Ліворуч від нього кілька умивальників із дзеркалами над ними, це металеві дзеркала, які можна побачити в туалетах дешевих барів та салонів. В одному з них Берні бачить відображення свого вищиру, в іншому – тому, що ближче до вікна, – бачить маленького хлопчика у футболці з написом «Мілуокі Брюерс». Хлопчик сидить на велосипеді, якраз біля воріт, читаючи напис «Свято полуниці!».

Берні починає пускати слину. Хоча на це, здавалося б, не було ніяких причин. Слина Берні тече, як у вовка в казці, піниться і витікає з куточків його рота, котиться по червоно-коричневій нижній губі. Слина стікає підборіддям, як потік мильного розчину. Він незграбно витирає її рукою і стрясає на підлогу, не відриваючи очей від дзеркала. Хлопчик у дзеркалі – це не бідна загублена дитина з уяви Берні, Тай Маршалл прожив усе життя у Френч Лендінгу і точно знає, де перебуває. Він міг дуже легко загубитися й опинитися в певній кімнаті. Певній камері. Або тягтись до невідомого горизонту на обпечених, закривавлених ніжках.

Особливо, якщо цього захочеться Берні. Йому доведеться дуже швидко рухатись, але, як ми вже помітили, Чарльз Бернсайд насправді може й швидше рухатися, якщо на те є причина.

– Горг, – він говорить це безглузде слово з досить чітким, явним середньозахідним акцентом. – Давай, Горг.

І не чекаючи, що буде далі, – він *знає*, що буде далі, – Берні повертається та йде в бік чотирьох туалетних кабінок. Він заходить в другу ліворуч і зачиняє двері.

Тайлер саме сів на велосипед, коли щось зашуміло в живоплоті в десяти футах від напису «Свято полуниці!». Великий чорний ворон вийшов звідти на тротуар вулиці Квін-стрит. Він став, глянув на хлопчика пронизливим розумним поглядом, розправив чорні крила і, розтуляючи дзьоб, промовив:

– Горг!

Тайлер готовий радіти з будь-яких причин (йому десять років, і він завжди готовий радіти і завжди готовий повірити в неймовірне). Він дивиться на ворона і починає усміхатися, хоча і не впевнений, що справді щось почув.

– Що? Ти щось сказав?

Ворон тріпоче глянцевиими крилами і повертає голову вбік таким чином, що його потворність змінюється на чарівність.

– Горг! Тай!

Хлопець сміється. Він назвав його на ім'я! Ворон назвав його на ім'я! Він злазить із велосипеда, кладе його на під-

ставку і ступає кілька кроків до ворона. Думки про Емі Сент-Пір і Джонні Іркенхема, на жаль, навіть не закрадаються в його свідомість.

Він думає, що ворон точно злетить, якщо підступитися до нього, але той лише злегка лопоче крильми і робить крок у бік затінку від куща живоплоту.

– Ти назвав моє ім'я?

– Горг! Тай! Аббала!

На мить посмішка Тая слабшає. Це останнє слово здається йому знайомим і будить нечіткі, неприємні асоціації. Чомусь це змушує згадати його про матір. До того ж ворон називає його на ім'я – звичайно, він достоту казав *Тай*.

Тайлер ступає ще на крок до чорного птаха. Ворон, відповідно, теж крокує боком, дедалі ближче до гущавини живоплоту. На вулиці немає нікого; ця частина Френч Лендінга дрімає під сонячним промінням. Усі світи здригаються, коли Тай ступає ще на крок, прирікаючи себе на загибель.

Еббі, Ронні та Тіджей хвалькувато виходять із «7-11» після того, як індус за стійкою чемно продав їм чорничний «Сліпер» (індус – це одне з багатьох лайливих слів, яке Еббі чув із уст свого батька). Також у них нові картки «Меджик», по дві на кожного. Із синіми від соку губами Еббі повертається до Тіджея.

– Зганяй вниз вулицею, забери того недоумка.

Тіджей ображено дивиться:

– Чому я?

– Тому що Ронні купив картки, дурню. Давай бігом, во-
рушися.

– Навіщо він нам, Еббі? – запитує Ронні, облизуючи со-
лодкі шматочки льоду.

– Бо я так сказав, – пихато відповідає Еббі.

У Тайлера по п'ятницях зазвичай є гроші. У нього фак-
тично є гроші щодня. Він має заможних батьків. Для Еббі,
котрого виховує (якщо це можна так назвати) батько-одинак,
що працює на паршивій роботі прибиральником, цього бу-
ло досить, щоб зненавидіти Тайлера; він хотів його спочатку
принизити, а тоді ще й набити. Але зараз усе, що йому треба,
– це картки «Меджик», по третій пачці для кожного. Було
ще приємніше усвідомлювати той факт, що Тайлеру зовсім
не подобаються картки «Меджик», проте він усе одно зму-
сить його за них заплатити.

Проте спершу їм треба доставити сюди малого недоумка.
Чи малого недомука, як його називає недорікуватий Ронні.
Еббі подобається таке прізвисько, і він думає, що почне його
так називати. Недомук. Гарне слово, так він зможе насміха-
тися над Таєм і Ронні одночасно. Два в одному.

– Давай, Тіджею, чи ти хочеш отримати індіанський опік.

Тіджей не хоче. Індіанські опіки Еббі Векслера сказано
болючі. Він демонстративно зітхає, забирає велосипед від
стійки, сідає на нього та їде вниз пологим схилом пагорба,
тримаючи однією рукою кермо, а другою – сік. Він розрахо-
вує побачити Тая, котрий тягне свій велосипед, тому що він

просто... так... втоми-и-и-ився, десь поблизу, але, здається, Тая взагалі немає на Чейз-стрит. Що таке?

Тіджей починає крутити педалі швидше.

У чоловічій кімнаті ми дивимося на ряд туалетних кабінок, двері другої зліва зачинено. Інші три трохи відхилені, висять на сріблястих завісах. З-під зачинених дверей нам видно пару викривлених та вкритих вузлуватими венами го-мілок, що піднімаються із брудних капців.

Голос кричить із дивовижною силою. Це різкий голодний і злий голос молодої людини. Ехо відбивається від плитки на стінах:

– Аб-бала! Аббала-дун! Маншан горг!

Раптом у всіх унітазах спускається вода. Не лише в зачи-неній кабінці, а й у всіх, у тому числі й у пісуарах – сріблясті ручки опускаються з ідеальною синхронністю. Вода стікає вниз вигнутими фарфоровими поверхнями. Ми переводимо погляд від пісуарів на унітази й бачимо, що брудні капці та ноги, які з них стирчали, зникли. Ми вперше *чуємо* справж-ній звук неvezіння, схожий на порив гарячого повітря з ле-гень, що породив нічний кошмар о другій годині ночі.

Леді та джентльмени, Чарльз Бернсайд покинув будинок.

Ворон підходить упритул до живої огорожі. Він досі ди-виться на Тайлера своїми яскравими моторошними очима. Тайлер іде до нього, мов загіпнотизований.

– Скажи моє ім'я знову. – Він зітхає. – Скажи моє ім'я знову, і можеш іти.

– Тай! – чемно каркає ворон, тоді ледь тріпоче крильми й вислизає в живопліт.

Ще якусь мить Тайлеру видно, як змішуються кольори блискучого чорного з блискучо-зеленим, а тоді він зникає.

– Надзвичайний ворон! – каже Тайлер.

Він розуміє, що, сказавши це, мимовільно засміявся. Що це було? Це відбувалося насправді, чи йому здалося?

Він нахиляється ближче до того місця живоплоту, де щойно зник ворон, сподіваючись знайти перо, щоб узяти собі на згадку, і коли він це робить, худорлява біла рука різко висувається із зелені й вправно хапає його за шию. Тайлер устигає лише ледь скрикнути від жаху, перш ніж його затягнули в живу огорожу. Один із його кросівок стягнули невеликі жорсткі гілки. Десь здалеку чується гортанний пожадливий крик, щось схоже на «Хлопчик!», а тоді глухий звук, очевидно, удар улюбленим каменем по голові хлопця. Більше нічого не чути, крім віддаленого гулу газонокосарки і близького дзижчання бджоли.

Бджола кружляє над квітами за огорожею на території Макстона. Більше нічого не видно, крім зеленої трави і столів біля будівлі, де літнім мешканцям улаштують сьогодні опівдні пікнік на честь Свята полуниці.

Тайлер Маршалл зник.

Тіджей Реннікер спускається і зупиняється на розі Чейз і Квін. Його темно-синій сік капає на зап'ясток, але він цього практично не помічає. Посередині Квін-стріт він бачить ве-

лосипед Тая, що акуратно спирається на підставку.

Повільно рухаючись, оскільки в нього надзвичайно кепські передчуття, Тіджей підїздить до велосипеда. У якийсь момент він починає усвідомлювати, що те, що колись було «Сліпером», тепер перетворилось на чашку розтопленої маси. Він викидає його в стічну канаву.

Так, правильно, – це велосипед Тая. Немає сумнівів, адже це червоний двадцятидюймовий «Швін» із широким кермом і зеленою наліпкою «Мілуокі Бакс» збоку. Велосипед і...

Біля огорожі, що є межею між світом старих людей і світом нормальних людей, звичайних людей, Тіджей бачить один кросівок фірми «Рібок». Навколо нього розкидано блискуче зелене листя. З кросівка стирчить одна пірїна.

Хлопчик дивиться на кросівок широкими очима. Можливо, Тіджей і не такий розумний, як Тайлер, але розумніший від Еббі Векслера, і цього досить, щоб уявити, як Тайлера було затягнуто крізь огорожу. Позаду залишився лише велосипед... і одна кросівка... одна-єдина кросівка, що перевернулася...

– Таю? – кличе він. – Ти жартуєш? Бо якщо так, то краще припини, я скажу Еббі, щоб зробив тобі найдужчий індіанський опік, який у тебе коли-небудь був.

Ніхто не відповідає. Тай не жартує. Тіджей чомусь так і думає.

Він раптом згадує про Еммі Сент-Пір і Джоні Іркенхема,

він чує (або йому здається, що чує) ледь чутні кроки за живо-
плотом: Рибак, добре пообідавши, повернувся за десертом!

Тіджей намагається закричати і не може. Його горло пере-
сохло. Замість того щоб закричати, він нахилиється над кер-
мом і тисне на педалі. З'їхавши з тротуару на проїзду частину,
щоб бути якнайдалі від темної густої огорожі, їде так
швидко, як тільки може. Переїхавши через бордюр, передне
колесо його велосипеда розплющує те, що залишилось від
його «Сліпера». Він крутить педалі до Чейз-стрит, нахилив-
шись над кермом, мов гонщик із Гран-прі, залишаючи тем-
ний помітний слід на асфальті, схожий на кров. Десь поруч
кряче ворон. Цей звук схожий на сміх.

Робін Гуд Лейн, будинок № 16: ми вже це десь бачили, як
казала хористка до архієпископа. Ми проникаємо через вік-
но кухні й бачимо Джуді Маршалл, котра спить у кріслі-гой-
далці в кутку. В неї на колінах книжка – роман Джона Грі-
хема, – яку ми востаннє бачили на столику біля її ліжка. Бі-
ля крісла, на підлозі, півчашки холодної кави. Джуді встигла
прочитати сторінок із десять, перш ніж задрімала. Ми не мо-
жемо звинувачувати в тому письменницькі здібності місте-
ра Гріхема; Джуді погано спала минулої ночі, і це не впер-
ше. Уже минуло понад два місяці, як вона спала понад дві
години поспіль. Фред знає, що з його дружиною щось не так,
але він навіть не уявляє, наскільки все далеко зайшло. Якби
він знав, то був би більше ніж просто наляканий. Невдовзі,
– Боже, допоможи йому, – він матиме краще уявлення про

її психічний стан.

Вона починає нерозбірливо стогнати і повертати голову з боку на бік, крізь сон знову промовляє безглузді слова. Більшість із них надто нечіткі, щоб зрозуміти, проте ми можемо вловити *аббала і горг*.

Раптом її очі розплющуються. Вони блискучі, яскраво-сині під впливом сонячного світла, яке заповнює кухню літнім сірувато-коричневим золотом.

– *Тай!* – вона промовляє задихаючись.

Джуді прокидається тому, що судоми звели ноги. Вона дивиться на годинник над плитою, на ньому дванадцять хвилин по дев'ятій, усе здається заплутаним, як це часто буває, коли ми глибоко заснемо, але не добре виспимось. Неначе струни, перебирає вона в голові хоча й не жахний, проте неприємний сон: чоловіки у фетрових капелюхах, насунених так, що відкидали тінь на обличчя, ходили на довгих, немов намальованих Р. Крамбом, ногах у великих черевиках із заокругленими носами, які, здавалося, теж були витвором Р. Крамба. Вони блукали з нещасними фізіономіями невідомим містом – Мілуокі? Чикаго? – на фоні похмурого помаранчевого неба. Сон супроводжувався музикою Бенні Гудмена у виконанні групи «Кін Портер Стомп», яку завжди грав її батько, трохи випивши. Було відчуття, що сон поєднував жах і горе: у її житті вже траплялися жахливі речі, але жахливіше чекало попереду.

Люди, зазвичай, не відчують полегшення, прокинувшись.

шись після поганого сну, – полегшення, яке вона колись відчувала, коли була молодшою і... і...

– І при своєму розумі, – каже вона хрипло спросоння. – «Кін Портер Стомп» туди ж. – Ця музика завжди нагадувала їй супровід до старих мультфільмів, у яких мишеня в білих рукавичках забігає в нірку і вибігає з неї із запаморочливою шаленою швидкістю.

Одного разу, коли батько танцював із нею під цю пісню, вона відчула якийсь твердий виступ. Щось у його штанах. Після того, коли він вмикав танцювальну музику, вона намагалась не потрапляти йому на очі.

– Досить, – каже вона все тим же хриплим голосом.

Вона говорить голосом ворона, тому що бачила його уві сні. Це достоту був ворон. Ворон Горґ.

– «Горґ» – означає «смерть», – каже вона, облизуючи суху верхню губу, навіть не помічаючи цього. Її язик висолопився ще далі й теплим вологим, у певному сенсі комфортним, кінчиком облизує ніздрі. – Там *gorґ* – означає смерть. Там, у...

Потойбіччя – це слово, яке вона не хотіла б промовляти. Перш ніж закінчити свою думку, вона бачить на кухонному столі те, чого там раніше не було. Сплетену з лози коробку. З неї лунає голос, низький, сонний голос.

Вона відчуває напруження внизу живота, неначе її кишківник абсолютно порожній. Вона знає, як називається така коробка, – верша. Це риболовна верша. Зараз у Френч Лен-

дінгу є Рибак. Поганий Рибак.

– Тай, – кличе вона, але, звісно, ніхто не відповідає.

У будинку немає нікого, окрім неї: Дейл на роботі, а Тай грається на вулиці – тим краще. Середина липня, серце літніх канікул, і Тай ганяє по місту, робить усе, як писали Рей Бредбері та Август Дерлет, що тільки можна, маючи в запасі нескінченний літній день. Але він не буде сам; Дейл поговорив із ним, щоб він тримався друзів, допоки не впіймають Рибака, *щонайменше* до тих пір, і те ж саме казала вона. Джуді не зовсім подобався син Векслерів (як і Мецгерів чи Реннікерів), але допоки вони разом, вони в безпеці. Тай, імовірно, не навчиться нічого хорошого цього літа, але принаймні...

– Принаймні він у безпеці, – каже вона хрипким голосом Ворона Горга.

Але коробка, що з'явилася на кухонному столі в той час як вона задрімала, здається, хоче звести нанівець усю цю концепцію безпеки. Звідки вона взялася? І що це за біла річ зверху?

– Записка, – каже вона і підводиться.

Вона ступає на кілька кроків від крісла до стола, неначе досі спить. Записка – складений шматок паперу. На одній половині напис «*Милій синьоокій Джуді*». У коледжі в неї був хлопець, котрий так її називав. Вона просила його припинити, оскільки це її дратувало, через те що він забував (навмисне, як вона підозрювала): вона його покинула. І тепер знову

це дурнувате прізвисько дражнило її.

Джуді відкручує кран над раковиною, не відриваючи очей від записки, наповнює водою долоні й п'є. Кілька крапель падає на напис «*Милій синьоокій Джуді*». Ім'я одразу розпливається. Написано чорнильною ручкою? Який антикваріат! Хто зараз пише чорнильними ручками?

Вона тягнеться до записки, а тоді відсажується. Звук у коробці стає голоснішим. Цей звук схожий на дзижчання.

– Це мухи, – каже вона. Вода освіжила горло, і голос уже звучить не так хрипко, але самій Джуді здається, що вона говорить, як Ворон Горг. – Ти знаєш, як дзижчать мухи.

Візьми записку.

Не хочу.

Так, але ти МУСИШ! Негайно візьми її! Куди поділась твоя МУЖНІСТЬ? Ти перетворилась на курячий послід?

Хороше запитання. *Кляте* хороше запитання. Язик Джуді витягується, щедро облизує верхню губу й жолобок, потім бере записку й розгортає її.

Вибач, тут лише одна дитяча нирка, іншу я підсмажив і з'їв. Було дуже смачно!

Рибак.

Нервові закінчення на пальцях, долонях, зап'ястях Джуді Маршалл раптом не відчують. Її обличчя повністю втрачає колір, на щоках видніються сині жилки. Дуже дивно, що вона не знепритомніла. Записка випадає з її рук і плавно приземляється на підлогу. Вона з вереском вигукує ім'я сина знову

і знову, відкидаючи кришку риболовної верші.

Всередині блискучі червоні завитки кишківника, над якими кишать мухи. Також тут є зморшкуваті мішечки легенів і серце завбільшки з кулак, оскільки це дитяче серце, багряна подушечка з печінки... і одна нирка. На купі кишок повзають мухи, як і по всьому світі горг, горг, горг.

У сонячній тиші кухні Джуді починає вити, і цей звук божевілля нарешті звільняється з її крихкої клітки, – це справжнє божевілля.

Буч Єркса вже збирався йти всередину, випаливши лишень одну сигарету, оскільки перед Святom полуниці завжди багато роботи (добросердий Буч не має такої ненависті до маленьких фальшивих свят, як Піт Векслер), але до нього підійшла Петра Інгліш, санітарка з відділення «Нарцис», і вони почали говорити про мотоцикли, тож минуло не менше ніж двадцять хвилин, перш ніж він зайшов у відділення.

Він каже Петрі, що має йти, вона бажає йому щастя, і він прослизає крізь двері назустріч сюрпризу. Біля стола стоїть голий Чарльз Бернсайд, тримаючи одну руку на камені Буча, який той використовує, як прес-пап'є (цей підписаний камінь привіз його син з табору минулого року, Бучу це видалось надзвичайно милим). Він не має нічого проти мешканців притулку. Буч точно дав би Піту Векслеру прочуханки, якби дізнався, що той гасить недопалки об їхні тіла, просто попередив би його, проте він терпіти не може, коли вони торкаються його речей. Особливо цей мерзотник, котрий

полюбляє виявляти свою дурнувату дотепність. Саме це він зараз і хоче зробити. Буч бачить це по його очах. Сам Чарльз Бернсайд вийшов, мабуть, на честь Свята полуниці!

До речі, про полуниці; Берні вже, здається, десь поласував ними, оскільки в нього залишилися червоні сліди на губах і глибоко в кутиках рота.

Проте Буч не звертає на це уваги. Йому впадають в око зовсім інші сліди на Берні. Коричневі.

– Чарльзе, забери руку, – каже він.

– Від чого? – запитує Берні, а тоді додає: – Підтирайло.

Буч не хоче сказати *від мого каменя-улюбленця*, оскільки це звучить якось по-тупому.

– Від мого прес-пап'є.

Берні дивиться вниз, на камінь, який щойно поклав (коли він вийшов із ним із туалетної кабінки, на ньому було трохи волосся й крові, але для чого ж тоді раковини в туалеті). Він продовжує стояти, забравши руку з каменя.

– Помий мене, козел. Я обісрався.

– Та я бачу. Спершу скажи, чи ти вже був на кухні й розмастив там скрізь своє лайно. А я знаю, що ти там був, тож не бреш.

– Ходив, перш за все, мити руки. – каже Берні та показує їх.

Вони покручені, але рожеві й чисті. Навіть нігті чисті. Він їх справді мив. А тоді додає:

– Дрочун.

– Ходімо зі мною назад, до санітарної кімнати, – каже Буч,
– дrouch-підтирайло буде тебе мити.

Берні пхикає, проте йде досить жваво.

– Ти вже готовий до сьогоднішніх танців? – запитує його Буч так, аби спитати: – Уже відполірував свої черевики, друзяко?

Берні може навіть здивувати посмішкою, коли в нього гарний настрій, виставляючи напоказ кілька жовтих зубів. На них, як і на губах, червоні плями:

– Йой! Та я хоч зараз готовий танцювати рок, – каже він.

Хоча з виду Еббі й не скажеш, що він слухає історію Тіджея про залишений велосипед і кросівку Тайлера Маршалла з певною тривогою. На обличчі ж Ронні, навпаки, – явно означене занепокоєння.

– Еббі, що ми робитимемо? – запитує Тіджей після розповіді.

Нарешті його дихання нормалізується після того, як йому довелося швидко крутити педалі, їдучи вгору.

– Що означає «що ми маємо робити»? – питає Еббі. – Те, що й завжди робимо, – проїдемо вниз вулицею, пошукаємо пляшки, щоб здати, поїдемо до парку і гратимемо в картки «Меджик».

– Але... але, що як...

– Заткнися, – каже Еббі.

Він знає, що хоче сказати Тіджей, але не хоче цього чути. Його батько каже, якщо говорити про щось погане, то можна

накликати на себе біду, тож він намагається ніколи цього не робити. Він вважає, що згадування імені виродка-вбивці – вдвічі поганіша прикмета. Але цей ідіот Ронні Мецгер усе одно балакає далі... хоча й не зовсім виразно.

– Але, Еббі, якщо це Ликаб? Що як Тая викрав...

– Стули пельку! – каже Еббі, замахуючись кулаком, ніби хоче вдарити цього дурня, котрий говорить, неначе каші в рот набрав.

У цей момент продавець-індус вискакує з магазину «7-11», як клоун із табатирки.

– Мені не потрібні тут ваші чвари! – кричить він. – Або ви йдете розбиратись десь в інше місце, або я викликаю поліцію!

Еббі починає повільно крутити педалі, рухаючись у протилежному напрямку від Квін-стрит; голосно дихаючи, він бурмоче ще кілька образливих слів на адресу індуса (їх він теж чув від батька), а інші два хлопці їдуть слідом за ним.

Відїхавши трохи далі від «7-11», Еббі зупиняється й дивиться на своїх друзів із гордо зведеною головою, випинаючи груди вперед.

– Він сам поїхав від нас півгодини тому, – каже Еббі.

– Га?

– Хто? Що?

– Тай Маршалл, якщо хтось запитає, сам поїхав від нас півгодини тому. Коли ми були... ум... – Еббі починає згадувати, і це йому вдається надто важко, оскільки в нього немає

практики. Зазвичай Еббі Векслер ніколи нічого не пригадує, йому цікаво, лише те, що він бачить.

– Коли ми крізь вікно розглядали полиці магазину «Асортимент»? – несміливо питає Тіджей, оскільки боїться, що може отримати за це лютий індіанський опік від Еббі.

Якусь мить Еббі дивиться на нього тупо, а тоді починає посміхатись. Тіджей розслабляється. Ронні Мецгер і далі тільки збентежено спостерігає. Чи то з битою в руках, чи з роликками на ногах – Ронні на висоті, але в решті випадків, він цілковитий нуль.

– Саме так, – каже Еббі. – так. Ми дивились у вікно «Шмітта», коли повз нас проїхав пікап, з якого до біса гучно лунав чортовий панк. Тоді Тай сказав, що йому треба кудись відлучитися.

– Куди саме? – запитує Тіджей.

Еббі не дуже кмітливий, проте йому притаманна так звана легка підступність. Він інстинктивно знає, що найкраща історія – це коротка історія. Чим менше розповідаєш, тим менше шансів, що хтось тебе може збити з пантелику через невідповідність фактів.

– Він нам цього не сказав, – каже Еббі. – Лише сказав, що треба відлучитися.

– Він нікуди не збирався їхати, – каже Ронні. – Він просто залишився позаду, бо він... – Зробивши паузу, Ронні старанно вимовляє слово, і цього разу в нього добре виходить: – Недоумок.

– А ти випадково не задумувався, – каже Еббі. – А що, як... як його викрав той тип, бовдуре? Ти хочеш, щоб усі казали, що це через те, що він не зміг нас наздогнати? Що його вбили, бо ми його залишили? Ти хочеш, щоб усі казали, що це через нас?

– Ей, – каже Ронні – ти ж не думаєш, що Тая схопив Ликаб – Рибак?

– Я не знаю, і мені однаково, – каже Еббі. – Але я не проти, щоб він зник. Він починав мене дратувати.

– Ох. – Ронні вдається виявити байдужість і зацікавленість одночасно.

– *Який же він бовдур*, – бурмоче Еббі.

Якщо не вірите, то подумайте самі, як він, такий здоровань, дозволяє, щоб Еббі робив йому індіанські опіки. Колись, імовірно, настане той день, коли Ронні зрозуміє, що не зобов'язаний більше миритися з цим, і, можливо, тоді він зажене Еббі в землю, як кілочок для намету, але Еббі про це не думає. Ще гірше: він не вміє думати про майбутнє – лише про минуле.

– Ронні, – каже Еббі.

– Що?

– Де ми були, коли Тайлер поїхав?

– М-м... біля «Асортименту Шмітта».

– А куди він поїхав?

– Він не сказав.

Еббі бачить, що для Ронні це вже стало правдою, тож він

заспокоюється, а тоді повертається до Тіджея:

– Ти зрозумів?

– Зрозумів.

– Тоді поїхали.

Вони сідають на велосипеди та крутять педалі. Їдучи вздовж алеї, що засаджена деревами, недомук їде попереду Еббі й Тіджея, і Еббі не проти. Він ще ближче наближається до Тіджея і каже:

– Більше ти нічого не бачив, коли повертався? Нікого? Ніякого типа?

Тіджей трясе головою:

– Лише кросівку і велосипед. – Він робить паузу і напружується, щоб пригадати. – Ще там були розкидані листочки живоплоту. А також там, здається, була пір'їна, схожа на воронячу.

Еббі пропускає це повз вуха. Він лише хоче з'ясувати, чи справді Рибак був десь настільки близько від нього, що зміг схопити одного з його приятелів. У його голові з'являється кровожерлива думка, яка йому подобається: уявлення, як якась примара, монстр без обличчя вбиває страшенно надокучливого Тая Маршалла і з'їдає його на обід. Водночас десь усередині прокидається дитячий страх, він боїться бабая (страх, який ще дасть про себе знати сьогодні вночі, коли Еббі лежатиме в ліжку й не зможе заснути, дивитиметься на тіні, і йому здаватиметься, що вони набувають форми і дедалі ближче і ближче оточують його). Також прокинулося

в душі і щось не по літах доросле, що інстинктивно підказувало йому вжити термінових заходів, щоб не потрапити на очі установам, котрі неодмінно розслідуватимуть зникнення Тайлера, справу, яку батько Еббі назвав би «лажовою».

Проте Еббі Векслер, як і Дейл Гілбертсон, і Фред, батько Тая, до останнього не йме віри. Він просто не може повірити, що з Таєм трапилось щось *фатальне*. Йому не віриться навіть після того, як він згадує про Емі Сент-Пір і Джонні Іркенхема, хлопчика, чії частини тіла висіли в старому курнику. Діти, про яких Еббі чув у вечірніх новинах, – вигадки телебачення. Він не знав Емі чи Джонні особисто, тож те, що з ними сталося, сприймав, як побачене у фільмі чи по телевізору. Тай – це інше. Тай щойно був тут. Він розмовляв із Еббі, Еббі розмовляв із ним. У розумінні Еббі це ототожнюється з безсмертям. Якщо Рибак зміг схопити Тая, то він з таким же успіхом міг би схопити будь-яку іншу дитину. І його в тому ж числі. Тож він, як і Дейл, і Фред, не міг у це повірити. Найпотаємніша основна його часточка, його серце, вірить у те, що життя прекрасне, відмовляється вірити в Рибака й усі його вчинки.

Тіджей запитує:

– Еббі, ти думаєш...

– Не-є, – каже Еббі, – він повернеться, поїхали в парк.

Пошукаємо бляшанки та пляшки пізніше.

Фред Маршалл залишив свій піджак і краватку в кабінеті, закотив рукави і допомагає Роду Тісбері розпаковува-

ти новий мотоблок – це нова неперевершена серія випуску «Хілер».

– Я чекав на таку технічну новинку зо двадцять років, а може, й більше, – каже Род. – Він вправно встромляє широкий кінець ломика між кришкою великого ящика і однією з дерев'яних стінок, яка з гуркотом падає на бетонну підлогу приміщення для технічного обслуговування. Род – це головний механік у «Гольці». У технічному обслуговуванні він ас. – Вона стане в пригоді малим фермерам, а також міським садівникам. Якщо ти не зможеш продати з дюжину таких до осені, то тебе не треба на цій роботі.

– Я продам двадцять до кінця серпня, – каже Фред із досконалою впевненістю.

Усі його турботи тимчасово стерла ця маленька зелена машина, що може набагато більше, ніж просто переривати землю; у комплекті йде багато різних насадок, які чіпляються та знімаються так само легко, як підкладка до осінньої куртки. Він хоче її завести, послухати мотор. Двоциліндровий мотор має досить привабливий вигляд.

– Фреде?

Він дратівливо повертається. Це Іна Гейтскіл, секретарка Теда Гольца і адміністратор автосалону.

– Що?

– До тебе дзвінок на першій лінії. – Вона показує на підлогу, на якій бряжчить різне обладнання і шумно дзижчить пневматична викрутка, якою саме викручують болти на ста-

рому тракторі «Кейс», а тоді на телефон, на якому блимають кілька вогників.

– Іно, ти не могла б попросити, щоб залишили повідомлення? Я саме збирався допомогти Роду зарядити акумулятор цього маленького звіра, а тоді...

– Думаю, тобі краще відповісти. Жінка на ім'я Енід Первіс – твоя сусідка?

На мить Фред стоїть збентежено, а тоді йому в пригоді стає професійна пам'ять, яка мимовільно накопичує імена. Дружина Діка. На розі Робін Гуд і Мейд Меріан. Він якраз бачив Діка сьогодні вранці. Вони ще вітались один із одним. Та він бачить широко розплющені очі та стулені губи Іни, які завжди широко усміхнені. Вона виглядає занепокоєною.

– Що сталося? – запитує Дейл, – Іно, що таке?

– Я не знаю. – А тоді неохоче веде далі: – Щось із твоєю дружиною.

– Краще візьми слухавку, старий, – каже Род, але Фред уже перетнув замащену мастилом бетонну підлогу і миттю опинився біля телефону.

Він приїхав додому через десять хвилин після того, як залишив «Гольц», зірвавшись із місця, як той підліток, залишаючи сліди на асфальті службової автостоянки. Найгіршим було те, що Енід Первіс намагалася говорити з ним спокійно й обережно, а також старалася, щоб її голос не звучав наляканим.

Вона розповідала, що гуляла з Потсі, проходила повз бу-

динок Маршаллів, коли почула крик Джуді. Не один раз, а двічі. Звичайно ж, Енід зробила те, що зробила б кожна добра сусідка: дякувати Богу, вона підійшла до дверей і погукала крізь щілину для листів. Якби не було відповіді, говорила вона Фреду, то їй довелося б викликати поліцію. Вона б навіть не йшла додому, а викликала б від Плоцких, із будинку навпроти. Але...

– Все гаразд, – відгукнулась Джуді та розсміялась. Сміх був пронизливим, а тоді вона, хихочучи, зітхнула. Цей сміх насторожив Енід навіть більше, ніж крик. – Це все був просто сон. Навіть Тай – це просто сон.

– Дороженька, ти не порізалась? – запитала Енід крізь щілину для листів. – Ти не впала?

– Не було ніякої верші, – відповіла Джуді, можливо, вона і сказала якесь інше слово, але Енід здалося, що вона сказала саме «верша». – Це теж мені наснилося. – Тоді Енід неохоче сказала Фреду, що Джуді Маршалл почала плакати.

Іноді той плач переходив навіть у схоже на собаче скавучання. Було тривожно чути таке зі щілини для листів. Енід погукала ще раз і запитала, чи можна зайти, щоб переконатись, що вона не поранилася.

– Іди геть! – відповіла Джуді. Крізь плач вона знову засміялась злим, божевільним сміхом. – Ти теж сон. Увесь цей світ – це сон.

Тоді почувся звук розбитого скла, неначе вона кинула чашку з кавою чи склянку з водою на підлогу. Чи то жбур-

нула нею об стіну.

– Я не викликала поліції, оскільки вона сказала, що все гаразд, – розповіла Енід Фреду (Фред стояв, притиснувши телефон до одного вуха, а друге затулив, намагаючись приглушити гудіння звуків механізмів, якими він зазвичай насолоджувався і які в цей момент, здавалося, проникали в його голову, неначе жовті павуки).

– У будь-якому разі, фізично все в порядку. Але, Фреде... думаю, тобі краще поїхати додому й подивитись.

Усі ті дивацтва, що відбувалися з Джуді останнім часом, вибором промайнули в його голові. Так само, як і слова Пета Скарди. *Психічний розлад... «Раптом захворів, мовляв, так і так, зазвичай мають проявлятися хоча б якісь симптоми».*

Але ж він помічав симптоми, чи не так?

Бачив їх, і нічого не зробив.

Фред паркує авто, чутливий «Форд Експлорер», посеред дороги і поспішає сходами, водночас гукаючи дружину на ім'я. Ніхто не відповідає. Навіть коли він заходить у вхідні двері (відчиняючи, він штовхає їх із такою силою, що рамка, що обрамляє щілину для листів, надзвичайно гучно брязкає), ніхто не відповідає. Завдяки кондиціонеру, повітря всередині будинку доволі прохолодне. Легкий холодок пробіг по його шкірі, і він відчуває, що пітніє.

– Джуді? Джуді?

Досі немає відповіді. Він поспішає через зал до кухні, у якій найчастіше знаходить її, коли повертається додому по-

серед дня.

Кухню наповнює сонячне проміння, проте вона порожня. Стіл і робоча поверхня – чисті; начиння блищить, дві чашки з-під кави стоять на сушарці для посуду, сонце відбивається від свіжовимитої поверхні. Ще більше промені відбиваються від купи розбитого скла на поверхні столу. На одному з осколків наклейка із зображенням квітки, тож Фред зрозумів, що це була ваза з підвіконня.

– Джуді? – він гукає знову.

Він відчуває, як пульсує його кров у грудях і в скронях. Джуді не відповідає, але він чує, що вона нагорі починає співати.

– *Баю-бай, дитинко... колише деревинка... вітерець війне...*

Фред упізнає цю пісню, але, замість того щоб заспокоїтись, почувши її голос, його навпаки огортає більший холод. Вона співала її Таю, коли син був маленьким. Так вона заколисувала хлопчика. Фред уже багато років не чув цієї пісеньки з її вуст.

Він повертається назад у хол, до сходів. Тепер він помічає те, чого не побачив, коли зайшов. Копію картини Ендрі Вайєта «Світ Христини» знято, і вона стоїть, зіперта на батарею. Під гачком, на якому висіла картина, у кількох місцях видніється гіпсокартон з-під здертих шпалер. Фреду стає ще холодніше, оскільки він розуміє, що це зробила Джуді. Це зовсім не інтуїція – навіть не дедукція. Це можна назвати ли-

ше телепатією тривалого подружнього життя. Згори долинає гарний і водночас геть нестямний спів: «...*Колиску колихне. Гілочка зламається, колисочка впаде...*»

Фред підіймається сходами, гукаючи її на ім'я.

У холі нагорі страшенний гармидер. Це місце, де вони розмістили галерею останніх фото: Фред і Джуді біля блюз-клубу «Медісон Шуз», куди вони іноді ходили, якщо не було нічого цікавого в «Шоколадному годиннику»; перший танець Фреда і Джуді на їхньому весіллі – усі щасливо дивляться на них; Джуді на лікарняному ліжку, виснажена, проте усмінена, тримає згорток – Тая. Фото сімейної ферми Маршаллів, яку вона завжди зневажала, та інші.

Більшість цих знімків у рамках зняли. Інші, у тому числі світлини, на яких є ферма, валялись на долівці. Скло розлетілось холлом, неначе блискучі бризки. Також Джуді розірвала шпалери під шістьма фотографіями. У тому місці, де висіло фото Тая і Джуді в лікарняній палаті, шпалери були майже повністю здерті. Він бачить, що вона подряпала навіть гіпсокартон під ними. Місцями плями засохлої крові.

– Джуді! Джуді!

Двері до кімнати Тайлера відчинені. Фред миттю мчить холлом, не зважаючи на хрускотіння скла під мокасинами.

– *Заспокойться Тайлер, колисочка і все.*

– Джуді! Джу...

Він стоїть у дверях і не може промовити ні слова.

Кімната Тая, неначе після великого обшуку в детективно-

му фільмі. Шухляди витягнені й валяються всією кімнатою, здебільшого перевернені. Комод відсунено від стіни. Літній одяг перемішаний – джинси, футболки, спідня білизна, білі спортивні шкарпетки. Двері шафи відчинені, більшість одягу знято з вішаків; та ж сама телепатія говорить йому, що вона зривала штани і застібнуті сорочки, щоб переконатися, що під ними нікого немає. Лише піджак Тайлерового костюма криво звисає з ручки шафи. Його плакати зірвано зі стін; Марк Макгауер розірваний навпіл. Вона ніде не чіпала шпалер, окрім одного місця, де висів плакат із замком («ПОВЕРТАЙСЯ НА СТАРІ ЗЕМЛІ»). Тут вона їх майже повністю зірвала, залишаючи ще більше смужок крові на гіпсокартоні.

Джуді Маршалл сидить на голому матраці синового ліжка. Простирадла звалені в купу в кутку разом із подушкою. Ліжко відсунено від стіни. Джуді сидить, схиливши голову. Він не бачить її обличчя, оскільки його ховає волосся, але вона одягнена в шорти, і він бачить закривавлені засмаглі стегна. Її руки заховані під коліна і Фред думає, що то і на краще. Він не хоче бачити, як сильно вона поранилась, доки дружина не підведеться. Його серце вистукує в грудях. Через надмірний вміст адреналіну нервова система на межі, у роті присмак паленої пластмаси.

Вона знову починає співати колискову Таю, і він більше не може цього витримати.

– Джуді, ні. – Він ринувся до неї через завали, хоча вчора ввечері, коли він заходив сюди, щоб поцілувати Тая на ніч,

тут була досить охайна кімната хлопчика. – Припини, люба, все гаразд.

Як не дивно, але вона припиняє. Вона підводить голову, і коли він бачить жахливий погляд у її очах, то остаточно втрачає дар мови. Погляд виражає не просто жах – він виражає *порожнечу*. Неначе щось усередині жінки відступило вбік, залишивши чорну діру.

– Тай зник, – каже вона. – Я дивилась за кожною світливою, за якою могла... Я була впевнена, що він саме за тією, якби він і міг бути за однією з фотографій, то був би тільки за нею...

Вона показує на місце, де висів плакат краєвиду в Ірландії, і він бачить, що чотири нігті на її лівій руці поламані. Його шлунок вивертає. Таке враження, що її пальці було занурено в червоне чорнило. *Якби ж то було чорнило*, думає Фред. *Якби ж то*.

– Але це лише картинка. Вони всі лише картинки. Тепер я це бачу. – Вона робить паузу, а тоді плаче. – Аббала! Маншан! Аббала-горг, Аббала-дун!

Її язик витягується до неможливого, вона витирає ним і обслінює ніс. Фред бачить це, але не може повірити власним очам. Це неначе потрапити у фільм жахів: зрозуміти, що це все насправді, і не знати, що робити. Що йому робити? Уявіть собі, що людина, котру ви кохаєте, сходить з глузду, лише на хвилю уявіть, що б ви зробили? Що, чорт забирай, ви б зробили?

Але ж він її любить, він закохався в неї по вуха з першого тижня їхнього знайомства, і ніколи про це не жалкував. Любов і зараз керує ним. Фред сідає біля неї на ліжку, обіймає обома руками і просто тримає її. Він відчуває, як тремтіння тіпає тіло, воно тремтить, мов струна.

– Я кохаю тебе, – каже він, сам здивувавшись своєму голосу. Дивовижно, що, коли змішати розгубленість і страх, можна отримати такий удаваний спокій. – Я кохаю тебе, і все буде гаразд.

Вона здійсмає на нього погляд, і в її очах з'являється щось. Фред не може сказати, що здоровий глузд, хай би як йому того хотілося, – це лишень вияв свідомості. Вона знає, хто вона і хто біля неї. На мить у її очах виринає вдячність. А тоді під впливом нової хвилі судом вона змінюється на виду й починає ридати. Це остаточно позбавляє його здатності говорити. Це спричиняє душевні муки для його нервової системи, серця і розуму.

– Тай зник, – каже Джуді. – Горг загіпнотизував його, і аббала забрав його. Аббала-дун! – Звичайно ж, сльози котяться по її щоках.

Вона підводить руки та витирає їх, залишаючи жахливі патьоки крові. Незважаючи ні на що, він переконаний, що з Тайлером усе гаразд (звичайно, у Фреда не було сьогодні жодих передчуттів, окрім хороших – з приводу продаж, які він пророкував новому ґрунтофрезу «Хілер»), він відчуває, як здригається його тіло, коли бачить ці патьоки. Переймається

він не через стан Джуді, а тому що вона щойно сказала: *Тай зник*. Тай зі своїми друзями; син учора ввечері казав Фреду, що він, Ронні, Тіджей і не зовсім приємний Векслер вирішили пробайдикувати весь день. Якщо інші хлопці підуть туди, куди Тай не захоче, він пообіцяв, що одразу повернеться додому. Здається, все мало б бути гаразд... але як не зважати на материнську інтуїцію? *Ну*, – думає Фред, – *це хіба що у світі «Фокс Нетворк»*.

Він бере Джуді на руки і знову жахається, цього разу від подиву, що вона стала такою легкою. *Вона втратила не менш ніж двадцять футів відтоді, як я її так востаннє підіймав*, – думає Фред. – *Щонайменше десять. Як я міг не помітити?* Але він знає. Частково через роботу, але здебільшого через уперте небажання припускати думку, що все настільки погано. *Ну*, – міркує він, несучи її крізь двері (її руки втомлено обвиваються навколо його шиї), – *гадаю, це просто маленьке непорозуміння*. Він справді вірить у це, не говорячи вже про те, що відчайдушно вірить у безпеку сина.

Джуді не зачепила їхньої спальні під час свого дебошу, тож для Фреда кімната здалася спокійним оазисом здорового глузду. Для Джуді, очевидно, теж. Вона втомлено зітхає і прибирає руки з шиї чоловіка, витягує язик, але цього разу лише злегка облизує верхню губу. Фред повертається і кладе її на ліжко.

– Я порізалась... подряпалась...

– Так, – каже він. – Зараз я щось придумаю.

– Що?..

Фред на мить сідає поруч із нею. Вона занурюється головою у м'яку подушку, і її повіки опускаються. Він усвідомлює, що досі бачить в її очах жахливу порожнечу та збентеження, але щиро сподівається, що помиляється.

– Ти нічого не пам'ятаєш? – запитує він обережно.

– Ні... Я впала?

Фред вирішує не відповідати. Він починає знову міркувати. Трохи, він зараз просто не в змозі багато думати.

– Люба, що таке горг? Що таке аббала? Це людина?

– Не... знаю... Тай...

– З Таєм усе гаразд, – каже він.

– Ні...

– Так, – наполягає Фред, очевидно, щоб переконати їх обох, присутніх у цій красивій затишній спальні. – Люба, лежи тут. Мені потрібно вирішити кілька справ.

Її очі повільно заплющуються. Він сподівається, що вона засне, але її повіки знову наполовину розплющуються.

– Лежи тут, – каже він, – не підводься і нікуди не ходи. Уже й так досить. Ти налякала бідну Енід Первіс до смерті. Обіцяєш?

– Обіцяю... – Її повіки знову заплющуються.

Фред іде до ванної кімнати, нашорошуючи вуха від кожного звуку. Він ніколи в житті не бачив, щоб хто-небудь був такий виснажений, як Джуді зараз, проте божевілля ще не означає тупість, і хоча він дивовижно вміє заперечувати

дійсність, Фред більше не може себе обманювати з приводу психічного стану дружини. Божевільна? Справді збожеволіла? Думаю, ні, проте трохи все ж таки зійшла з рейок, це однозначно. *Тимчасово* злетіла з катушок, виправляє він сам себе, коли відчиняє шафку з ліками.

Він бере пляшечку з меркурохромом³, а тоді переглядає ліки з рецептами на полиці вище. Їх там небагато. Він бере крайню зліва: «Аптека Френч Лендінга, „Соната“, одну капсулу перед сном; не вживайте понад чотири дні поспіль. Призначив доктор медичних наук Патрік Дж. Скарда».

У дзеркалі шафки з ліками Фреду не видно всього ліжка, він бачить лише ніжку, а також ногу Джуді. Вона досі в ліжку. Він бере одну таблетку «Сонати» і склянку з-під зубних щіток, щоб не залишати Джуді наодинці надовго і не йти вниз за чистою.

Він наповнює склянку водою і повертається до спальні з пігулкою і меркурохромом. Джуді лежить із заплющеними очима, дихає так повільно, що він кладе руку їй на груди, щоб перевірити, чи дихає вона взагалі. Він дивиться на таблетку снодійного, вагається і починає трясти її, щоб розбудити:

– Джуді! Джуді! Прокинься на хвилику, люба. Лише щоб випити таблетку, гаразд?

Вона навіть нічого не бурмоче, тож Фред відкладає «Со-

---

³ Меркурохром – антисептична речовина, що застосовується для заживлення ран.

нату». У ній немає потреби. Вона швидко заснула і глибоко спить – це додавало йому трохи оптимізму. Було таке враження, немов із широко відкритого мішечка розсипалась отрута, яка зробила її немічною і втомленою, проте шанси на зцілення були. Чи може таке бути? Фред не знає, він переконаний лише в одному: вона справді спить. Усі нинішні біди Джуді почалися з безсоння, безкінечного безсоння. Хоча тривожні симптоми – вона почала говорити сама до себе, робила дивні, а точніше, огидні речі зі своїм язиком і таке інше – почали виявлятися лише два-три місяці тому, але спати вона не могла ще з січня. Звідси і «Соната». Тепер, здається, вона нарешті заснула. Можливо, добре виспавшись, вона прокинеться і буде знову такою, як колись. Можливо, хвилювання за сина через появу Рибака цього літа збільшувалися та збільшувалися, і, зрештою, це довело її до крайньої точки. Можливо, так, а можливо, ні... проте, доки вона спить, у Фреда є трохи часу, щоб подумати, що йому робити далі. Тож він не має гаяти жодної хвилини. Одне він знає достоту: якщо Тай буде тут, коли його мати прокинеться, то вона безсумнівно буде щасливою. Негайно постає запитання, як можна якомога швидше доправити Тая додому.

Перше, що йому спадає на думку, це подзвонити додому друзям Тая. Усе просто: номери телефонів приклеєні на холодильнику, акуратно написані нахиленим вліво почерком Джуді, поруч із номерами пожежної, поліції (у тому числі приватний номер Дейла Гілбертсона – він їхній давній друг)

і служби порятунку Френч Лендінга. Але за мить Фред розуміє, що це погана ідея. Мати Еббі померла, а його батько – рідкісний ідіот (Фред зустрічався з ним лише раз, але цього разу було більш ніж достатньо). На відміну від своєї дружини, Фред не любить говорити ні про кого, хто «нижчий за рангом». (*Та за кого ти себе маєш, – запитав він її якось, – королевою якого, в біса, королівства?*) Але стосовно Піта Векслера це було якраз доречно. Той усе одно не має жодного уявлення, де зараз хлопці, і зовсім тим не переймається.

Місіс Мецгер і Еллен Реннікер цікавляться дітьми, проте він знає, що таке літні канікули для хлопчика, він і сам таким був – увесь світ перед тобою і щонайменше дві тисячі місць, які треба відвідати, – тож він сумнівається, що вони зможуть йому допомогти. Можливо, хлопці обідають (саме час) у Мецгерів чи Реннікерів, але чи не змусить він хвилюватися жінок своїм дзвінком? Вони ж насамперед згадають про вбивцю, у цьому немає жодого сумніву, як і в тому, що Бог створив маленьких рибок... і рибалок, щоб їх ловили.

Він знову сідає на ліжко біля дружини; Фред відчуває, що його вперше охоплює справжнє хвилювання через побоювання за сина, а тоді різко залишає його. Зараз не час, щоб панікувати. Він має пам'ятати, що проблеми з психічним станом дружини і безпека сина пов'язані лише в її уяві. Його завдання зараз полягає в тому, щоб якнайшвидше довести дружині, що її побоювання безпідставні.

Фред дивиться на годинник над ліжком і бачить, що зараз

чверть на дванадцяту. *Як швидко летить час, коли маєш за-
баву*, – думає він. Джуді поруч видає звук, схожий на хрипін-
ня. Зовсім короткий тихий звук справжньої леді, проте він
усе одно смикається. Як вона його налякала, коли побачив її
в кімнаті Тая! Йому досі моторошно.

Можливо, Тай із друзями прийдуть перекусити сюди. Джуді каже, що вони часто приходять, бо в Мецгерів не зов-
сім є що їсти, а місіс Реннікер зазвичай готує те, що хлопці
називають «бридота», – містичну страву, яка складається з
локшини і якогось сірого м'яса. Джуді готує їм суп з камп-
белл і сандвічі з сосискою, або щось у тому роді. Проте в Тая
також досить грошей, щоб пригостити їх усіх у МакДональд-
зі, розташованому трохи північніше, у маленькому торгово-
му центрі, або вони могли б піти до ресторану «Круїз Сон-
ні», дешевої забігайлівки з паскудним інтер'єром п'ятдеся-
тих. Тай завжди радий їх пригостити. Він щедрий хлопчик.

– Я зачекаю до обіду, – бурмоче він, навіть не підозрюючи,
що говорить уголос, а не просто думає. Звичайно ж, Фред не
зважає на Джуді; вона глибоко спить. – А тоді...

Тоді що? Він іще не знає.

Він спускається вниз сходами, ставить кавоварку на під-
ставку й телефонує на роботу, просить Іну передати Теду
Гольцу, що його не буде сьогодні весь день: Джуді захворіла.

– Грип, – каже він їй, – блює і все таке.

Він називає їй список людей, з якими в нього було запла-
новано зустріч на сьогодні, і просить, щоб вона поговорила

з Отто Айсменом, аби той підмінив його. Отто буде тільки радий.

Ще під час розмови в нього з'являється ідея подзвонити до Мецгерів і Реннікерів. У Мецгерів йому відповідає автовідповідач, і він кладе слухавку, не залишаючи повідомлення. Еллен Реннікер піднімає рурку після другого гудка. Звичайним веселим голосом – у нього це виходить природно, він усе ж таки продавець, чорт забирай, – просить, щоб Тай зателефонував додому, якщо хлопці з'являться на обід. Фред каже, що йому треба дещо сказати синові, намагаючись дати зрозуміти, що щось хороше. Еллен відповідає, що передасть, проте вона помітила, як чотири чи п'ять доларів стирчали із задньої кишені джинсів її сина, коли він виходив із будинку сьогодні вранці, тож вона сумнівається, що вони прийдуть додому раніше за вечерю.

Фред піднімається сходами і перевіряє, як там Джуді. Здається, вона й досі навіть пальцем не поворухнула, і він сподівається, що це добре.

Ні, нічого тут доброго.

Замість того щоб заспокоїтися, що ситуація певним чином стабілізувалася, здається, його страх лише загострюється. Він повторює сам собі, що Тай зі своїми друзями, але йому це більше не допомагає. У мовчазному будинку панують лише сонячне проміння і тиша, аж моторошно. Фред усвідомлює, що вже хоче розшукати Тая не лише задля спокою дружини. Куди хлопці могли б піти? Чи є якесь таке місце?..

Звичайно, що є. Те, де вони купують картки «Меджик», якими грають у безглузду, незрозумілу гру.

Фред Маршалл поспішає назад до сходів, хапає довідник «Жовті сторінки», знаходить номер і телефонує в «7-11». Як і більшість жителів Френч Лендінга, він буває в цьому магазині чотири-п'ять разів на тиждень, зазвичай, щоб купити пляшку содової чи пакет апельсинового соку, тож одразу впізнає голос продавця-індійця і згадує його ім'я – Раян Пател. Тримати в активній пам'яті якомога більше імен – це давній трюк продавця. Після того як Фред називає чоловіка на ім'я, той одразу ж стає доброзичливішим, але, на жаль, мало чим може допомогти, оскільки до магазину заходить багато хлопців, усі вони купують картки «Меджик», «Покемонів» і бейсбольні картки, дехто з них торгує цими картками надворі. Він каже, що *пам'ятає* трьох, які приїздили на велосипедах сьогодні вранці, окрім карток купили «Сліпер», а тоді сперечались про щось надворі. (Раян Пател не згадує про лайку, хоча, правду кажучи, саме через неї він запам'ятав цих хлопчаків.) А тоді він каже, що вони швидко поїхали геть. Фред випиває каву, хоча навіть не пам'ятає коли налив її. Цівки тривоги сплітаються шовковистим павутинням у його голові. Троє хлопців. Троє.

– *Це нічого не означає, ти і сам знаєш, чи не так?* – каже він сам собі.

Він *знає* це, і разом із тим *не знає*, не може повірити, що підхопив від Джуді божевілля, як бактерію застуди. Це...

ну... безумство з безумств.

Він просить, щоб Патель описав йому дітей, і зовсім не дивується, що той не може. Йому лише здається, що один із них був трохи огрядним хлопчиком, але навіть у цьому не впевнений.

– Вибач, але я бачу так багато людей, – каже він.

Фред говорить, що розуміє. Він і справді розуміє, проте ніяке розуміння у світі не заспокоїть його думок. Троє хлопців. Не четверо, а троє.

Настав час ланчу, але Фред зовсім не зголоднів. У будинку й далі панує моторошна сонячна тиша. Павутиння і далі плететься. Не четверо, а троє.

Якщо хлопці, яких бачив містер Патель, – компанія Тая, то огрядненький – це Еббі Векслер. Питання: хто інші двоє? І кого не було? Хто з них був таким дурним, щоб поїхати кудись самому?

Тай зник. Горг загіпнотизував його, і аббала забрав його.

Маячня, немає жодних сумнівів... проте по руках Фреда пішли мурашки. Він гучно ставить горня з кавою. Він прибере розбите скло, ось що він робитиме. Безсумнівно, таким і має бути наступний крок.

Правильний наступний крок, логічний наступний крок. Він упевнений, що копів останнім часом закидали заявами істеричні батьки, які лишень годинку не знають про місце перебування своєї дитини. Восстанне, коли він бачив Дейла Гілбертсона, той мав стурбований і похмурий вигляд. Фред

не хоче додавати проблем замість того, щоб допомогти їх вирішити. Проте...

Не четверо, а троє.

У комірчині біля пральні він бере совок і віник і починає змитати розбиті черепки. Потім перевіряє, як Джуді, бачить, що вона досі спить (здається, вона ніколи так глибоко не спала), і йде до кімнати Тая. Якщо Тай побачить кімнату в такому стані, він дуже засмутиться і подумає, що його мама ще гірше, ніж просто блекоти об'їлася.

Тобі не треба хвилюватися, – нашіптував його розум. – Він не побачить своєї кімнати ані сьогодні вночі, ані будь-коли, Горг загіпнотизував його, і аббала забрав його.

– Припини, – каже Фред сам до себе. – Не будь старою бабою.

Але будинок надто порожній, надто мовчазний, і Фред Маршалл боїться.

Прибирання забрало в нього набагато більше часу, ніж він міг очікувати; його дружина пройшла тут як смерч. Як така маленька жінка може мати таку силу? Це сила божевілля? Можливо, але Джуді *не треба* сили божевілля. Якщо вона щось задумала, то перетворюється на потужний двигун.

Минуло майже дві години, перш ніж він закінчив прибирання; залишився єдиний слід – здертий прямокутник шпалер, де раніше висів плакат із природою Ірландії. Сидячи на перестеленому ліжку Тая, Фред розуміє: що довше він дивиться на це місце, то нестерпніше бачити білий гіпсокар-

тон, який, здається, стирчить, як зламана кістка з рани. Він змив смужки крові, але нічого не може зробити з подряпинами від нігтів.

Ні, можу, – думає він. – І це я теж можу.

Комод Тая виготовлений із цінної деревини, предмет меблів, який їм подарував хтось із далеких родичів Джуді. Щоб його пересунути, знадобиться не одна людина, але у зв'язку з обставинами Фред із цим чудово впорається сам. Він підсуває килим під комод, щоб не залишати слідів на підлозі, і тягне його через усю кімнату. Відсунений до дальньої стіни, комод затуляє майже всю обдерту ділянку. Заховавши оголене місце, Фред заспокоюється. Тай не прийшов додому на ланч, але насправді Фред і не очікував, що хлопчик прийде. Він буде вдома не пізніше від четвертої. Прийде додому, щоб по вечеряти. Сто відсотків.

Фред повертається до затишної спальні, дорогою трохи масажує спину. Джуді *досі* не рухалась, він знову тривожно кладе руку їй на груди, її дихання повільне, але рівномірне. *Усе* гаразд. Він лягає поруч із нею на ліжко, збирається трохи послабити краватку і сміється, коли розуміє, що його комір розстебнутий. Піджак і краватка залишилися у «Гольці». Гаразд, це був божевільний день. Тепер йому хочеться полежати тут, у прохолодній кімнаті з кондиціонером, щоб полегшити біль у спині. Пересунути комод – це була погана ідея, але він радий, що зробив це. Він надто стривожений, тож немає жодного шансу, що він задрімає. Крім того, він

ніколи не спить удень.

З такими думками Фред засинає.

Поруч із ним Джуді, яка також спить, починає шепотіти.
Горг... аббала... Багряний Король. І жіноче ім'я.

Це ім'я – Софі.

6

У кабінеті поліцейського відділку Френч Лендінга на столі дзвонить телефон. Боббі Дюлак саме колупається в носі. Залишивши свій останній здобутий скарб на підозві черевика, бере слухавку.

– Алло, відділ поліції, говорить офіцер Дюлак. Чим можемо вам допомогти?

– Привіт, Боббі. Це Денні Чеда.

Боббі стривожився. Денні Чеда – його часто називають Чіта – один із чотирнадцяти копів РПП (радіо-патрульної поліції) Френч Лендінга, він зараз на чергуванні, тож, за правилами радіо-патрульного, має зв'язуватись по радіо, окрім винятків, коли передається інформація, пов'язана якимось чином із Рибакком. Дейл дав розпорядження патрульним офіцерам дзвонити по телефону, якщо вони передають дані, які, на їхню думку, пов'язані з убивцею. Оскільки є надто багато охочих підслухати інформацію, у тому числі засранець Венделл Грін.

– Денні, що сталося?

– Можливо, нічого, а можливо, щось не зовсім добре. У мене в багажнику кросівка і велосипед. Я знайшов їх на Квін-стріт. Біля «Притулку для старих Макстона».

Боббі береться за блокнот, що перед ним, і починає записувати. Невеличка тривога щораз поглиблюється.

– З велосипедом все гаразд, – веде далі Денні, – просто стояв там на підніжці, але ж разом із кросівкою...

– Так, так, я тебе зрозумів, Денні, але ніколи не знаєш, що може бути наслідком злочину.

«Господи, допоможі, щоб це не були наслідки злочину, – думає Боббі Дюлак. – Не доведи Господи».

Щойно тут була мати Ірми Френо, вона приходила, щоб побачитися з Дейлом, і хоча не було вересків і криків, вона вийшла зі сльозами на щоках, схожа на смерть. Вони досі не впевнені, що маленька дівчинка стала третьою жертвою Рибака, але...

– Боббі, я був *змушений*, – говорить Денні. – Я був змушений знайти телефон, а в машині я сам, залишати велосипед там я теж не хотів, щоб хтось *інший* його не підібрав. Не вкрав, чорт забирай. Велосипед хороший, «Швін» з трьома швидкостями. Я тобі скажу, кращий, ніж у моєї дитини.

– Де ти зараз?

– Поблизу «7-11», на підйомі до 35-го. Я позначив хрестиком місце перебування велосипеда і кросівки крейдою на тротуарі. Одягнувши рукавички, я поклав кросівку в сейф-пакет. – У голосі Денні дедалі більше відчувається тривога.

Боббі розуміє, що той, мабуть, відчуває, проте схвалює вибір Денні. Їздити самому важко, проте так робить багато копів у Френч Лендінгу, незалежно від того, працюють вони повний робочий день чи ні – задля економії бюджету. Проте якщо ситуація з Рибаким повністю вийде з-під контролю,

впливові громадяни, поза сумнівом, збільшать бюджет.

Можливо, це вже вийшло з-під контролю, – думає Боббі.

– Гаразд Денні. Гаразд. Я зрозумів. – *Питання полягає в тому, чи зрозуміє його Дейл*, – міркує Боббі.

Денні понижує голос.

– Ніхто не має знати, що я перервав ланцюжок доказів, чи не так? Мається на увазі, якщо це десь впливе. У суді або деінде.

– Думаю, це вирішить Дейл.

О Боже, – думає Боббі. Щойно в нього з'явилася нова проблема. Усі вхідні дзвінки на цей телефон автоматично записуються. Боббі сподівається, що машина, яка записує, саме зараз, о другій годині дня, вийшла з ладу та не працює.

– Хочеш, я скажу, ще дещо? – запитує Денні! – *Дещо важливе*. Я не хотів, щоб його бачили люди. Велосипед стоїть посеред тротуару, тож не треба бути клятим Шерлоком Холмсом, щоб дійти очевидних висновків, народ і так уже на грані паніки, особливо після тієї бісової несерйозної історії з сьогоднішньої вранішньої газети. З тієї ж причини я не хотів дзвонити від Макстона.

– Я постану тебе на утримання. Тобі краще поговорити з Дейлом.

Денні говорить вкрай сердешним голосом:

– О ні.

У кабінеті Дейла Гілбертсона дошка оголошень, на якій висять збільшені фотографії Еммі Сент-Пір і Джонні Іркен-

хема. Дейл побоюється, що скоро тут буде і третє фото, а саме фото Ірми Френо. Під двома фотографіями за столом сидить Дейл, курить «Мальборо 100». У кімнаті працює вентилятор. Він сподівається, що той витягне дим. Сара, мабуть, убила б його, якби дізналася, що він знову палить, але, святий Ісусе, йому потрібно бодай *щось*.

Коротка розмова з Тенсі Френо спричиняє пекельні муки. Тенсі – п'яничка, постійна відвідувачка «Сенд Бар», під час розмови запах кави та бренді був таким сильним, що, здавалося, кожна клітинка її тіла була насичена ним (ще один привід, щоб увімкнути вентилятор). Вона була трохи напідпитку, і Дейл був тому навіть радий. Кава і бренді не додали блиску її мертвим очам, але вона була спокійною. Жахливо, вона навіть сказала перш ніж піти:

– Дякую, сер, що допомагаєте мені.

Колишній чоловік Тенсі, батько Ірми, живе в іншому кінці штату в Грін Бей («Грін Бей – диявольське місто», – бозна-чому любляв казати батько Дейла), працює в гаражі і, за словами Тенсі, частенько буває в барах, таких як «Кінцева зона» і «Лінія у п'ятдесят ярдів». До сьогоднішнього дня можна було думати, принаймні сподіватись, що Річард Грубіян Френо викрав свою дочку, проте лист із поліцейського відділку Грін Бей розвіяв будь-які сумніви. Грубіян Френо живе з жінкою, яка має двох дітей, до того ж він був у в'язниці того дня, коли зникла Ірма. Тіло досі не знайдено, і Тенсі не отримала листа від Рибака, але...

Двері відчиняються. Боббі Дюлак просовує голову. Дейл гасить недопалок об кошик для сміття і зрештою обпікає іскрами тильний бік долоні.

– Чорт тебе забирай, Боббі, ти вмієш стукати?

– Вибачте, шефе. – Боббі дивиться на дим, що в'ється з кошика для сміття, чи то з подивом, чи то з цікавістю. – Телефонує Денні Чеда. Думаю, вам краще взяти слухавку.

– Що там? – Але він і так знає.

Чого б йому ще дзвонити? Боббі лише повторює з певним співчуттям.

– Думаю, вам краще взяти.

Автомобіль, який прислала Ребекка Вілас, доправив Генрі до «Притулку для старих Макстона» о пів на четверту, за півтори години до того, як за планом мають розпочатися танці на Святі полуниці. Ідея полягає в тому, щоб люди «нагуляли» апетит, а тоді попрямували до відповідно оформлених столів, щоб повечеряти значно пізніше, ніж зазвичай (сьома тридцять – це *надто* пізно для Макстона). З вином для тих, хто його п'є.

Ребекка Вілас відправила ображеного Пітера Векслера принести весь мотлох ді-джея (Піт вважає Генрі «сліпим хопером»). Скажімо так, мотлох складається з двох колонок (дуже великих), одного програвача (легкого, проте, до дідькової матері, незручного для перенесення), одного попереднього підсилювача (дуже важкого), різних дротів (що дуже попереплітались, проте це проблема самого хопера) і чоти-

р'юх коробок платівок, які вийшли з моди ще сто років тому. Піт вважає, що сліпий хопер ще в житті не бачив диска.

Останнім був костюм у чохлі на вішаку. Піт заглянув усередину й побачив, що костюм білий.

– Повісьте його он туди, будь ласка, – каже Генрі, показуючи з безпомилковою точністю на комірчину, перероблену для нього на гардеробну.

– Гаразд, – каже Піт. – Якщо не заперечуєте, я б хотів знати, що це таке?

Генрі посміхається. Він чудово знає, що Піт уже заглядав досередини, він чув звук шелестіння поліетиленового чохла і звук блискавки. Ці звуки поєднуються, лише коли хтось відтягує чохол біля горловини вішака.

– Під цим чохлом, мій друже, Симфонічний Стен, великий майстер своєї справи, він просто чекає, щоб я його примірив і втілив у життя.

– О, ха-ха-ха, – каже Піт, не розуміючи, чи це жарт, чи правда; єдине, у чому він упевнений, – це те, що ці записи важкі, так само, як і підсилювач.

Хтось усе ж таки має розповісти сліпому про диски, наступний великий крок прогресу.

– Ти запитав мене, тепер дозволь запитати мені.

– Так, будь ласка, – каже Піт.

– У притулку Макстона сьогодні після обіду була поліція, – каже сліпий хопер. – Зараз її немає, але вона була, коли я приїхав. Що сталося? Сподіваюся, не пограбування чи напад

на підопічних?

Піт зупиняється як укопаний під великою картонною полуницею, тримає чохол з костюмом і дивиться на сліпого хопера з подивом, до якого Генрі, здається, може доторкнутись.

– Як ви дізнались, що тут були копи?

Генрі прикладає палець до носа і повертає голову в один бік. Він відповідає хриплим змовницьким шепотом:

– Пахло чимось блакитним.

Піт здається збентеженим, він вагається, чи йому й далі допитуватися, і вирішує, що краще не треба. Дорогою до гардеробної каже:

– Вони грають у шпигунів, проте мені здається, вони шукають іще одну дитину, що загубилася.

Погляд веселої цікавості зникає з обличчя Генрі.

– Боже правий, – каже він.

– Вони приїхали та швидко поїхали. Тут немає дітей, містере... е-е... Лайден?

– Лайден, – підтверджує Генрі.

– Дитина в такому місці виділялася б, як троянда на галявині отруйного плюща, якщо ви розумієте про що я.

Літні люди ніколи не асоціювались у Генрі з отруйним плющем, але слова містера Векслера, здається, мали сенс.

– Що змусило їх так думати?..

– Хтось знайшов щось на тротуарі, – каже Піт і показує на вікно, а тоді розуміє, що сліпий чоловік не може бачити його

жест. – Хм, – подумав Піт. Він опускає руку. – Якщо дитину й викрали, то хтось, мабуть, затягнув її в машину. Тут немає ніяких викрадачів, я можу сказати напевно. – Піт сміється над самою ідеєю, що старі як світ мешканці Макстона могли б схопити дитину, котра легко могла б утекти від них, та ще й на велосипеді. Дитина сама, мабуть, переломила б старигана через коліно, як суху тростину.

– Ні, – помірковано каже Генрі, – таке мало ймовірно, чи не так? Думаю, копам просто треба розставити всі крапки над «і» й rischi над «т». – Він робить паузу. – Це такий маленький жарт.

Генрі чемно посміхається і задумується, що деякі люди ще гірші, ніж хворі на Альцгеймера.

– Перш ніж повісити мій костюм, містере Векслер, чи не були б ви такі ласкаві, щоб трохи обтрусити його? Просто щоб забрати примордіальні зморшки?

– Гарзд. Може, витягти його з футляра?

– Ні, в цьому немає потреби.

Піт іде до гардеробної, вішає чохол, злегка обтрусивши його. Примордіальні – що це, в біса, означає? У притулку є невеличка бібліотека, може, йому пошукати це слово в словнику, щоб збагатити свій лексикон, як пише «Рідерз Дайджест», проте Піт сумнівається, що це йому може якось знадобитись у роботі. Коли він повертається назад до кімнати для гостей, сліпий хопер – містер Лайден, Симфонічний Стен чи хто він, у біса, такий – починає розплутувати дроти

й під'єднувати їх із неймовірною швидкістю і точністю. Піт трохи ніяковіє.

Бідолашному Фреду Маршаллу сниться жахливий сон. *Усвідомлення* того, що це сон, здається, мало б полегшити жах, але не полегшує. Вони з Джуді у шлюпці на озері. Вона сидить на носі човна. Вони рибалять. Принаймні він; вона тримає вудку. Її обличчя нічого не виражає, неначе порожній бланк. Її шкіра немов укрита воском. В очах викарбувався приголомшений погляд. Він неухильно намагається розпочати з нею розмову, застосовуючи для цього всі свої вміння. Нічого не спрацьовує. Якщо вжити метафору, яка за даних обставин досить доречна, вона нехтувала всім, що він їй пропонував. Він бачить, що погляд її порожніх очей застиг на верші, що лежить між ними на дні човна. Кров повільно витікає крізь сплетені прuti жирними червоними цівками.

Це просто риб'яча кров, намагається він її запевнити, але вона не реагує. Фактично, Фред і сам не зовсім упевнений. Він думає, що йому варто було б заглянути всередину верші, просто щоб переконатися, проте раптом відчуває сильний ривок вудки – якби він швидко не зреагував, то міг би взагалі викинути її за борт. Він упіймав щось величезне. Фред змотує катушку, риба, у свою чергу, відвойовує кожен фут. Коли він нарешті затягує її в човен, то розуміє, що в нього немає сачка. *Дідько з ним*, – гадає він, – *ризикну*. Він різко смикає вудку до себе, щоб швидко *схопити* волосінь, і риба – найбільша струмкова форель, на яку можна було б споді-

ватись, – вилітає з води і, виблискуючи в повітрі, ледь тріпоче плавниками. Вона падає на дно човна (фактично, поруч із закривавленою вершею) і починає бити хвостом, а також видавати жакливі глухі звуки. Фред ніколи такого не чув. Він нахиляється й бачить, що у форелі обличчя Тайлера. Його син якимось чином перетворився на рибу і зараз помирає на дні човна. Задихається.

Фред хапає рибину, хоче витягти гачок і випустити її, доки не пізно, але вона вислизає з його рук, залишаючи лише блискучу слизоту. У будь-якому разі гачок усе одно треба витягти. Риба-Тай проковтнула його, і тепер загострений наконечник стирчить з-під зябри, біля місця, де закінчується людське обличчя. Здавлений крик Тая стає дедалі голоснішим, різкішим і ще жакливішим...

Фред схоплюється, сідає, тихо скрикнувши, неначе він і сам задихається. Якусь мить він не може зорієнтуватися в часі й відчутти місце свого перебування, немов вислизнув і загубився, але згодом розуміє, що знаходиться у своїй власній спальні, на своїй половині ліжка, поруч із Джуді.

Він помічає, що кімната стала набагато похмурішою, оскільки сонце перейшло на інший бік будинку.

О, Боже, – думає він, – як довго я проспав? Як я міг?..

О, але це ще не все: цей жакливий здавлений звук зі сну досі доносився до нього. Тепер іще гучніше. Він може розбудити Джуді, налякати її...

Проте Джуді немає на ліжку.

– Джуді? Джуді?

Вона сидить у кутку з широко розплющеними порожніми очима, точно як уві сні. З її рота стирчить жмут зім'ятого паперу. Її горло страшенно розпухло, Фреду здається, що воно схоже на сосиску на грилі, на якій ось-ось лусне шкірка.

Це папір, – думає він. – Господи, вона давиться ним.

Фред перекочується через ліжко, падає, приземляється на руки й коліна, неначе виконує гімнастичний трюк. Він тягнеться до неї. Вона не виривається – хоч це вже добре. Вона й далі задихається, а її очі досі нічого не виражають. Цілковитий нуль.

Фред витягує жмут з її рота. За ним є ще один, Фред просовує руку між її зубами, неначе пінцетом, хапає його двома пальцями правої руки (прокручуючи в голові єдину думку: *Будь ласка, тільки не вкуси, Джуді, будь ласка*) і також витягує. За ним є ще третя кулька паперу біля задньої стінки рота. Він так само хапається за жмуток пальцями і теж витягує його. Хоча папір і зім'ятий, проте він легко читає слова «ЧУДОВА ІДЕЯ», тож здогадується, що вона хотіла проко-втнути листки із записника, який їй подарував Тай на день народження.

Вона досі задихається. Її шкіра починає синіти. Фред хапає Джуді за передпліччя і піднімає. Йому це легко вдається, проте, коли він починає її відпускати, коліна згинаються і дружина знову падає. Вона стала схожою на Ганчір'яну Енн. Досі чується задушливий звук. Горло неначе сосиска...

– Допоможи мені, Джуді! Суко, допоможи мені!

Він сам не тямить, що говорить. Фред над силу тягне її, з такою ж силою, як тягнув вудку у своєму сні. Піднявши, обіймає її, як балерину, й хапає ведмежою хваткою. Його зап'ястя під її грудьми, її сідниці тиснуться до його ширінки – така поза видалась би йому досить сексуальною, якби його дружина не задихалась до смерті. Він товче її поміж груди, підвівши великий палець угору, неначе автостопер, різко стискає її грудну клітку і відпускає, видихаючи з придихом. Це спрацьовує. З рота Джуді вилітають іще дві грудочки паперу, які виштовхує струмінь блювоти, в основному жовчі, оскільки за останні дванадцять годин вона лише випила три чашки кави і з'їла одну булочку з журавлиною.

Вона важко дихає, двічі прокашлюється, а тоді починає дихати більш-менш нормально. Фред кладе її на ліжко... кидає її на ліжко. Він відчуває страшенну біль у попереку, воно й зовсім не дивно: спершу комод Тая, тепер це.

– Ну, і про що ти думала, коли це робила? – запитує він голосно. – Господи, про що ти тільки думала, коли це *робила*?

Він усвідомлює, що здійняв руку над кирпатим обличчям Джуді, неначе хотів ударити її. Десь у глибині душі в нього закрадається *бажання* її вдарити. Фред кохає її, але в цей момент також і ненавидить. Він міг припустити будь-що з усього поганого, що могло статися з моменту їхнього одруження: Джуді могла захворіти на рак, її могло паралізувати

після аварії, Джуді могла знайти коханця і вимагати розлучення, проте він ніколи не міг подумати, що вона збожеволіє, хоча, здається, саме це і сталося.

– Про що ти думала, коли *робила* це?

Її очі не виражають страху... як і, власне кажучи, нічого іншого. Її очі мертві. Чоловік опускає руку, думаючи: «*Я б швидше відрізав собі руку, ніж ударив тебе. Я можу злитись на тебе, і я злюсь, проте я б швидше відрізав собі руку, ніж ударив тебе*».

Джуді перекочується, вона лежить долілиць, її волосся розкинулось, як корона.

– Джуді?

Нічого. Вона просто лежить. Деяку мить Фред просто дивиться на неї, а тоді розминає одну зі слизьких кульок паперу, якою вона ледь не вдавилася. Листок списаний незв'язними словами. Горг, аббала, еелеее, манган, бас, люм, опопанакс – він не розуміє їхнього значення. Інші – роботяга, підтирайло, чорний, червоний, Чикаго і Тай... – це відомі йому слова, проте без контексту. З одного боку аркуша друкованими буквами написано: «**ЯКЩО ТИ ВИЯВИШ, ЩО ПРИНЦ АЛЬБЕРТ У КОНСЕРВНІЙ БАНЦІ, ЯК ТИ ВИТЯГАТИМЕШ ЙОГО ЗВІДТИ?**». З іншого боку, вгорі, неначе телетайп завис у режимі повтору: «**ЧОРНИЙ ДІМ БАГРЯНИЙ КОРОЛЬ ЧОРНИЙ ДІМ БАГРЯНИЙ КОРОЛЬ ЧОРНИЙ**».

Якщо ти гаятимеш час на те, щоб намагатися це зрозу-

міти, то ти такий же божевільний, як вона, думає Фред. Ти не можеш гаяти час...

Час.

Він дивиться на годинник над ліжком і не може повірити своїм очам: 16: 17 – хіба це можливо? Він дивиться на годинник на зап'ястку і бачить, що так і є.

Хай там як, він знає, що все одно почув би, якби Тайлер зайшов, навіть якщо б глибоко спав. Фред великими кроками схвильовано прямує до дверей.

– Тай! – кричить він. – Агов, Таю! ТАЙЛЕРЕ!

Трохи зачекавши на відповідь, якої так і не дістає, Фред розуміє, що в його житті все змінилося, цілком можливо, що назавжди. Коли люди розповідають, що таке може статися, *не встигнеш і оком змигнути*, – кажуть вони, – *і ти це розумієш*, – ми не хочемо цьому вірити. А тоді, *на тобі*, як грім з ясного неба.

Піти до кімнати Тая? Перевірити? Переконатися?

Тая там немає – Фред знає це, проте все одно йде. Кімната порожня, як він і передбачав. Вона якась дивна, можна навіть сказати, зловісна – з комодом під іншою стіною.

Джуді. Ти залишив її саму, от ідіот. Вона зараз знову почне жувати папір – вони розумні, божевільні люди розумні...

Фред кидається назад до затишної спальні і видихає з полегшенням, коли бачить, що Джуді лежить так, як він її й залишив: обличчям донизу, волосся розсипано навколо го-

лови. Він усвідомлює, що божевілля дружини непокоїть його зараз менше, ніж зникнення сина. *Він буде вдома не пізніше від четвертої... Сто відсотків.* Він був переконаний у цьому. Але зараз уже по четвертій. І «сто відсотків» неначе вітром здуло. Фред сідає на свою половину ліжка, біля ні дружини. Він піднімає слухавку і набирає номер. Це легкий номер, лише три цифри.

– *Алло*, відділ поліції, офіцер Дюлак, ви подзвонили на екстрений номер «911». Чим можу допомогти?

– Офіцере Дюлак, це Фред Маршалл. Я б хотів поговорити з Дейлом, якщо він ще є. – Фред більше ніж упевнений, що Дейл є. Він працює останнім часом до ночі, особливо з того часу, як...

Фред намагається відсахнутись від думок, але вітер у голові дме дедалі сильніше. Гучніше.

– А, містере Маршалл! Він тут, але в нього нарада, тож я не впевнений, чи можу...

– Зв'яжіть нас.

– Містере Маршалл, ви не зрозуміли. До нього приїхали двоє представників ПШВ і один представник ФБР. Якщо хочете, говоріть мені...

Фред заплющує очі. Цікаво, чи не так? У цьому є щось? Він подзвонив на лінію «911», але ідіот на іншому кінці, здається, забув про це. Чому? Бо він його знає. Це ж добрий Фред Маршалл, у якого він купував газонокосарку «Дір» позаминулого року. Він набрав, мабуть, номер «911», бо так

швидше, ніж набирати звичайний номер. Тому що *Боббі навіть не здогадується*, що в когось може бути щось екстрене.

Фред пригадує, як і сам думав так сьогодні вранці, – то був інший Фред Маршалл, який вірив у те, що Рибак ніколи не торкнеться його сина. Тільки не його сина.

Тай зник. Горг загіннотизував його, і аббала забрав його.

– Алло? Містере Маршалл? Фреде? Ви досі...

– Послухай мене, – каже Фред, усе ще із заплющеними очима.

Якби вони були в «Гольці», він би назвав чоловіка на іншому кінці дроту «Боббі», але «Гольц», здається, ще ніколи не був так далеко; «Гольц» розташований у зоряній системі Опопанакс, на планеті Аббала.

– Слухай мене уважно. Записуй, якщо потрібно. Моя дружина збожеволіла, а мій син зник. Ти можеш це зрозуміти? Дружина божевільна. Син зник. *А тепер з'єднай мене з шефом!*

Але в Боббі Дюлака, перш ніж він з'єднає, з'являються певні здогадки. Трохи дипломатичніший поліцейський (наприклад, Джек Соєр, коли він іще був у строю) тримав би всі свої здогадки при собі, але Боббі так не може. Він зловив щось величезне.

– Містере Маршалл? Фреде? У вашого сина є «Швін»? Тришвидкісний «Швін», червоний? З новеньким номерним знаком з написом... ем... «БІГ МАК»?

Фред не може відповісти. Кілька довгих, жахливих секунд

він не може навіть вдихнути. Вітер у голові дме дедалі гучніше і сильніше. Він перетворюється на ураган.

Горг загіпнотизував його... аббала забрав його.

Нарешті, саме тоді, коли, здавалося, він зараз задихнеться, його груди відкрились і він почав глибоко, шалено дихати.

– З'ЄДНАЙ ІЗ ШЕФОМ ГІЛБЕРТСОНОМ! НЕГАЙНО, ЧОРТ ЗАБИРАЙ!

Хоча він і кричить на всю горлянку, жінка, що лежить долілиць, навіть не ворухиться. Він чує сигнал, його виклик утримали. Ненадовго, проте йому вистачає часу, щоб побачити перед собою здерте, оголене місце на стіні кімнати його зниклого сина, розпухле горло божевільної дружини і кров, що сочиться з верші уві сні. Фред відчуває страшенний біль у спині і радо приймає його. Це неначе отримати телеграму з реального світу.

Коли Дейл бере слухавку і запитує, що сталося, Фред Маршалл починає плакати.

Один Бог знає, звідки в Генрі Лайдена цей запаморочливий костюм. З магазину карнавальних костюмів? Ні, він надто елегантний; це справді оригінальна річ, а не підробка. Але що це за оригінальна річ? Широкий лацкан закінчується на дюйм нижче від талії, дві довгі фалди фрака тягнуться майже до щиколоток, білосніжний двобортний жилет, широкі штани, випрасувані зі складкою, які, здається, починаються аж біля грудей. Взутий Генрі в білі шкіряні черевики на застібках з високими гетрами. Навколо шиї – високий твердий комірець із піднятими догори кутиками і широка, гладенька, ідеально зав'язана біла атласна краватка. Загалом складається ефект старомодного вбрання дипломата, яке гармонійно переходить у костюм хулігана-стиляги: вульгарність його вбрання переважає над формальністю, але урочистість фрака і жилета роблять свій внесок, доповнюючи його королівською особливістю, що притаманна афроамериканським естрадним артистам і музикантам.

Супроводжує Генрі до кімнати для відпочинку похмурий Піт Векслер, який штовхає перед собою візок коробок із платівками. Ребекка Вілас туманно пам'ятає уривок старого фільму, де в такому ж білому костюмі був чи то Дюк Елінгтон... чи то Кеб Келловей. Вона згадує зведену брову, широку усмішку, звабливе обличчя, струнку фігуру перед

оркестром та ще декілька деталей. (Якби сам містер Елінгтон чи містер Келловей були живі, то неодмінно сказали б Ребецці, що одяг Генрі, включаючи його високі штани з драпірованою і акуратно випрасуваними складками, – це, безсумнівно, робота одного з чотирьох особливих кравців чорного району Нью-Йорка, Вашингтона, Філадельфії чи Лос-Анджелеса, кращих фахівців своєї справи тридцятих-сорокових років, підпільних кравців, чоловіків, які вже, на жаль, померли, як і їхні зіркові клієнти. Генрі Лайден знає точно, хто шив це вбрання, звідки і як воно потрапило до його рук, але в присутності такої особи, як Ребекка Вілас, Генрі не скаже нічого зайвого.) У коридорі, що веде до кімнати відпочинку, білі розрізи, здається, світяться ізсередини. Таке враження тільки посилюється занадто великими сонцезахисними окулярами-ретро в бамбуковій оправі з напрочуд крихітними сапфірами, що мерехтять біля кутиків навушників.

Можливо, є якийсь магазин, де продають стильний одяг великих керівників джаз-оркестрів 1930-х років? Можливо, якийсь музей дістає його в спадок і продає на аукціонах? Ребекка більше ні на мить не може стримувати свою цікавість: – Містере Лайден, де ви дістали такий розкішний одяг?

Стоячи ззаду й удаючи, що бурмоче сам до себе, Піт Векслер висловлює власну думку, що для того, щоб дістати такий одяг, мабуть, довелось би безкінечно ганятись за особою, котра є представником особливої етнічної групи, назва якої починається на літеру «н».

Генрі ігнорує Піта й посміхається:

– Місця треба знати.

– Думаю, ви навіть ніколи не чули про диски, – каже Піт.

– Це велике досягнення в науці.

– Замовчи та вези обережно, хлопче, – каже міс Вілас. –

Ми майже на місці.

– Ребекко, моя люба, з вашого дозволу, – каже Генрі. –

Містер Векслер має цілковите право на образ. Крім того, звідки йому знати, що в мене понад три тисячі дисків? І якби людину, котрій колись належав цей костюм, називали хоч «негром», то я б пишався, якби і мене так називали. Для мене це було б великою честю. Я б навіть вимагав цього.

Генрі зупиняється. Кожен по-своєму шокований, що він ужив заборонене слово. Ребекка і Піт зупиняються також.

– І, – каже Генрі, – ми маємо ставитись доброзичливо до тих, хто допомагає нам виконувати наші обов'язки. Я попросив містера Векслера струснути мій костюм і повісити, і він досить люб'язно погодився.

– Так, – каже Піт. – До того ж я розвісив ваші вогні, поставив програвач, колонки і решту мотлоху – усе так, як ви й хотіли.

– Дуже дякую, містере Векслер, – каже Генрі. – Я особисто оціню ваші зусилля.

– Та ну, – каже Піт, – я просто виконував свою роботу. Але якщо вам щось знадобиться після того, як ви закінчите, я до ваших послуг.

Виявляється, Піта Векслера можна приручити і без показу трусиків чи оголеного задка. Ребекка в захваті. Генрі Лайден, незалежно від того, зрячий він чи ні, їй подобався. Це без жодного сумніву – найкраща людська істота, з якою їй доводилось коли-небудь зустрічатись за двадцять шість років свого існування на планеті Земля. І не має значення, який у нього одяг, – і де лише беруться такі чоловіки?

– Ви справді думаєте, що маленький хлопчик міг зникнути з тротуару сьогодні вдень перед входом сюди? – запитує Генрі.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.